

สังคมไทยได้บทเรียนอะไรจากกรณี...สิทธิบัตรข้าวหอมมะลิ อาหาร-สมุนไพรไทย จนถึงกึ่งยัดไส้ตะกั่ว?

ในช่วงที่ผ่านมา กรณีของการที่นักวิจัยสหรัฐฯ ได้นำพันธุ์ข้าวหอมมะลิ 105 ของไทยไปทำวิจัย กรณีดังกล่าวได้เกิดความตื่นตัวในสังคมไทยอยู่ไม่น้อย ที่เกรงว่าต่างชาติจะมาฉกฉวยประโยชน์จากต้นทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและภูมิปัญญาไทย รวมไปถึงทำให้มีการคิดเรื่องการเอาอาหารไทยไปจดสิทธิบัตรด้วย ล่าสุดก็เกรงว่าจะทำโดยผ่านเงื่อนไขให้มีการตั้งกองทุนป่าเขตร้อนเพื่อแลกกับการปลดหนี้เงินกู้ของไทย

ความมั่นคงทางอาหาร?

ที่ผ่านมา มีการพูดกันมากกว่า ประเทศไทยเรามีของดีอยู่เยอะ โดยเฉพาะเรื่องอาหาร ผู้บริหารรัฐบาลก็ออกมาบอกว่า จะทำให้ประเทศเราเป็นครัวของโลก ขณะที่ภาพรวมของประเทศเองก็ขาด “ความมั่นคงทางอาหาร” จนถึงขั้นวิกฤติ! ด้วยอาหารที่ปนเปื้อนสารพิษและสารปลอมปน ที่จริงวิกฤติเรื่องนี้ใช้ว่าจะเป็นเรื่องใหม่ ทว่าที่ซื่อหาขึ้นมาเห็นจะได้แก่ตอนที่ข้าวออกมาเรื่องการใส่สารเร่งเนื้อแดงในหมู และล่าสุดมีข่าวเรื่องกึ่งยัดไส้ตะกั่ว อาณิสต์ของเรื่องเหล่านี้ก็คือทำให้วงการผู้บริโภคตื่นตัวขึ้นมาอีกครั้ง ให้ได้มาทบทวนกันว่า อาหารการกินที่เราบริโภคกันอยู่ทุกเมื่อเชิวันนั้น ชีวิตของเราต้องเสี่ยงขนาดไหน กึ่งยัดไส้ตะกั่วอาจจะน่ากลัวน้อยกว่าสารเคมีที่ซึมซาบอยู่ในกุ้ง แต่ที่คนตื่นตัวอาจเป็นเพราะรู้สึกว่าจะต้องเสียค่าไถ่ (อีกแล้ว) ถูกโกงน้ำหนักรู้สึกมากกว่า

ข่าวคราวเรื่องการปนเปื้อนสารพิษในอาหารมักจะมียูเป็นระยะๆ ว่ากันว่า ความเสี่ยงของอาหารที่ไม่ปลอดภัยมีอยู่ในทุกขั้นตอนของห่วงโซ่อาหาร ตั้งแต่วัตถุดิบ การผลิต การปรุง การแปรรูปเบื้องต้น การกระจายสินค้า การเก็บรักษาการขนส่ง การจำหน่าย จนถึงมือผู้บริโภค ขณะที่หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องดูเหมือนจะก้าวไม่ทันสถานการณ์ จนไม่สามารถเป็นกลไกที่คุ้มครองผู้บริโภคได้อย่างเต็มที่ หลายฝ่ายจึงเห็นว่า ถึงเวลาที่จะต้องมารื้อระบบความปลอดภัยอาหารแห่งชาติกันใหม่ นอกจากนี้การเคลื่อนไหวในเรื่องสิทธิผู้บริโภคก็เกิดขึ้นอย่างคึกคักในช่วงที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการจัดตั้ง “องค์กรอิสระผู้บริโภค” ตามมาตรา 57 ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งภาคประชาชนพยายามผลักดันให้เป็นองค์กรที่ปราศจากการแทรกแซงจากทั้งฝ่ายการเมือง ธุรกิจ และระบบราชการอย่างแท้จริง

รวมทั้งมีความเคลื่อนไหวของหลายๆ กลุ่ม เช่น ความเคลื่อนไหวของเครือข่ายเภสัชภาคอีสานที่หวังจะสร้างพลังผู้บริโภค ด้วยการดันสโลแกน “หุฟงโฆษณา ตาอ่านฉลาก ปากร้องเรียน” เป็นการสร้างพลังเชิงป้องกัน อาศัยกลไกอาสาสมัครผู้บริโภค 19 จังหวัดๆ ละ 50 คน รณรงค์กระตุ้นผู้บริโภคภาคอีสานให้เฝ้าระวังปัญหาและกล้าออกมาร้องเรียนปกป้องสิทธิของตนเอง โดยคาดว่าในอนาคตจะเกิดการรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายผู้บริโภคระดับภาค เพื่อสร้างพลังต่อรองปัญหาหุคการค้าเสรี ที่ทำให้ปัญหาผู้บริโภคมีความสลับซับซ้อนจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและพฤติกรรมกรบริโภคของประชาชน โดยเฉพาะที่ผ่านสื่อโฆษณาต่างๆ ทำให้ผู้บริโภคหลงผิด สร้างความเสียหายต่อทรัพย์สิน และเป็นอันตรายต่อสุขภาพ (ผู้จัดการรายวัน, 28 ก.พ. 45, น. 13)

เทคโนโลยีชีวภาพยังมาแรง

ในรอบปีที่ผ่านมา กระแสความก้าวหน้าของเทคโนโลยีชีวภาพได้ก่อให้เกิดประเด็นถกเถียงกันมากมาย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการติดฉลากอาหารจีเอ็มโอ ปัญหาการเอาพันธุวิศวกรรมไปปรับปรุงเพื่อเตรียมจดสิทธิบัตร การสืบคลานของเทคโนโลยีพันธุวิศวกรรมด้วยการนำเอายีนจากสิ่งมีชีวิตอื่นใส่เข้าไปในสิ่งมีชีวิตที่ต้องการทำให้เกิดสิ่งมีชีวิตใหม่ ซึ่งไม่จำกัดเฉพาะการตัดต่อยีนของพืชและสัตว์ แต่รวมถึงการทำโคลนนิ่งมนุษย์ และในอนาคตการค้นพบแผนที่จีโนมมนุษย์ด้วยการถอดรหัสยีน จะนำไปสู่การไขปริศนาการรักษาโรคที่ไม่สามารถรักษาได้หลายโรค อาทิ มะเร็ง ธาลัสซีเมีย อย่างไรก็ตาม เทคโนโลยีพันธุวิศวกรรมนี้ก็เป็นทั้งความหวังและปัญหาท้าทายมนุษยชาติ เช่น เป็นเรื่องที่คาบเกี่ยวด้วยเรื่องการแสวงหาผลประโยชน์ ปัญหาจริยธรรม เป็นต้น

ในเรื่องอาหารนั้น พืชภัยจากพืชและอาหารตัดแต่งพันธุกรรมยังไม่มีบทสรุปชัดเจนว่า มีผลกระทบต่อมนุษย์เพียงใด ขณะที่อเมริกาก็พยายามสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีพันธุวิศวกรรม แต่หลายประเทศก็ไม่เห็นด้วย จึงมีการเรียกร้องให้ติดฉลากอาหารจีเอ็มโอ ส่วนประเทศไทยยังมีปัญหาการล่าช้าในเรื่องนี้ สถานการณ์อาหารปนเปื้อนจีเอ็มโอเป็นปัญหาถกเถียงกันมากที่สุดในรอบปีที่ผ่านมา แต่มาตรการการจัดการปัญหายังไม่มีบทสรุปที่ชัดเจน จึงเป็นที่น่าจับตามองและติดตามกระบวนการติดฉลากอาหารจีเอ็มโอของ ออ. ที่เลื่อนมาจากเดือนตุลาคม 44 ว่าดำเนินการไปถึงไหน อย่างไร (กรุงเทพธุรกิจ, 23 ม.ค. 45, น. 4) นอกจากนี้ รวมถึงปัญหาการล่าช้าที่ยังไม่ช้อยุดอย่างการออกกฎหมายเทคโนโลยีพันธุวิศวกรรม การทดสอบวิจัยเกี่ยวกับความปลอดภัยของจีเอ็มโอ เป็นต้น

กรณีของข้าวหอมมะลินั้น มองกันว่าน่าจะเป็นอุทาหรณ์ให้ประเทศไทยจำเป็นต้องสร้างกระบวนการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์เพื่อที่จะรู้เท่าทันต่างชาติที่มาเอาเปรียบ รวมทั้งมีมาตรการในการป้องกันไม่ให้ทรัพยากรถูกขโมยไปโดยประเทศไทยเราไม่ได้อะไรเลย ทางด้านฝ่ายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ (ไบโอเทค) ก็เปิดเผยว่า เรื่องราวของสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมจะยังคงมาแรงต่อไป เพราะมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่วนหนึ่งเพราะปัจจัยหนุนทางการตลาด และแนวทางการพัฒนาที่ไปเกี่ยวข้องกับสุขภาพอนามัยของมนุษย์มากขึ้น ซึ่งงานเด่นของไบโอเทคที่เกี่ยวข้องกับด้านการเกษตรตอนนี้คือ เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับข้าว เช่นศึกษายีนเพื่อปรับปรุงสายพันธุ์ด้วยยีนทนน้ำท่วม, ป้องกันโรค และพัฒนาสายพันธุ์ใหม่ รวมทั้งงานวิจัยพัฒนาสายพันธุ์สัตว์และเห็ดถั่งหอยที่ระบุว่ามีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้กับกลุ่มเกษตรกร (กรุงเทพธุรกิจ, 24 ม.ค. 45, หน้าพิเศษ 7)

วันสหรัฐฯ อุบสมุนไพรไทยผ่านกลไกกองทุนป่าไม้เขตร้อน

ชาวร้อนส่งท้ายเดือนกุมภาพันธ์ เห็นจะไม่มีเรื่องไหนเท่ากับเรื่องกองทุนป่าไม้เขตร้อน ที่สื่อมวลชนนำมาเปิดเผยและหลายฝ่ายออกโรงคัดค้านด้วยเกรงว่าจะเป็น การเสียค่าโง่ที่ทำให้สหรัฐฯ สามารถเข้าถึงข้อมูลเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งก็มีการโยงไปถึงเรื่องก่อนหน้านี้คือ การที่สหรัฐฯ นำข้าวไทยไปวิจัย หรือกรณีของเป็ล่าน้อยที่ทางญี่ปุ่นนำกลับไปประเทศแล้วสกัดเป็นยารักษาโรคกระเพาะ นำกลับมาขายที่บ้านเรา ประเด็นที่มีการมองกันก็คือ เรื่องนี้เป็นการผิดพลาดในการดำเนินนโยบายของรัฐบาล แม้ขณะนี้รัฐบาลจะสั่งระงับเรื่องนี้ไว้ชั่วคราว แต่กรณีเหล่านี้จะเป็นเพียงบทเรียนชั่วคราว และทำให้เกิดพฤติกรรมว้าวัย ล้อมคอก ในอนาคตสังคมไทยยังต้องเผชิญกับวิกฤติที่เข้มข้นมากขึ้น หากไม่ได้เรียนรู้และป้องกันอะไรเลย ถึงเวลานั้นก็ไม่รู้ว่า คนไทย ลูกหลานไทยจะต้องเผชิญกับอะไรบ้าง เรื่องนี้จึง

เป็นเรื่องที่ดูจะแยบยลและซับซ้อนจนไม่อาจมองข้ามไปได้ง่ายๆ หรือมองเพียงการได้ปลดหนี้ที่ไทยมีกับยูเอสเอนั้น หลายคนมองว่า เรื่องแบบนี้ไม่ใช่เรื่องบังเอิญ แต่ชาติมหาอำนาจได้วางแผน วางกฎกติกาสากล และใช้เป็นข้ออ้างในการยัดตราเข้ามายึดครองฐานทรัพยากรพันธุ์กรรมที่อุดมสมบูรณ์ในดินแดนชาติอื่นอย่างชอบธรรม

ประเด็นที่มีการพูดถึงกันคือ ประเทศไทยควรจะเอาเรื่องนี้เป็นกรณีตัวอย่างเพื่อเรียนรู้ให้เกิดความเท่าทันและไม่สร้างความผิดพลาดซ้ำอีกในยุคแห่งการแย่งชิงทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ โดยมีประเทศกำลังพัฒนาเป็นประเทศดั่งรับ และมีประเทศที่มีความเจริญทางด้านเทคโนโลยีเป็นผู้กรรณ ประเทศไทยจำเป็นต้องสร้างความแข็งแกร่งให้ตัวเอง โดยเฉพาะการจะไปทำความตกลงระหว่างประเทศ ต้องให้หน่วยงานที่เป็นศูนย์รวมองค์ความรู้เรื่องนั้นๆ เข้าไปมีส่วนร่วมแสดงความเห็นอย่างรอบคอบ เพื่อไม่ให้ประเทศไทยเป็นฝ่ายเสียเปรียบในเวทีเจรจา (มติชน, 8 มี.ค. 45, น. 18) ซึ่งมีการวิพากษ์ว่า กลุ่มคนที่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องนี้น้อยที่สุดก็คือ กลุ่มข้าราชการและเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการปกป้องดูแลทรัพย์สินสมบัติของชาติ จึงเป็นเรื่องอันตรายอย่างยิ่ง

กล่าวได้ว่า ภาพรวมของปัญหาที่ทำลายอยู่ทุกวันนี้ก็คือ แนวคิดเดิมที่เชื่อว่า หากยังทำการเกษตรแบบเข้มข้น เกษตรกรก็ยังร่ำรวยและมีอาหารเข้าสู่ตลาดมากขึ้น แต่ในความเป็นจริงกลายเป็นว่า กำไรยิ่งลดลงและผู้บริโภคกลับจ่ายเงินซื้อในราคาแพงขึ้น เกษตรกรกลับไม่ได้รับประโยชน์จากการค้าขายในตลาดเท่าที่ควร ด้วยโครงสร้างราคาที่ไม่ได้ถูกกำหนดจากพื้นฐานที่อยู่บนผลประโยชน์ของทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค แต่ขึ้นกับองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบการค้าโลก เช่น WTO รวมทั้งข้อตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการค้า เป็นหนึ่งในมาตรการของระบบการค้าโลกที่กำหนดขึ้นมาเพื่อกีดกันสินค้าเกษตรในประเทศกำลังพัฒนา

ในขณะที่การเปิดเจรจาในเวทีการค้าโลก ทำให้เกิดการแข่งขันที่ไม่เสมอภาค รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ในการผลิตด้านเกษตรกรรม เช่น พืชจีเอ็มโอ ก็ไม่ได้อยู่ในความควบคุมของนักวิชาการ ทว่าเป็นเรื่องของบรรษัทข้ามชาติที่แสวงหาผลกำไร และพยายามผลักดันเพื่อผลิตอาหารป้อนตลาดโลก ประเด็นเหล่านี้เป็นเรื่องทำลายขบวนการภาคประชาชนที่จะต้องช่วยเป็นแรงหนุน เนื่องจากลำพังเพียงรัฐไม่อาจรับมือได้ไหวในการเจรจาต่อรองในเวทีการค้าโลก (ผู้จัดการรายวัน, 25 ต.ค. 44, น. 13) ที่มักจะบอกเราว่า ต้องแข่งขันเสรี การเปิดเสรีการค้าคือกระบวนการที่ดีที่สุดในการต่อต้านการกีดกันการค้า ดังที่ประธานาธิบดีจอร์จ บุช กล่าวไว้ในการประชุมสุดยอดของกลุ่มเอเปค ที่นครเซี่ยงไฮ้ว่า การค้าคือพลังขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้รุดหน้า ช่วยยกระดับโอกาสและอนาคตของประชากร “จงเลือกเปิดกว้างทางการค้า แล้วคุณจะพบความมั่งคั่ง เสรีภาพและความรู้ หรือจะเลือกแยกตัวออกไปอีกฉา ไม่พอใจแล้วคุณจะพบกับความยากจน เฉื่อยชา และความเพิกเฉย การค้านำมาซึ่งพลังของตลาดซึ่งจำเป็นต่อประเทศยากจน...” ซึ่งก็ถูกสวนกลับจากถ้อยแถลงของ ดร.มหาเธร์ โมฮัมหมัด นายกรัฐมนตรีมาเลเซียว่า “ยังมีหนทางอื่นที่ดีกว่าการเดินตามคำสั่งสอนของตัวการใหญ่ในลัทธิทุนนิยมและตลาดเสรีอย่าง WTO” (ผู้จัดการรายวัน, 9 พ.ย. 44, น. 1, 19)

ดังนั้นสิ่งที่ทำให้เห็นแนวโน้มอีกด้านก็คือ กระแสต่อต้านการค้าเสรีหรือโลกาภิวัตน์ที่ควบคุมโดยทุนข้ามชาตินี้วันจะเข้มข้นมากขึ้นทุกที เพราะมีคนมากขึ้นเรื่อยๆ ที่ถูกคุกคามเอาเปรียบจากกลไกโลกาภิวัตน์ ล่าสุดดังจะเห็นได้จากเวทีประชุมองค์การการค้าโลก ครั้งที่ 4 ที่เมืองโดฮา ประเทศกาตาร์ เมื่อช่วงปลายปีที่แล้ว ในบ้านเราเองก็เห็นแนวโน้มว่า ภาคประชาชนมีการเรียกร้องสิทธิและขอเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการนโยบายสาธารณะ ที่อาจจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของพวกเขา รวมทั้งทุกคนในประเทศโดยรวมกำลังเกิดขึ้นอย่างมีพลวัต ซึ่งจำ

เป็นที่รัฐจะต้องปรับตัว ไม่ให้ผูกขาดการจัดการไว้ทั้งหมด เพราะแน่นอนว่า การพัฒนาในทิศทางแบบคุณพ่อรัฐนั้นจะถูกตั้งคำถามและถูกเรียกร้องให้แสดงความโปร่งใสมากขึ้น

ภาคผนวก : สรุปสาระข่าว

ตลาด/ ผู้บริโภค

๑ ลิขสิทธิ์ข้าวหอมมะลิ

กรณีที่นายคริส เดเรน (Chris Deren) นักวิจัยสหรัฐฯ นำเอาพันธุ์ข้าวไทยไปวิจัยและอาจถึงขั้นมีการจดสิทธิบัตรสำเร็จนั้น ที่ผ่านมามีไทยได้ทำหนังสือคัดค้านและยื่นเรื่องต่อผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่ายทั้งไทยและสหรัฐ พร้อมทั้งกรมทรัพย์สินทางปัญญาได้ทำการร่างข้อตกลงการรับโอนเชื้อพันธุ์ข้าว (Material Transfer Agreement : MTA) ที่จะนำไปเซ็นสัญญากับสหรัฐ เพื่อป้องกันสหรัฐ นำข้าวของไทยไปวิจัยและปรับปรุงพันธุ์ รวมถึงนำไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ คาดว่าจะได้ข้อยุติในเร็วๆ นี้ ล่าสุดอยู่ในระหว่างการติดต่อให้สหรัฐ มาพิจารณา ร่างข้อตกลงร่วมกันก่อนที่จะมีการเซ็นสัญญา การทำข้อตกลงนี้จะทำเป็นสัญญาทวิภาคีระหว่างไทย-สหรัฐ โดยครอบคลุมไปถึงการห้ามจดสิทธิบัตร และหากเกิดกรณีการนำพันธุ์ข้าวไทยไปปรับปรุงจนได้พันธุ์ใหม่ก็ไม่สามารถนำไปใช้ได้ หรือหากนำไปใช้ก็ต้องแบ่งผลประโยชน์ให้ไทย (ไทยรัฐ, 7 ก.พ. 45) เพราะที่ผ่านมา พบว่า นักวิจัยสหรัฐได้ทำสัญญาเตรียมมอบเชื้อพันธุ์หอมมะลิที่วิจัยได้ให้บริษัทเอกชนไปปลูกเชิงพาณิชย์แล้วอย่างน้อย 1 ราย

โดยหลักการแล้วนักวิจัยสหรัฐฯ สามารถที่จะไปจดสิทธิบัตรได้ เนื่องจากได้มีการนำไปทำการวิจัยโดยการฉายรังสี แล้วได้ข้าวพันธุ์ใหม่ ซึ่งตามกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืชของสหรัฐจะให้การคุ้มครองพันธุ์พืชที่เกิดขึ้นใหม่ จะด้วยกรรมวิธีใดก็ตาม และผู้ที่ทำการจดสิทธิบัตรจะเป็นเจ้าของแต่เพียงผู้เดียว ที่สามารถนำไปผลิตและจำหน่ายได้ ฝ่ายไทยจึงต้องดำเนินการเพื่อให้เกิดข้อผูกพันที่นักวิจัยจะไม่นำพันธุ์ที่วิจัยได้ไปใช้ในเชิงพาณิชย์ โดยยกข้ออ้างว่า ไทยเป็นเจ้าของข้าวหอมมะลิ 105 โดยที่ทั่วโลกยอมรับ แต่จุดอ่อนที่บ้านเรามีคือ เรื่องกฎหมายทั้งกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืชและกฎหมายสิทธิบัตรที่คุ้มครองเฉพาะภายในประเทศ หากจะให้คุ้มครองในต่างประเทศ ต้องไปจดสิทธิบัตรไว้ ซึ่งหากไปจดในสหรัฐ กฎหมายจะเปิดช่องว่า จะไม่ให้การคุ้มครองพันธุ์เก่า แต่จะคุ้มครองเฉพาะพันธุ์ใหม่ที่เกิดขึ้นเท่านั้น ฝ่ายไทยจึงต้องหาวิธีการให้เกิดข้อผูกพันขึ้น โดยให้เขาเซ็นสัญญารับโอนเชื้อพันธุ์ เพราะถึงอย่างไรเขาคงนำไปใช้ในเชิงพาณิชย์แน่นอน แต่ก็ต้องถือว่าเป็นเจ้าของร่วมกันกับเรา จึงต้องแบ่งผลประโยชน์ให้เรา ต้องเจรจาเรื่องผลประโยชน์ให้ตกลงกันได้

ด้านนายกสมาคมปรับปรุงพันธุ์และขยายพันธุ์พืชแห่งประเทศไทย มองว่า ปัญหาที่นักวิจัยสหรัฐนำพันธุ์ข้าวหอมมะลิไปดำเนินการวิจัยจนเกิดปัญหาในขณะนี้ เชื่อว่ารัฐบาลและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องทราบดี แต่ไม่ได้ดำเนินการอะไรมากนัก ปลอมโยให้เรื่องนี้เกิดขึ้นจนยากต่อการแก้ไข พร้อมเสนอว่าควรตั้งองค์กรเอกชน เข้ามาร่วมหาทางออกแก้ไขปัญหาคือผลจากการเกษตรของไทยทั้งระบบ เพื่อเป็นการปกป้องพันธุ์พืชของไทย เพราะในอนาคตเป็นเรื่องที่น่ากลัว ด้วยต่างชาติมีเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าและทันสมัย คงจะไม่หยุดทำการวิจัยแค่นี้

๒ ข้าวหอมจิน คุณสมบัติใกล้เคียงของไทย

กระทรวงเกษตรฯ มีการเปิดเผยว่า ขณะนี้ประเทศจีนมีการพัฒนาข้าวหอมพันธุ์ Chaotaimin ซึ่งมีคุณสมบัติใกล้เคียงข้าวขาวดอกมะลิ 105 อันเลื่องชื่อของไทย ขณะนี้อยู่ในขั้นของการตรวจดีเอ็นเอเพื่อให้ทราบว่ามีจากสายพันธุ์ใด แม้ตัวอย่างที่นำมาวิเคราะห์จะมีข้าวอื่นปนอยู่ด้วย แสดงให้เห็นว่ามาตรฐานยังไม่แน่นอน แต่ก็สามารถพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้นได้ในอนาคต ซึ่งอาจเป็นคู่แข่งทางการค้ากับไทยได้ ด้านกรมวิชาการเกษตรเปิด

เผยถึงสถานการณ์การปลูกข้าวหอมของประเทศในเอเชียว่า จีน และเวียดนาม มีการพัฒนาเรื่องนี้มานาน แม้ขณะนี้รสชาติจะยังสู้ข้าวหอมมะลิไทยไม่ได้ แต่ก็ไม่น่าประมาท (ผู้จัดการออนไลน์, 15 ก.พ. 45)

◎ ไทยขอสิทธิอียูคืน GSP

ประเทศไทยถูกสหภาพยุโรป (อียู) ตัดสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร (จีเอสพี) มาตั้งแต่ปี 2539 โดยอียูพิจารณาระดับการพัฒนาประเทศและความสามารถในการส่งออกสินค้ากลุ่มต่างๆ เป็นเงื่อนไขในการตัดสินสิทธิจีเอสพี ในกรณีของไทยที่ได้รับผลกระทบได้แก่สินค้าเกษตร 3 กลุ่ม คือ สินค้าประมง อาหารปรุงแต่ง และผัก-ผลไม้ โดยใช้ข้ออ้างว่าไทยไม่มีการปราบปรามยาเสพติด (Drug Regime) อย่างเข้มงวด แต่ไม่ตัดจีเอสพีในสินค้าชนิดเดียวกันของกลุ่มแอนเดียและอเมริกากลาง ทั้งนี้ยู่ถือเป็นตลาดใหญ่อันดับสามของไทยรองจากสหรัฐฯ และญี่ปุ่น ที่ผ่านมามีไทยได้หยิบยกปัญหาดังกล่าวมาหารือกับอียู เพื่อชี้ให้เห็นว่า เงื่อนไขในการตัดสินสิทธิจีเอสพีเป็นการเลือกปฏิบัติ ขัดกับหลักการของ WTO ที่กำหนดให้ไม่สามารถเลือกปฏิบัติได้ ถ้าระดับการพัฒนาประเทศเท่ากัน ทำให้ไทยสูญเสียความสามารถในการแข่งขัน ได้รับความเสียหายจากการเสียโอกาสในการส่งออก จึงขอให้อียูพิจารณาปรับมาตรการให้สอดคล้องกับข้อตกลงหรือขดเซยผลกระทบดังกล่าวกับไทย มิฉะนั้นประเทศไทยจะดำเนินการภายใต้กระบวนการรับข้อพิพาทของ WTO และขอให้มีการจัดตั้งคณะผู้พิจารณาขึ้นมาตัดสินคดีนี้ โดยไทยได้ยกตัวอย่าง กรณีที่บราซิลได้ฟ้องร้องอียู กรณีเลือกปฏิบัติโดยตัดจีเอสพีสินค้ากาแฟของบราซิล ขณะที่ไม่ตัดจีเอสพีสินค้ากาแฟจากกลุ่มแอนเดียและอเมริกากลาง ซึ่งบราซิลสามารถชนะคดีดังกล่าว โดยหวังว่าเรื่องนี้อาจทำให้ไทยได้รับจีเอสพีในสินค้าที่ถูกตัดสินไปแล้วกลับคืนมา ไม่ถูกตัดจีเอสพีเพิ่ม และอาจได้รับแรงสนับสนุนจากประเทศกำลังพัฒนาที่เสียประโยชน์เช่นเดียวกับไทย และเป็นการเพิ่มอำนาจต่อรองในประเด็นการค้าระหว่างไทยกับอียูด้วย (นสพ.ผู้จัดการออนไลน์, 4 ก.พ.45)

◎ จีนเข้า WTO

จากการเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลกของจีน ไม่ว่าไทยจะพร้อมหรือไม่ก็ตาม ชอบหรือไม่ก็ตาม ขณะนี้ไทยคงไม่มีทางเลือกอื่น นอกจากเตรียมรับมือกับความเปลี่ยนแปลง สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้รายงานผลการศึกษาผลกระทบจากการเข้าเป็นสมาชิก WTO ของจีนต่อภาคเกษตรของไทยเมื่อเร็วๆ นี้ว่า มีสินค้าเกษตรกรรมที่จีนผูกพันและลดภาษีให้แก่ไทยจำนวน 39 รายการ โดยคาดว่า สินค้าเกษตรของไทยที่มีโอกาสจะขยายการส่งออกไปยังจีน ได้แก่ ข้าว น้ำตาลทราย ยางพารา มันสำปะหลัง และกุ้งแช่แข็ง และผลไม้จำพวก ลำไย ทุเรียน กล้วยไข่ ส้มโอ มังคุด แต่โอกาสนั้นขึ้นอยู่กับปริมาณการผลิตภายในประเทศจีนและการแข่งขันกับประเทศสมาชิกอื่นซึ่งได้รับสิทธิประโยชน์จากข้อผูกพันการลดภาษีและขยายปริมาณโควตาภาษีนำเข้าเช่นเดียวกับไทย

ส่วนสินค้าที่จีนมีโอกาสขยายตลาดส่งออกมายังไทย ได้แก่ เส้นไหมดิบและสำเร็จรูป ชาใบ-ผงกระเทียม และในระยะยาวจีนจะกลายเป็นคู่แข่งในการส่งออกสินค้าเกษตรกับไทย ซึ่งสินค้าหลายชนิดของจีนได้เปรียบไทย เนื่องจากมีต้นทุนการผลิตต่ำกว่า เช่น สับปะรดกระป๋อง น้ำสับปะรด หน่อไม้กระป๋อง เส้นไหม ผลไม้สด/แปรรูป ผักสด ผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อสุขภาพ อาหารทะเลแช่แข็ง อาหารทะเลกระป๋อง เป็นต้น ทำให้การส่งออกสินค้าเกษตรของไทยไปยังตลาดโลกต้องเผชิญกับการแข่งขันมากขึ้นและต้องเสียส่วนแบ่งตลาดสำคัญให้กับจีน โดยเฉพาะกลุ่มสินค้าที่ปัจจุบันไทยสามารถครองส่วนแบ่งสูงกว่าสินค้าของจีน เช่น ไข่สดแช่แข็งและผักสดแช่แข็งในตลาดญี่ปุ่น และกุ้งสดแช่แข็งในตลาดสหรัฐฯ (เอ็กซ์-ไซท์ไทยโพสต์, ฉบับ 1944)

๑๐ บรรษัทข้ามชาติรุกแย่งชิงธุรกิจการเกษตรไทย

ทุกวันนี้บรรษัทข้ามชาติมีโอกาสจะเข้ามารุกแย่งชิงธุรกิจการเกษตรของไทยมากขึ้น โดยเปลี่ยนกระบวนการดำเนินธุรกิจ จากเดิมเป็นผู้ซื้อวัตถุดิบจากประเทศที่ผลิตสินค้าเกษตรเพื่อนำไปแปรรูปจำหน่าย มาเป็นการเข้าไปผลิตวัตถุดิบในพื้นที่เกษตรของประเทศนั้นๆ เอง ซึ่งวิธีการนี้จะช่วยลดต้นทุนการผลิต สามารถเลือกสินค้าได้ตามต้องการโดยไม่ต้องต่อรองราคากับผู้ผลิตอีกต่อไป ดังจะเห็นได้ว่า ห้างค้าปลีกอย่างท็อป โลตัส ขณะนี้มีสินค้าที่ใช้แบรนด์ของตัวเอง ทำให้สามารถขายสินค้าได้ราคาต่ำกว่าสินค้าชนิดเดียวกัน ซึ่งส่งผลให้ประเทศไทยจำเป็นต้องปรับทิศทางอุตสาหกรรมการเกษตรด้วย เพราะปัจจุบันอุตสาหกรรมเกษตรมีบริษัทข้ามชาติ 6 บริษัทที่ครอบคลุมเครือข่ายการเกษตรไปทั่วโลก ได้แก่ คาร์กิว อะโกร ของเนเธอร์แลนด์ เอพีเอ็มและเทสโก้ โลตัส ที่เข้ามาจับมือกับเครือเจริญโภคภัณฑ์ เป็นต้น ถ้าอุตสาหกรรมเกษตรของไทยไม่ปรับตัว ต่อไปก็อาจจะไม่สามารถแข่งขันได้ (กรุงเทพธุรกิจ, 5 ก.พ. 45, น. 20)

นโยบายรัฐ

๑๐ นโยบายข้าวไทย

เริ่มต้นปี 45 ข้าวที่มาแรงต่อเนื่องจากปลายปีที่แล้ว คงจะหนีไม่พ้นเรื่อง โรงสีสต็อกลมจำนำข้าว ที่ผ่านมารัฐบาลได้พยายามผลักดันโครงการรับจำนำข้าวอย่างมาก โดยตั้งเป้าหมายที่จะรับจำนำข้าวเปลือกไว้รวม 8.7 ล้านตัน อันเป็นจำนวนที่สูงที่สุดและไม่เคยดำเนินการมาก่อน ซึ่งได้มีกระแสข่าวโจมตีนโยบายนี้ออกมาเป็นระยะๆ ว่ารัฐบาลเอาเงินมาเทให้กับชาวนาจำนวนมาก โดยไม่รู้ว่าจะได้ผลหรือไม่ โดยมีการมองกันว่า การที่รัฐจะช่วยให้เกษตรกรขายสินค้าเกษตรในราคาที่สูงขึ้น และทำให้ราคาพืชผลมีเสถียรภาพ ซึ่งอยู่บนความคิดความเห็นและจุดยืนบนพื้นฐานของผลประโยชน์และความเชื่อของแต่ละฝ่าย ที่ยังหาจุดลงตัวได้ยาก ไม่ว่าจะเป็นของพ่อค้าข้าว โรงสี หน่วยราชการที่ปฏิบัติหน้าที่ ชาวนา นักวิชาการ ทำให้นโยบายนี้ไม่ประสบความสำเร็จ

ด้านสมาคมโรงสีข้าวมองว่า รัฐบาลขาดการเตรียมการล่วงหน้าและไม่มีการรอบหรือความชัดเจนในการคัดเลือกคุณสมบัติของโรงสีเข้าร่วมโครงการรับจำนำ จนทำให้เกิดปัญหาทุจริตคอร์รัปชันในเกือบทุกพื้นที่ และรับจำนำข้าวได้เพียง 2 ล้านตันกว่า คิดเป็น 26 % จากเป้าหมายรวม ด้านคณะกรรมการการเกษตร (กมช.) ก็ออกมาแนะว่า งบประมาณข้าวสูญเสียไปกับการทุจริตของโรงสีร่วมกับเจ้าหน้าที่รัฐในแต่ละครั้งถึง 60 % (กรุงเทพธุรกิจ, 7 ก.พ. 45, น. 5) มากกว่าจำนวนเงินที่ไปถึงมือชาวนาเสียอีก โดยระบุว่า ปัญหาสำคัญที่ทำให้โครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปีและข้าวหอมมะลิในปีการผลิต 2544/45 ของรัฐไม่เป็นไปตามเป้าหมาย คือปริมาณข้าวของเกษตรกรบางรายสูงกว่าปริมาณข้าวที่ได้แจ้งไว้ตอนมาขึ้นทะเบียนเกษตรกร ซึ่งในส่วนที่เกินไป ธกส. จะไม่รับจำนำ ราคาข้าวหอมมะลิในท้องตลาดจึงไม่สูงขึ้นตามที่รัฐบาลต้องการจะให้ราคาจำนำข้าวไปกระตุ้นราคาตลาด นอกจากนี้ก็มีปัญหาสต็อกลม เพราะมีปริมาณข้าวในโกดังน้อยกว่าปริมาณที่รับจำนำไว้ ซึ่งมีหลักฐานใบประทวนออกมาว่า มีเกษตรกรนำข้าวมาจำนำไว้หลายพันตัน โดยที่โรงสีมีการฮั้วกับเกษตรกร ให้เกษตรกรมาแจ้งปริมาณข้าวเกินจริงและเจ้าหน้าที่รัฐรู้เห็นเป็นใจ เพื่อจะนำไปประทวนนี้ไปขึ้นเงินที่ ธกส.

ในเรื่องข้าวนั้น กระทรวงเกษตรฯ ก็กำลังเร่งเสนอ ครม.ให้พิจารณาแผนยุทธศาสตร์ข้าว ปี 45-49 ซึ่งได้ผ่านการหารือกับผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงพาณิชย์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาแล้ว โดยกำหนดยุทธศาสตร์ดำเนินการไว้ 4 ด้าน คือ 1. ควบคุมและจัดการผลผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ เป้าหมายให้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวมีรายได้เพิ่มขึ้นปีละ 20,000 บาทต่อครัวเรือน 2. ปรับปรุงสินค้าข้าวให้มีมาตรฐาน เป้าหมายคือ ผลิตข้าวคุณภาพดีจากเดิม 80 % เป็น 90 % 3. ขยายการส่งออกข้าว โดยมีเป้าหมายการส่งออกข้าวและผลิตภัณฑ์ประมาณ 7.5 ล้านตัน และ 4. การส่งเสริมวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มรายได้ให้เกษตรกรส่งออกข้าวแปรรูปเพิ่มขึ้น 100 % โดยกลยุทธ์ที่จะมีการดำเนินงานใน 2 แผนงานหลักได้แก่ แผนการรักษารายได้เกษตรกร โดยการจัด

โซนนิ่งการปลูกข้าวแต่ละชนิดและการจดทะเบียนเกษตรกรปลูกข้าว รวมถึงการปรับเปลี่ยนพันธุ์ข้าว การรับรองคุณภาพข้าว และ แผนงานพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะเทคโนโลยีการผลิตข้าว การเก็บเกี่ยวและการรักษาผลผลิต การแปรรูปข้าว และรวมถึงการส่งเสริมการปลูกข้าวปลอดสารพิษ การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ด้วย

๑๐ มือบกองทุนฟื้นฟูเกษตรกร

มูลนิธิเกษตรกรไทย (โดยนายอโศก ประสานสอน) นำตัวแทนสมาชิก 2 พันคนจาก 51 จังหวัด (ภาคเหนือ กลาง อีสาน ได้ สมาชิกกว่า 3.4 ล้านคน) ทั่วประเทศบุกทำเนียบ กดดันให้รัฐบาลเร่งจัดสรรงบสู่มือชาวนา โดยด่วน เพราะตั้งมาแล้ว 3 ปี (2542) ยังไม่ได้ปล่อยเงินเลย เหตุเพราะการเมืองแทรก ซึ่งที่ผ่านมาก็มีปัญหาขัดแย้งมาโดยตลอด ถึงขั้นโละคณะกรรมการบริหารทั้งคณะ ท่ามกลางข้อครหาว่าใช้งบไม่โปร่งใส รัฐบาลแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารชุดใหม่ โดยมีนายสมใจนึก เองตระกูล ปลัดกระทรวงการคลังเป็นประธานบอร์ด และให้นายสมาน เลิศวงศ์รัตน์ เข้ารักษาการเลขาธิการกองทุนฯ เมื่อ 14 ม.ค. นี้ แต่กลุ่มเกษตรกรมองว่า นายสมาน เป็นคนใกล้ชิดฝ่ายการเมือง และกลัวเจตนาารมณ์กองทุนบิดเบือนไปปรับใช้การเมือง จึงเรียกร้องโดยมีข้อเสนอหลัก 5 ประเด็นคือ (1) เร่งดำเนินการให้สิทธิแก่เกษตรกรตาม พรบ.กองทุนฯ และระเบียบประกอบกฎหมายในระยะเวลาที่กำหนด โดยอนุมัติเงินกองทุนฯ สู่แผนและโครงการด่วน พร้อมจัดงบอุดหนุนกองทุนฯ จากงบกระตุ้นเศรษฐกิจปี 45 ไม่น้อยกว่า 15,000 ล้านบาท (2) ให้ตั้งสำนักงานจัดการหนี้ของเกษตรกร คณะกรรมการจัดการหนี้ของเกษตรกรนี้ให้เป็นไปตาม พรบ.กองทุน (ฉ.2) 2544 โดยเร็ว (3) ให้การเมืองยุติบทบาทการแทรกแซงกองทุน (4) ให้นำแนวทางในหลวงเป็นยุทธศาสตร์การฟื้นฟูและพัฒนาภาคเกษตรอย่างเป็นรูปธรรม และ (5) การดำเนินการตามข้อ 1.-3. ให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน ส่วนข้อ 4. ให้เป็นรูปธรรมใน 90 วัน (ผจก.รายวัน, 22 มกราคม 45, น. 15-16) พร้อมให้แบ่งงบกระตุ้นเศรษฐกิจมาเพิ่มในกองทุนอีก 1.5 หมื่นล้าน

ทางด้านนายประพัฒน์ ปัญญาชาติรักษ์ รมช.กระทรวงเกษตรฯ กล่าวว่า การที่ยังไม่มีการจัดงบให้กองทุนฯ เพราะมีปัญหาภายในขัดแย้ง คิดว่าควรให้มีคณะกรรมการถาวรอีกชุดดำเนินการจะดีกว่า อีกทั้งมีรายชื่อเกษตรกรที่ส่งมามีปัญหาซับซ้อน จึงต้องดูแลไม่ให้ปล่อยเงินกู้ซ้ำซ้อนกับโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังพักชำระหนี้ของกระทรวงเกษตรฯ เพราะจะทำให้เกษตรกรเป็นหนี้มากขึ้น และไม่สามารถชำระได้

๑๑ นโยบายรัฐกับเกษตรกรอินทรีย์

หากมองถึงนโยบายรัฐที่หนุนเรื่องเกษตรกรอินทรีย์ ที่ผ่านมากกระทรวงเกษตรฯ ก็ออกมาเปิดเผยเมื่อปลายปีที่แล้วว่า รัฐมีนโยบายสนับสนุนให้เกษตรกรทำเกษตรอินทรีย์ โดยในปี 2545 จะดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์สินค้าเกษตรอินทรีย์ ซึ่งจะประกอบไปด้วย การขึ้นทะเบียนเกษตรกร การจัดทำระบบการตรวจสอบมาตรฐานสินค้าเกษตร การค้นคว้าวิจัยสินค้าแต่ละชนิด การจัดทำเขตเกษตรเศรษฐกิจ ตลอดจนการจัดตั้งสถาบันเกษตรกรอินทรีย์ เพื่อเป็นศูนย์กลางในการจัดการเรื่องเกษตรกรอินทรีย์ (เดลินิวส์, 28 พ.ย. 44)

นอกจากนี้ แบงก์กรุงไทยก็เดินเครื่องเรื่องธนาคารชุมชน นำร่องปล่อยเงินกู้ล็อตแรก 200 ล้านบาท เพื่อช่วยขยายศักยภาพเชิงการตลาดและกำลังการผลิตให้ชุมชน โดยเน้นกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ เช่น กลุ่มสหกรณ์กรีนเน็ด การผลิตข้าวโพดฝักอ่อนส่งออกที่เชียงใหม่ โครงการสมุนไพรที่ปราจีนบุรี ข้าวอินทรีย์ที่สุรินทร์และยโสธร ไข่และฝ้ายที่สกลและอุดร ขอนแก่น รวมทั้งผ้าพื้นเมืองที่พัทลุง โดยธนาคารมีแนวทางในการปล่อยสินเชื่อธนาคารชุมชนให้กับธุรกิจที่มีเครือข่ายองค์กรชุมชนเป็นเจ้าของ เป็นการผลิตเพื่อการค้า มีตลาดแน่นอน และมีการรวมตัวกันมาระยะหนึ่ง แต่ต้องการขยายสภาพคล่อง นอกจากนี้ยังร่วมมือกับเอ็นจีโอต่างๆ ใน

การพัฒนาความรู้ให้ชุมชน เพิ่มศักยภาพกลุ่ม โดยโครงการแรกที่ปล่อยกู้คือ กลุ่มโรงสีข้าวที่ สุรินทร์ ยโสธร ประมาณ 3 พันกว่าครัวเรือน ซึ่งในกลุ่มนี้เป็นเกษตรกรอินทรีย์ประมาณ 1 พันกว่า ครัวเรือน เพราะเห็นว่า เป็นกลุ่มชุมชนที่มีศักยภาพและมีตลาดที่แน่นอน เพราะกินเนื้อมารับ ซื้อข้าวไปส่งออกต่างประเทศ แม้กลุ่มจะมีหนี้ก็ตาม การให้กู้เพิ่มจะช่วยเพิ่มศักยภาพในการ ผลิต โดยจะนำเงินไปปลูกสร้างโรงสีเพิ่ม และใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนรับซื้อข้าวเปลือกจากชาว บ้าน (กรุงเทพธุรกิจ, 9 พ.ย. 44, น. 18)

ด้านจังหวัดศรีสะเกษซึ่งเป็นจังหวัดทดลองแบบบูรณาการเพื่อการพัฒนา หรือจังหวัด CEO ก็มีการสนองตอบนโยบายรัฐ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและแก้ไขปัญหาความยากจนให้กับ เกษตรกร ทางสหกรณ์จังหวัดจึงเสนอโครงการปลูกข้าวหอมมะลิ 105 ปลอดสารพิษแบบครบ วงจร พร้อมส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้แบบเกษตรกรอินทรีย์ให้สมาชิกสหกรณ์ โดยมีเป้าหมาย 6,000 ไร่ ใน อ.เมือง อ.กันทรารมย์ อ.กันทรลักษณ์ มีสมาชิกสหกรณ์เข้าร่วม 600 คน โดยจะ เริ่มดำเนินการปีการผลิต 2545/2546 และใช้งบจากรัฐบาลกลาง 12 ล้านบาท คาดหวังว่า สมาชิกจะรู้กระบวนการผลิตข้าวแบบปลอดสาร และขยายผลสู่สมาชิกอื่น และช่วยลดต้นทุน การผลิตไร่ละ 300บาท ลดการใช้ปุ๋ย 180 ดัน และช่วยเพิ่มผลผลิตต่อไร่ด้วยปุ๋ยอินทรีย์ ชีวภาพ และข้าวพันธุ์ดี (เอ็กซ์-ไฮท์ไทยโพสต์ ฉ. 1917, น. 21)

นอกจากนี้ ก็มีการผลักดันจะให้ อดก. เป็นแหล่งจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน เพราะถือเป็นหนึ่งในแหล่งเลือกซื้อสินค้าที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวต่างชาติ การสร้างมาตรฐานสิน ค่าเกษตรอินทรีย์อย่างครบวงจร จึงไม่เพียงแต่จะสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภคภายในประเทศเท่านั้น แต่ยัง เป็นการประชาสัมพันธ์สินค้าเกษตรไทยให้เป็นที่รู้จักและยอมรับมากขึ้นด้วย (เอ็กซ์-ไฮท์ไทยโพสต์, ฉบับ 1944)

ในอีกด้านหนึ่งนั้น มีการมองกันว่านโยบายรัฐเรื่องเกษตรอินทรีย์เป็นการสร้างภาพเสียมากกว่า ด้วยว่า ยังคงมีการนำเข้าสารเคมีเพิ่มสูงขึ้นกว่าที่ผ่านมา แหล่งข่าวกรมวิชาการเกษตรระบุว่า การนำเข้าสารเคมีในปี 2543 มีการนำเข้าจำนวน 44,000 ตัน มูลค่า 7,000 กว่าล้านบาท พอมาปี 2544 ปริมาณนำเข้าเพิ่มขึ้นเป็น 53,000 ล้านบาท มูลค่ากว่า 8,000 ล้านบาท นั้นแสดงว่า การรณรงค์ให้เกษตรกรลดการใช้สารเคมีของภาครัฐ ตลอดหลายปีที่ผ่านมาไม่ได้ส่งผลอะไรเลย ตัวเลขการนำเข้าสารเคมีกลับสูงขึ้นทุกปี ส่วนทางกบยนโยบายเกษตร อินทรีย์ของกระทรวงเกษตรฯ ที่กำลังทุ่มงบกับโครงการนี้ 350 ล้านบาท (ไทยรัฐ, 25 ธ.ค. 44)

๑๐ ยุทธศาสตร์พัฒนาที่ดินในแผน 9

กรมพัฒนาที่ดินมีการหารือและระดมความคิดเห็นพิจารณาร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ดินในแผนฯ 9 โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่เชื่อมโยงกัน 6 ยุทธศาสตร์คือ (1) การสำรวจ จำแนกประเภทที่ดิน กำหนดเขตการใช้ที่ดินและติดตามสถานการณ์การใช้ที่ดิน (2) ปรับปรุงการจัดการทรัพยากรที่ดินในเชิงบูรณาการ (3) พัฒนา แนวทางการวิจัยการจัดการทรัพยากรที่ดินให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (4) พัฒนาระบบ ถ่ายทอดเทคโนโลยีและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ รวมทั้งการบริการการพัฒนาที่ดิน ข้อมูลดิบ และการใช้ประโยชน์ ที่ดินให้เข้าถึงเป้าหมาย (5) การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศด้านทรัพยากรที่ดินกลุ่มเป้าหมาย และ (6) ปรับระบบงานและพัฒนาขีดความสามารถบุคลากร ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายทุกระดับที่เกี่ยวข้อง (เอ็กซ์-ไฮท์ไทยโพสต์, ฉบับที่ 1940, น. 21)

อีกด้านหนึ่งกรมพัฒนาที่ดินเดินหน้าพัฒนาสารเร่ง พด.2 ที่เป็นกลุ่มจุลินทรีย์ที่จะนำมาใช้ในการทำ ปุ๋ยอินทรีย์-น้ำสกัดชีวภาพ พร้อมเตรียมจัดสิทธิบัตรกับกรมทรัพย์สินทางปัญญา ก่อนถ่ายทอดเทคโนโลยีให้

ภาคเอกชนนำไปผลิตขยายผลให้เพียงพอกับความต้องการของเกษตรกรต่อไป โดยในเบื้องต้นจะทำการผลิต แจกจ่ายให้กับหน่วยงานของกรมฯ จำนวน 20,000 ชุด เพื่อทดสอบ (เดลินิวส์, 14 ม.ค. 45)

และล่าสุดมีข่าวว่า เกษตรกรเมืองเพชรและประจวบฯ แห่กันทำปุ๋ยหมัก โดยใช้สารเร่ง พด. 1 กันมาก จนทำให้วัตถุดิบในการทำปุ๋ยหมักขาดแคลน โดยมีรายงานว่า หลังจากที่กรมพัฒนาที่ดินเข้ามาส่งเสริมการทำปุ๋ยหมักโดยใช้สารเร่ง พด.1 ตั้งแต่ปี 2541 ปรากฏว่าตอนนี้มีเกษตรกรทำปุ๋ยหมักขึ้นใช้เองเป็นจำนวนมาก จนทำให้วัตถุดิบ โดยเฉพาะกากน้ำตาลเริ่มขาดแคลน เพราะเห็นผลว่าปุ๋ยหมักช่วยปรับปรุงดิน สามารถพลิกฟื้นดินที่เต็มไปด้วยสารเคมีตกค้างให้กลายเป็นดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ ปลูกพืชสร้างรายได้จากผลผลิตที่สูงขึ้น ไม่ว่าจะเป็น มะนาว กล้วย มะละกอ นอกจากนี้ยังมีการตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตปุ๋ยหมักบ้านไร่หลวง เพื่อรวมกันผลิตปุ๋ยหมัก ซึ่งสามารถผลิตได้ 4,000 ตันต่อปี (ผู้จัดการรายวัน, 2-3 มี.ค. 45, น. 3)

๐ โครงการระบบน้ำใช้เพื่อการเกษตร 30 จังหวัด

สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (สปก.) เดินหน้าโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำ เพื่อการเกษตรด้วยระบบชลประทานจุลภาคในพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน 30 จังหวัด เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ อันเป็นปัจจัยสำคัญในกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร โดยอาศัยเงินกระตุ้นเศรษฐกิจที่ กรม.อนุมัติในวงเงิน 363.80 ล้านบาท กิจกรรมคือ การขุดสระและบ่อน้ำตื้น ตั้งเป้าทั้งสิ้น 5,000 แห่ง (เดลินิวส์, 1 ก.พ. 45) รวมทั้งเน้นงานวางระบบและติดตั้งอุปกรณ์ระบบชลประทานจุลภาคให้กับเกษตรกร ซึ่งโครงการนี้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2542 โดยได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนความร่วมมือทางเศรษฐกิจโพ้นทะเลแห่งประเทศญี่ปุ่น (OECF) ในการติดตั้งอุปกรณ์ระบบน้ำหยดเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ โดย สปก.ระบุว่า เป็นระบบที่เหมาะสมกับการนำไปใช้กับพืชผักซึ่งมีอายุสั้น ทำให้เกษตรกรวางแผนการผลิตต่อเนื่องได้ตลอดปี และช่วยลดปัญหาหวัชพืช ทำให้เสียค่าใช้จ่ายเรื่องสารเคมีน้อยลง (ผู้จัดการรายวัน, 2-3 มี.ค. 45, น. 3) พร้อมทั้งจะอนุมัติเงินกองทุนปฏิรูปที่ดินให้เกษตรกรกู้ซื้อเมล็ดพันธุ์และปัจจัยการผลิตต่างๆ ในลักษณะเงินกู้ระยะยาวดอกเบี้ยต่ำ วงเงินรายละ 10,000 บาท มีเงื่อนไขชำระคืนภายใน 2 ปีให้กับเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน 30 จังหวัดที่เข้าร่วมโครงการ (ผู้จัดการรายวัน, 2-3 มี.ค. 45, น. 3)

๐ เงินกู้ปรับโครงสร้างเกษตร 150 ล้านดอลลาร์

กรม.มีมติให้กระทรวงการคลังทบทวนการใช้เงินกู้ในโครงการเงินกู้เพื่อปรับโครงสร้างทางการเกษตร วงเงิน 300 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งมีการทำสัญญาไว้กับธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย (ADB) และรัฐบาลญี่ปุ่น (เจบิค) โดยมีระยะเวลาชำระคืน 15 ปี และระยะปลอดหนี้ 3 ปี ซึ่งเงินกู้ในโครงการดังกล่าวได้มีการเบิกมาแล้วจำนวน 150 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ขณะนี้มีการใช้เงินจริงเพียง 1-2 % ของวงเงินเท่านั้น โดยมองว่า กระทรวงเกษตรฯไม่มีความพร้อมในการใช้เงิน กระทรวงการคลังจึงไม่ได้เบิกจ่ายเงินที่เหลือเข้ามา ซึ่งทำให้ต้องเสียค่าธรรมเนียมในการรักษาวงเงินกู้ที่เหลือมาเป็นเวลา 2 ปี (0.75 % ของวงเงินที่เหลือทุก ๆ 3 เดือน) เมื่อกรม.มีมติให้ทบทวนการใช้เงินกู้นี้ กระทรวงการคลังก็จะทำหนังสือแจ้งไปยังแหล่งเงินกู้เพื่อระงับการกู้เงินส่วนที่เหลือ เงินกู้ก่อนนี้มีการเบิกจ่ายมาตั้งแต่เดือนกันยายน 2543 และจะครบกำหนดเบิกจ่ายงวดสุดท้ายในเดือนเมษายนนี้ ซึ่งมีการเสนอให้ทบทวนยกเลิกเงินกู้มาแล้วครั้งหนึ่ง แต่ไม่เป็นผล ส่วนที่กู้มาแล้ว 150 ล้านดอลลาร์ หากกระทรวงเกษตรฯ ไม่สามารถใช้ได้ตามเป้าหมายก็สามารถจัดสรรไปใช้ในโครงการอื่นได้ เพราะไม่สามารถจ่ายเงินก่อนกำหนดได้ ด้านกระทรวงเกษตรฯ ก็ระบุว่าต้องรอปรึกษาเรื่องนี้กับ ดร.สมคิด จาตุศรีพิทักษ์ รองนายกฯ และ

รมต.ว่าการกระทรวงการคลังก่อน และระบุว่าที่ผ่านมาก็มีแผนจะใช้เงินอยู่แล้ว โดย รมต. ให้ความเห็นชอบในการดำเนินโครงการ 6 แผนงาน จำนวน 20 โครงการแล้ว (กรุงเทพธุรกิจ, 11 ก.พ. 45)

๑ ทดสอบพีซีเอ็มโอ

เมื่อวันที่ 12 ก.พ. 44 ได้มีการจัดการประชุมเชิงวิชาการเรื่อง “ความปลอดภัยทางชีวภาพของสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม” นายบรรพต ณ ป้อมเพชร ประธานคณะกรรมการนโยบายระดับชาติด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ กล่าวเปิดงานว่า การดูแลความปลอดภัยและพัฒนาสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม หรือจีเอ็มโอของประเทศไทยถือว่าอยู่ในระดับแนวหน้า ปัจจุบันมีการจัดทำแนวทางการปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยทางชีวภาพสำหรับการทดลองทางพันธุวิศวกรรมในระดับห้องปฏิบัติการและภาคสนาม และมีการจัดตั้งคณะกรรมการกลางความปลอดภัยทางชีวภาพ เพื่อกำหนดนโยบาย แนวทาง มาตรการ และแผนความปลอดภัยทางชีวภาพ รวมทั้งมองว่า กระแสการต่อต้านจากนักการเมือง นักวิชาการ ผู้ไม่รู้หลายรูปแบบ ทำให้การพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพต้องหยุดชะงัก

ดร.นเรศ ดำรงชัย จากศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ (ไบโอเทค) มองว่า ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเฉพาะด้านที่ดูแลความปลอดภัยเรื่องจีเอ็มโอบ้างคับใช้ มีแต่นักกฎหมายอื่นมาปรับใช้ มีเพียงการจัดทำแนวทางปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยทางชีวภาพ ซึ่งไม่มีหลักประกันว่าจะถูกนำไปใช้ปฏิบัติจริงๆ โดยระบบที่จะสร้างขึ้นมาดูแลความปลอดภัยในเรื่องนี้จะต้องปฏิบัติกับจีเอ็มโอทั้งในและต่างประเทศเหมือนกัน โดยมีองค์กรกลางที่ประสานงานเรื่องนี้

ด้านกรมวิชาการเกษตร ซึ่งได้ศึกษากรณีฝ้ายจีเอ็มโอเมื่อปี 40 ระบุว่า ไม่มีปัญหาต่อแมลงศัตรูพืชตามธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แต่การประเมินในระดับไร่นายังไม่ได้มีการทดลองก็ถูกระงับไปก่อน ส่วนข้าวโพดได้มีบริษัทเอกชนนำข้าวโพดจีเอ็มโอที่มีการใส่ยีนต้านยาฆ่าวัชพืช นำมาให้กรมวิชาการเกษตรทดสอบความปลอดภัย ด้านไบโอเทคที่กำลังทดสอบความปลอดภัยของมะละกอจีเอ็มโอที่ใส่ยีนโปรตีนห่อหุ้มอนุภาคไวรัสโรคใบด่างจุดวงแหวน เพื่อให้ต้านทานโรคดังกล่าว โดยดูการผสมระหว่างพีซีเอ็มโอกับพืชปกติ และมีนักวิจัยอีกทีมกำลังศึกษาเปรียบเทียบคุณค่าทางอาหารของมะละกอจีเอ็มโอกับมะละกอปกติด้วย นอกจากนี้จะเริ่มการทดลองความปลอดภัยของพริกจีเอ็มโอด้วย คาดว่าต้องใช้เวลาอีก 3 ปี จะประเมินความปลอดภัยของพีซีเอ็มโอได้ (ผู้จัดการออนไลน์, 13 ก.พ. 45)

๑ ทำบัตรเกษตรกร

กระทรวงเกษตรฯ โดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (สศก.) มีนโยบายทำบัตรเกษตรกรมุ่งหวังให้เกิดฐานข้อมูลที่เป็นระบบ สำหรับการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาการเกษตร การตลาดสินค้าเกษตรแต่ละด้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการดำเนินการตามมาตรการต่างๆ ของภาครัฐ ทำให้การดำเนินนโยบายของรัฐในภาคเกษตรในอนาคตสามารถทำได้ตรงกับเกษตรกรเป้าหมาย ตลอดจนให้ประชาชนมีหลักฐานใช้แสดงในการติดต่อประสานงานและได้รับความสะดวกในการรับบริการจากภาครัฐมากขึ้น อันจะนำไปสู่การวางแผนช่วยเหลือเกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การส่งเสริมสนับสนุนปัจจัยการผลิต การตลาดและราคาสินค้า ได้เหมาะสม และติดตามประเมินผลได้ รวมทั้งการเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลอื่นๆ ได้อย่างเป็นระบบ โดยจะเริ่มเปิดให้ขึ้นทะเบียนและทำบัตรตั้งแต่ 13 ก.พ.-29 มีนาคม 45 นี้ รวมเวลา 45 วัน ณ ที่ทำการเกษตรอำเภอ หากเกษตรกรไม่มาขึ้นทะเบียนในปีนี้ได้ จะต้องรอไปจดในปีต่อไป ทำให้เสียโอกาส เพราะหากรัฐมีมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรในปีนี้ เกษตรกรที่ไม่มีบัตรจะไม่ได้รับสิทธิในการช่วยเหลือ และมีการกำหนดออกบัตรให้

เกษตรกรได้ในเดือนมิ.ย. 45 นี้ (ไทยรัฐ, 5 ; 12 ก.พ. 45) สำหรับข้อมูลที่จัดเก็บ ได้แก่ ชื่อ ที่อยู่ เลขประจำตัว
จำนวนสมาชิกแรงงาน สมาชิกองค์กร อาชีพหลัก อาชีพรอง จำนวนที่ดินที่ถือครอง ปริมาณการผลิตพืช-สัตว์
เป็นต้น

๑๐ สวนยางภาคอีสาน

ที่ผ่านมามีการสนับสนุนให้อีสานปลูกยางมากขึ้น เป็นผลให้ยุทธศาสตร์ยางจะเปลี่ยนไปอยู่ใน
พื้นที่ภาคอีสานมากขึ้น เนื่องจากพื้นที่ปลูกเริ่มขยายตัว และคุณภาพยางดีกว่าภาคใต้ และมีการรื้อยางได้บ่อย
ครั้ง เพราะฝนไม่ตกมากเหมือนภาคใต้ เป็นผลให้โรงงานผลิตยางทะยอยเข้าสู่ภาคอีสานมากขึ้น เพื่อรองรับวัตถุดิบ
และยังเป็นประตูขยายการค้าสู่จีนที่เป็นผู้บริโภคยางรายใหญ่ของโลก (ผู้จัดการออนไลน์, 6 ก.พ. 45)

๑๑ ไอทีกับเกษตรไทย

ที่ผ่านมา มีความพยายามในการส่งเสริมระบบไอทีเพื่อหนุนศักยภาพของเกษตรกรไทย ใน
ผ่านการดำเนินงานของภาครัฐ กรมส่งเสริมการเกษตรได้เตรียมเดินหน้านำแผนแม่บท ระยะที่ 2
(2546-2548) ใช้ไอทีหนุนเกษตรกร-เจ้าหน้าที่ เบื้องต้นคิดทูลงกลุ่มยุทธศาสตร์เป็นฐาน เสริม
ศักยภาพให้เข้าถึงข้อมูลทั้งผ่านเน็ต ซีดี-รอม คีออส เน้นการสร้างความรู้บนพื้นฐานเทคโนโลยี
ดิจิทัลและเชื่อมโยงระบบงานผ่านโครงการรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (E-Government)
อีกส่วนเป็นงานของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ซึ่งที่ผ่านมา สกว.มีการจัด
ระดมสมองภาครัฐ-เอกชนเรื่อง "ไอทีจะเพิ่มศักยภาพการเกษตรไทยได้อย่างไร" โดยที่ประชุม
มีการเสนอความคิดเห็นต่างๆ อาทิ บัญญัติสำคัญคือการประสานสิ่งที่จะนำออกมาเผยแพร่ให้
กับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน จะต้องเสนอผลที่เห็นได้ชัดว่า เกษตรกรจะมีรายได้เพิ่มขึ้น ทำให้
รัฐสามารถวางยุทธศาสตร์การเกษตรได้ตรงกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ และสกว.
น่าจะเป็นศูนย์ที่ดีที่จะช่วยให้มีการวางแผนเชิงนโยบายการเกษตรระดับประเทศในระยะยาวได้
ด้านนักวิจัยก็วิจัยให้เชื่อมโยงและรับมือกับการแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้น แต่ปัจจุบันภาพการ
พัฒนาให้เกิดขึ้นจริงในทางปฏิบัติยังมองไม่ค่อยเห็น โดยเฉพาะในอนาคต ภาคเกษตรต้องมี
การปรับตัวมากเพื่อรับมือกับการแข่งขัน สกว.จึงมีบทบาทสำคัญในการศึกษาข้อมูลให้ครอบคลุม
ทั่วประเทศ โดยเฉพาะข้อมูลสนับสนุนการผลิตและการตลาด ไม่ใช่การเสนองานวิจัยย้อน
หลัง แต่ต้องศึกษาล่วงหน้า รวมทั้งการจะนำไปสู่การปฏิบัติได้นั้นจำเป็นต้องให้เกษตรกรมี
ทางเลือกและเห็นภาพที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ให้เกิดการสร้างเครือข่ายที่มีผลในทางปฏิบัติ และ
มีการปรับข้อมูลให้ทันสมัย รับกับสถานการณ์ตลอดเวลา รวมทั้งการเตรียมความพร้อมให้กับ
ชุมชน

นอกจากนี้ สกว.ยังสนับสนุนโครงการจัดทำระบบสนับสนุนการตัดสินใจ (Decision Support
Systems : DSS) โดยเน้นการทำโมเดลข้อมูลใน 3 ระบบคือ ระบบ DSS เพื่อการเกษตร,
ระบบ DSS เพื่อการจัดการทรัพยากรน้ำ และระบบ DSS เพื่อการท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อช่วย
สนับสนุนการตัดสินใจในระดับต่างๆ ทั้ง ระดับนโยบาย กระทรวง จังหวัด จนถึงระดับตำบล
หวังช่วยให้เกษตรกรมีความเป็นอยู่ดีขึ้น โดยใช้ระบบดังกล่าวตัดสินใจด้านการประกอบอาชีพ
และสร้างรายได้ โดยมีมหาวิทยาลัยต่างๆ เป็นโหนดเชื่อมโยงข้อมูล (กรุงเทพธุรกิจ, 28 ก.พ.
45, หน้าพิเศษ 6)

๑ แผนพัฒนาเกษตรไทยในแผนฯ 9

คณะกรรมการนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ได้ให้ความเห็นชอบกรอบวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาการเกษตรตั้งแต่ราวปลายปีที่แล้ว และได้มีการตั้งคณะอนุกรรมการจัดทำแผนปฏิบัติและทำการสัมมนาระดมความคิดเห็นจากฝ่ายที่เกี่ยวข้องเมื่อกันยายนปีที่แล้ว และจะมีการนำเสนอกรมเร็ว ๆ นี้ โดยวิสัยทัศน์ ประกอบด้วย 3 ส่วนคือ (1) ประเทศไทยเป็นแหล่งผลิตอาหารและแหล่งอุตสาหกรรมเกษตรที่มีคุณภาพ และมีความสามารถในการแข่งขัน เกษตรกรไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคง ก้าวหน้าในการประกอบอาชีพ (2) องค์การเกษตรมีความเข้มแข็งและมีเอกภาพ เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาการเกษตร (3) การผลิตการเกษตรอยู่บนพื้นฐานการอนุรักษ์ พื้นฟู พัฒนา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยการจัดวางยุทธศาสตร์เพื่อให้บรรลุผลของแผนฯ คือ 1. การพัฒนาคุณภาพคนและองค์กรในภาคเกษตร 2. การเพิ่มความสามารถในการแข่งขันสินค้าเกษตร 3. การสร้างความเข้มแข็งแนวเศรษฐกิจพอเพียง และ 4. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

นอกจากนี้รัฐบาลยังสั่งให้จัดทำ 5 ยุทธศาสตร์ด้านการเกษตร ซึ่งเป็นการมองภาพรวมใน 5 ปี ประกอบด้วย

1. ยุทธศาสตร์ด้านการผลิตและการสร้างรายได้ เช่น แผนปรับปรุงพันธุ์ และเขตเกษตรกรรม
2. ยุทธศาสตร์ด้านทรัพยากร สิ่งแวดล้อม และพลังงาน เช่น แผนอนุรักษ์ พื้นฟูทรัพยากร แผนพัฒนาการท่องเที่ยว
3. ยุทธศาสตร์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เช่น แผนงานเทคโนโลยีชีวภาพ นวัตกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น
4. ยุทธศาสตร์ด้านการบริการสังคมและชุมชน เช่น แผนฟื้นฟูอาชีพเกษตรกร
5. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาประชากร รวมถึงสุขภาพของเกษตรกรทั้งหมด (กรุงเทพธุรกิจ, 1 มี.ค. 45, น. 20)

๑ พื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้

รัฐบาลตั้งงบประมาณให้กระทรวงเกษตรฯ จำนวน 4,628 ล้านบาทเพื่อฟื้นฟูอาชีพให้เกษตรกร 951,000 คน ในโครงการพักชำระหนี้ โดยเริ่มมาตั้งแต่เมษายนที่ผ่านมา โดยประกาศว่าจะอัดฉีดงบประมาณไม่อัน เพราะอยากเห็นเกษตรกรไทยมีรายได้ครบครวละ 1.2 แสนบาทต่อปี เพื่อให้เกษตรกรไม่เป็นคนจนของแผ่นดินอีกต่อไป โดยใช้ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลเป็นกลไกชุมชนในการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ ซึ่งจะมีการดำเนินงานก่อสร้างให้ครบทุกตำบล เพื่อรวมการให้บริการของภาคการเกษตรทั้งหมดไว้เพียงจุดเดียว และทำหน้าที่เป็นคลินิกหาแนวทางแก้ไขช่วยเหลือเกษตรกรในการเพิ่มรายได้ ทั้งในด้านการเปลี่ยนอาชีพ อาชีพเสริม รวมทั้งเน้นการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นอาวุธในการพัฒนา (กรุงเทพธุรกิจ, 28 ก.พ. 45, น. 20)

ด้านสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (สปก.) ก็ทุ่มงบ 140 ล้าน ช่วยเกษตรกรในโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ในเขตปฏิรูปที่ดินใน 51 จังหวัด เพื่อช่วยในเรื่องโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ขุดสระน้ำขนาดเล็ก ปรับปรุงดิน ปัจจัยการผลิต อบรมให้ความรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เหมาะสมให้กับเกษตรกร

๑ กองทุนป่าไม้เขตร้อน

กรณีนี้ กรมมีมติให้ทบทุนเรื่องการจัดกองทุนอนุรักษ์ป่าไม้เขตร้อนร่วมกับสหรัฐฯ เพื่อแลกกับการลดหนี้เงินกู้ของประเทศไทย เรื่องนี้เป็นเรื่องระหว่างประเทศ นายสุรเกียรติ์ เสถียรไทย รมว.ต่างประเทศจึงนัด

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือ กระทรวงเกษตรฯ กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ กระทรวงการคลัง กระทรวงต่างประเทศ หรือเพื่อหาข้อยุติ แล้วแจ้งให้ กรม.ทราบ จากนั้นจึงจะหารือกับทางสหรัฐฯ ซึ่งที่ผ่านมาได้มีการออกมาแสดงจุดยืน คัดค้านในเรื่องนี้หลายฝ่าย เช่น นักวิชาการ เครือข่ายเอ็นจีโอ กรรมการสิทธิ สภาทนายความ กรรมการต่าง ประเทศวุฒิสภา สถาบันการแพทย์แผนไทย เป็นต้น

ด้าน สว. เตือนใจ ดีเทศน์ ชี้ว่า เป็นเรื่องที่น่าวิตกกังวล เพราะทรัพยากรป่าเขตร้อนเหลืออยู่เพียงไม่กี่แห่ง ในโลก และสามารถนำมาใช้ประโยชน์ต่อประเทศชาติได้มากมาย เช่น อาหาร ยาสมุนไพร การทำข้อตกลงน่าจะ เป็นการแอบแฝงไว้ซึ่งผลประโยชน์เป็นที่ตั้ง เพราะประเทศตะวันตกมักทำทุกอย่างภายใต้หลักคิดแบบทุนนิยม การค้าเสรี ทุกอย่างต้องจัดสิทธิบัตร ขณะที่สังคมไทยแบบเดิมเน้นการพึ่งพาอาศัยกัน เรื่องนี้จึงต้องรู้เท่าทัน และ ไม่เปิดโอกาสให้ต่างชาติเข้ามาแสวงหาทรัพยากรเพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจ ด้าน ศ.เสนห์ จามริก กรรมการ สิทธิมนุษยชน กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า การที่ไทยจะทำสัญญากับสหรัฐฯ เพื่อตั้งกองทุนอนุรักษ์ป่าเขตร้อน เพื่อแลกกับการลดหนี้เงินกู้ของประเทศ และมีเงื่อนไขของการจะเข้ามาวิจัยสมุนไพรไทยว่า การกระทำดังกล่าวเป็นการ ละเมิดสิทธิและทรัพยากรของคนทั้งชาติ จากที่ค่อยๆ คืบคลานเข้ามาอย่างไม่โจ่งแจ้ง ก็ถึงขั้นชัดเจนในครั้งนี้อย่างยิ่ง พร้อมระบุว่า ขณะที่ในระดับชุมชนมีการเคลื่อนไหวในการปกป้องสิทธิเหล่านี้ แต่ระดับนโยบาย ผู้มีการศึกษา หรือคนเมือง กลับมองข้ามและมุ่งหวังเพียงผลประโยชน์เป็นตัวเงินเพียงน้อยนิด แลกกับทรัพยากรที่ประเมินค่ามิได้ (ผู้จัดการออนไลน์, 21 ก.พ. 45)โดยหวังว่าหากสามารถจัดตั้งกองทุนฯ ได้แล้วเสร็จก่อนวันที่ 1 มี.ค. 45 ซึ่งเป็นวันชำระหนี้งวดแรก ประเทศไทยจะได้รับเงินจากส่วนดอกเบี้ยยเป็นสกุลเงินบาทเท่ากับเงินสหรัฐฯ จำนวน 9,507,500 เหรียญ สำหรับใช้ในกิจกรรมอนุรักษ์ป่าเขตร้อนในประเทศไทย (ผู้จัดการรายวัน, 27 ก.พ. 45, น. 15-16)

ที่ผ่านมาเรื่องนี้ได้ก่อให้เกิดเสียงวิพากษ์วิจารณ์ถึงความเป็นมหามิตรและมิตรที่ซุกซ่อนอยู่เบื้องหลัง สัญญานี้ โดยมองว่า การจัดตั้งกองทุนของสหรัฐฯ นั้นก็เพื่อใช้เป็นข้ออ้างในการแก้ข้อกล่าวหาของประชาคมโลก ที่มองว่า สหรัฐฯ ไม่ได้ให้ความสนใจในเรื่องสิ่งแวดล้อมและเป็นตัวการก่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในโลกขณะนี้ใน 3 เรื่องใหญ่ๆ คือ 1) การที่สหรัฐฯ ปฏิเสธ ไม่ลงนามในพิธีสารเกียวโต (สนธิสัญญาลดการปล่อยก๊าซที่ทำให้ อุณหภูมิโลกร้อนขึ้นหรือเรียกรวมๆ ว่าก๊าซเรือนกระจก) ซึ่งประเทศส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดในโลกเตรียมให้ สัตยابัน สหรัฐฯ เป็นประเทศที่มีปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกมากที่สุด แต่สหรัฐฯ ปฏิเสธที่จะให้สัตยابัน กับโปโตคอลนี้ การที่สหรัฐฯ เข้ามาช่วยเหลือก็น่าจะเป็นแค่ติดอ้างว่าตัวเองไม่จำเป็นต้องลดก๊าซ/มลพิษ ตามเกียวโตโปรโตคอล ก็สามารถดำเนินกิจกรรมที่ช่วยบรรเทาแก้ไขปัญหาลอกร้อนได้ อันเป็นการปกป้องอุตสาหกรรมของตนเอง 2) ไม่ยอมรับหลักการที่ตกลงกันในอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ 3) ไม่ยอมรับอนุสัญญาว่าด้วยเรื่องทรัพยากรพันธุกรรมที่เกี่ยวกับอาหารและเกษตรของ FAO ซึ่งเป็นอนุสัญญาฉบับ ใหม่ที่เพิ่งออกเมื่อ พ.ย. 44 นี้เอง ผลจากทั้ง 3 ข้อนี้ทำให้สหรัฐฯ ค่อนข้างอยู่ในภาวะโดดเดี่ยวจากข้อตกลง

* พิธีสารเกียวโต เกิดขึ้นเมื่อปี 2540 เนื่องจากสมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเห็นว่า ประเทศอุตสาหกรรมต่างๆ ไม่สามารถดำเนินการลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกให้เป็นไปตามอนุสัญญาได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด จึงได้ทบทวนพันธกรณีและกำหนดมาตรการที่เข้มงวดมากกว่าเดิม (พิธีสารเกียวโตจึงเป็นข้อผูกพันทางกฎหมาย) พิธีสารเกียวโตจะมีผลบังคับใช้ก็ต่อเมื่อมีประเทศภาคีอนุสัญญาให้สัตยابันไม่น้อยกว่า 55 ประเทศ ซึ่งในจำนวนนั้นต้องมีประเทศในภาคผนวกที่ 1 (ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประเทศอุตสาหกรรม) ที่มีปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์รวมกันทั้งหมดไม่น้อยกว่าร้อยละ 55 ของกลุ่ม ประเทศในภาคผนวกที่ 1 ที่ปล่อยในปี 2533 ทั้งหมด ดังนั้นการให้สัตยابันในพิธีสารเกียวโตของสหรัฐฯ แคนาดา ญี่ปุ่น รวมทั้ง ประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป จึงมีผลต่อการทำให้พิธีสารเกียวโตมีผลบังคับใช้เป็นอย่างยิ่ง เพราะสหรัฐฯ ประเทศเดียวที่มีสัดส่วน การปล่อยก๊าซเรือนกระจกถึงกว่าร้อยละ 30 แล้ว แต่สหรัฐฯ ก็ปฏิเสธจะเข้าร่วมในพิธีสาร เพราะนั่นหมายถึงการที่จะต้องลดปริมาณ การปล่อยก๊าซฯ ซึ่งจะมีผลกระทบต่อภาระต้นทุนของอุตสาหกรรมและผลประโยชน์ของสหรัฐฯ สหรัฐฯ จึงไม่ยอมให้สัตยابันแม้ว่า จะถูกประณามจากประชาคมโลกก็ตาม (กรุงเทพธุรกิจ, 27 ก.พ. 45, น. 15)

ระหว่างประเทศ จึงเกี่ยวกับการตั้งกองทุนต่างๆ ที่จะช่วยเหลือประเทศต่างๆ ในเรื่องสิ่งแวดล้อม (ผู้จัดการรายวัน, 28 ก.พ. 44, หน้า 1-2) เรื่องนี้จึงมีการเสนอว่า ต้องมีตัวแทนจากนักวิชาการ เอ็นจีโอ เข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวนโยบายเรื่องนี้ เพราะที่ผ่านมา ตัวแทนของราชการได้เสียค่าใช้จ่ายไปกับเรื่องต่างๆ มาตลอด

เศรษฐกิจชุมชน

◎ สมุนไพรไทย....นิชมาร์เก็ต (Niche Market) ที่กำลังเติบโต

เก็บตกจากงานชุมนุมการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรแห่งชาติ ครั้งที่ 4 ที่จัดขึ้นเมื่อปลายเดือนมกราคมนี้ งานนี้มีบริการนวดไทยและอบประคบสมุนไพรไทยให้แก่ประชาชนกันอย่างคึกคัก รวมทั้งผลิตภัณฑ์จำพวกสมุนไพร โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่น่าสนใจและได้รับความนิยมมากอันหนึ่งก็คือ “ลูกประคบสมุนไพร” ของโครงการดอยน้ำซับ (ผู้ประกอบการเอกชน) ซึ่งผลิตขึ้นจากสมุนไพร 9-14 ชนิด ที่ผ่านกระบวนการที่สะอาดถูกอนามัย ตั้งแต่การปลูกที่ไม่ใช้สารเคมีและเก็บรักษาตัวอย่างถูกหลักวิชาการ ซึ่งได้ยืนยันว่า ได้รับความนิยมไปไกลถึงต่างแดน ไม่ว่าจะเป็นไต้หวัน ญี่ปุ่น เกาหลี แคนาดา เยอรมัน สหรัฐฯ หมู่เกาะมัลดีฟ นับเป็นเรื่องน่าภาคภูมิใจของคนไทย ที่เรามีต้นทุนภูมิปัญญาทางการแพทย์ ที่นอกจากจะเป็นที่พึงพยายามเจ็บป่วย ยังสามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศด้วย

นอกจากนี้ สมุนไพรไทยยังมีอนาคตแจ่มใสในตลาดเครื่องสำอางค์ด้วย บริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทย ให้ข้อมูลว่า ตลาดเวชสำอางค์ที่ใช้สมุนไพรหลากหลายชนิดเป็นวัตถุดิบได้รับความนิยมมากขึ้น จากกระแสธรรมชาติ อีกทั้งความนิยมของสถานเสริมความงาม ทำให้ตลาดเครื่องสำอางค์สมุนไพรขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยประเทศไทยได้เปรียบในแง่ความหลากหลาย และความอุดมสมบูรณ์ของวัตถุดิบประเภทสมุนไพร ปัจจุบันตลาดเวชสำอาง มีมูลค่าการตลาดสูงถึง 2,000 ล้านบาทต่อปี และอัตราการขยายตัวร้อยละ 30 ต่อปี ตลาดแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มยี่ห้อต่างประเทศ จุดขายสำคัญคือ การสร้างภาพลักษณ์สินค้าให้สอดคล้องกับกระแสอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ส่วนกลุ่มยี่ห้อที่ใช้ในประเทศราคาต่ำกว่า ส่วนมากผลิตโดยกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร โดยลักษณะการผลิตแบบครัวเรือน แต่มีบางรายขยายกิจการเป็นระดับอุตสาหกรรม ทั้งเพื่อขายในประเทศและส่งออก ผู้ผลิตมีการปรับตัวในการผลิตโดยผสมผสานทั้งวัตถุดิบในและต่างประเทศ เป็นการพลิกแพลงเพื่อแก้ปัญหาการไม่รู้จักสมุนไพรไทย เช่น เอา ขมิ้น ไพล มาผสมกับ ทีทรี ออยหรืออีพวีนิงพริมโรส เป็นต้น (ผู้จัดการรายวัน, 15 ม.ค. 45, น.24)

การที่คนไทยหันมาใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย จะช่วยลดค่าใช้จ่ายการซื้อยาต่างประเทศได้เป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ จากการวิเคราะห์ข้อมูลของสถาบันการแพทย์แผนไทยกับมหาวิทยาลัยมหิดลพบว่า สมุนไพรไทยและการแพทย์แผนไทยสามารถใช้รักษาโรคพื้นฐาน เช่น ปวดหัว ลดไข้ เจ็บคอ ท้องร่วง และทดแทนยาจากต่างประเทศได้ถึงปีละ 1.5 หมื่นล้านบาทเลยทีเดียว อีกทั้งช่วยเสริมรายได้ให้แก่ชุมชนเกษตร และสนับสนุนภูมิปัญญาพื้นบ้านอีกด้วย (ผู้จัดการรายวัน, 28 ก.พ. 45, น. 2 และไทยรัฐ, 13 ธ.ค.44)

◎ อาหารไทยในตลาดโลก

โซ่จะมีแต่เรื่องสมุนไพรไทยเท่านั้นที่ก้าวไกลในตลาดต่างประเทศ แต่ยังมีถึงอาหารไทยด้วย ซึ่งในช่วงที่ผ่านมาได้มีการพูดถึงเรื่องนี้กันมาก อาจเป็นเพราะรัฐบาลมองว่าเรื่องนี้จะเป็นจุดขาย ที่ผ่านมารมต.กระทรวงพาณิชย์ นายอดิศักดิ์ โพธารามิก ก็ได้เสนอแนวคิดในการส่งเสริมร้านอาหารไทย โดยมีแผนที่จะโปรโมทข้าวหอมมะลิไทยและการท่องเที่ยวไทย โดยใช้ร้านอาหารไทยในต่างประเทศจัดเป็นแอ์ลิตไวท์หน้าร้านให้คำแนะนำข้าวหอมมะลิและการท่องเที่ยว รวมทั้งรัฐบาลมีแผนจะให้เงินอุดหนุนเบี้ยต่ำสำหรับการตั้งร้านอาหารไทยรายใหม่ด้วย

เพราะพบว่ามีศักยภาพในการเติบโตสูง เช่นที่ อังกฤษมีร้านอาหารไทยประมาณ 600 ร้าน เฉพาะในกรุงลอนดอน มี 250 ร้าน และคาดว่าจะอัตราการเติบโตจะเพิ่มอีกเท่าตัวใน 5 ปีข้างหน้า แต่ยังมีปัญหาเรื่องการนำเข้าสินค้าวัตถุดิบ เช่น ข้าว กะทิ น้ำปลา และซอส เพราะต้องผ่านพ่อค้าคนกลาง ทำให้ต้นทุนสูง ขณะที่ต้องแข่งขันกับร้านอาหารจีน อินเดีย อิตาลีเยน ทางกลุ่มร้านอาหารไทยจึงมีการรวมตัวกันนำเข้าวัตถุดิบเพื่อตัดปัญหานี้ (ผู้จัดการออนไลน์, 11 ก.พ. 45)

ที่ผ่านมา สถาบันวิจัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ก็ได้ขอยื่นจดสิทธิบัตรสูตรอาหาร 15 รายการ ได้แก่ แกงเขียวหวานไก่ แกงแดงเผ็ดไก่ แกงส้ม แกงป่า ต้มยำกุ้ง แกงเลียง ยำวันแสน ก๋วยเตี๋ยวผัดไท เป็นต้น ส่วนอาหารหวานได้แก่ บัวลอยสามสี และปลากักริม เป็นต้น ซึ่งกรมทรัพย์สินทางปัญญายู่ระหว่างการพิจารณาคำขอจะทะเบียนอยู่ โดยก่อนหน้านี้มีการยื่นจดทะเบียนสูตรอาหารมาแล้ว 2 รายการ คือ ก๋วยเตี๋ยวผัดไท และสูตรต้มยำกุ้งแบบพิเศษ ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้ต่างประเทศมายื่นจดสิทธิบัตรสูตรอาหารของคนไทยเหมือนกับที่เคยเกิดขึ้นกับผัดไท (ผู้จัดการออนไลน์, 20 ม.ค. 45)

อาจารย์นิธิ เอียวศรีวงศ์ วิเคราะห์เรื่องนี้ไว้น่าสนใจว่า “...เรามักจะได้ยินคนตั้งความหวังว่า เราจะเป็นผู้ขายผู้นำของโลกมาหลายหนหลายคน แต่ไม่ค่อยมีใครพูดถึงคุณภาพอาหาร....” ซึ่งอาจารย์มองว่า ตรงนี้แหละที่น่าจะเป็นจุดขายที่ยั่งยืนของอาหารไทย ซึ่งไม่ควรจะมีแต่ความอร่อย แต่ต้องทั้งอร่อย สะอาด ปราศจากสารพิษ ทำให้สุขภาพดีและคำนึงถึงความสมบูรณ์ของสิ่งแวดล้อมโลกไปพร้อมกัน (มติชนสุดสัปดาห์, 14-20 ม.ค. 45, น. 47)

เพราะที่ผ่านมา ประเด็นเรื่องอาหารที่ปลอดภัยจากสารพิษและสิ่งแปลกปลอมทั้งหลาย รวมไปถึงการปนเปื้อนจีเอ็มโอ นั้นเป็นเรื่องที่น่าวิตกอย่างยิ่ง มูลนิธิเพื่อผู้บริโภคได้เปิดเผยข้อมูลถึงสภาพความเสี่ยงอันตรายของบริโภคออกมา โดยเฉพาะมีเรื่องร้องเรียนเข้ามา 380 เรื่องในรอบ 1 ปี (2544) ในจำนวนนี้ 40 % เป็นปัญหาเรื่องสุขภาพโดยเฉพาะอาหารและยา ระบุว่าสาเหตุเป็นเพราะระบบบริการสุขภาพและวงจรอาหารของคนเราเป็นการค้ามากขึ้น เปิดโอกาสให้มีการหาผลประโยชน์มากมาย ทั้งราคาและคุณภาพ (ไทยโพสต์, 23 ส.ค. 44, น. 10)

ที่จริงวิกฤติอาหารปนสารพิษ ใช่ว่าจะเป็นเรื่องใหม่ ทว่าที่เป็นข่าวฮือฮาขึ้นมา เห็นจะได้แก่การใช้สารเร่งเนื้อแดงในหมู ซึ่งกรมปศุสัตว์ออกมาเปิดเผยเองว่า หมูที่เลี้ยงและกินกันอยู่ทุกวันนี้ ผ่านการใช้สารเร่งเนื้อแดงกว่า 90 % ขณะเดียวกันผลพวงของข้อมูลเรื่องนี้ได้นำไปสู่การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสารปนเปื้อนในอาหารอีกหลายชนิด ทั้ง กุ้ง ไก่ ปลา พืชผักผลไม้ เรียกได้ว่า อาหารการกินของคนไทยเวลานี้จะหาที่ปลอดภัยสบายใจเมื่อบริโภคเป็นเรื่องที่ยากเย็น ยิ่งเมื่อเราขายอาหารไทยในตลาดโลกอย่างที่อาจารย์นิธิพูดถึงว่า เรากำลังเป็นผู้ขายอาหารพิษของโลกกันรีเปล่า ว่ากันว่าความเสี่ยงของอาหารที่ไม่ปลอดภัยนั้น มีอยู่ในทุกขั้นตอนของห่วงโซ่อาหาร ตั้งแต่วัตถุดิบ การผลิต การแปรรูปเบื้องต้น การปรุง การกระจายสินค้า การขนส่ง การจำหน่าย ไปจนถึงมือผู้บริโภค เรื่องนี้กล่าวได้ว่าเป็นเรื่องที่กระทบความมั่นคงทางอาหารของชาติเลยทีเดียว และถึงเวลาที่จะต้องรื้อระบบความปลอดภัยอาหารแห่งชาติกันใหม่ ขณะที่หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องดูเหมือนจะก้าวไม่ทันสถานการณ์ จนไม่สามารถเป็นกลไกที่คุ้มครองผู้บริโภคได้อย่างเต็มที่เรื่องสิทธิผู้บริโภคจึงเป็นเรื่องที่มีการเคลื่อนไหวกันอย่างคึกคักในช่วงที่ผ่านมา รวมทั้งเรื่องการจัดตั้งองค์กรอิสระผู้บริโภคตามรัฐธรรมนูญ

๑๐ รัฐหนุนท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐอย่างมาก รัฐจัดงบประมาณ 69 ล้านบาทให้กรมส่งเสริมการเกษตรสานต่อโครงการท่องเที่ยวชุมชนเกษตรกร หลังจากระบุว่า โครงการนำร่อง 33 พื้นที่ใน 29 จังหวัด

ประสบผลสำเร็จ ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการขายผลผลิตและงานฝีมือ อันจะเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับรากหญ้า โดยกรมส่งเสริมการเกษตรทำแผน 5 ปี (2545-2549) ภายใต้โครงการ “ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวการเกษตร” จำนวน 105 แห่ง ใน 60 จังหวัด วงเงิน 270 ล้านบาท และขณะนี้ได้รับงบประมาณในปี 2545 จำนวน 69 ล้านบาท เพื่อดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวทางการเกษตร 54 แห่ง โดยมีการทำงานร่วมกับ ททท. ในการอบรมเพิ่มทักษะให้เกษตรกรในชุมชนทำหน้าที่เป็นวิทยากรในพื้นที่ และการบูรณะพัฒนาการท่องเที่ยวในหมู่บ้านต่างๆ (นสพ.เดลินิวส์, 25 ธ.ค. 44) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสามารถเชื่อมโยงเรื่องการผลิต การแปรรูป และการท่องเที่ยวเข้าด้วยกัน ทำให้เกิดการเรียนรู้และอุดหนุนสินค้าพืชผลการเกษตรและผลิตภัณฑ์แปรรูปจากพื้นที่นั้นๆ หลายพื้นที่จึงมีการจัดโปรแกรมนี้ขึ้นมา

การผลิต-แปรรูป

๑ การผลิตอาหารสัตว์สมุนไพร

กลุ่มผลิตอาหารสัตว์สมุนไพร ต.ศาลา อ.เกาะคา จ.ลำปาง เป็นกลุ่มเกษตรกรที่รวมตัวกันมาได้ 5 ปีแล้ว ความน่าสนใจของกลุ่มคือ การหาหนทางแก้ไขปัญหาคาอาหารสัตว์ในท้องตลาดที่มีราคาแพง โดยนำวัตถุดิบในท้องถิ่นมาแปรรูปเป็นอาหารสัตว์เพื่อจำหน่ายในสมาชิกในราคาถูก ได้แก่ อาหารสำหรับเลี้ยงไก่ หมู กบ ปลา ทำให้เกิดการหมุนเวียนซื้อขายแลกเปลี่ยนวัตถุดิบกันเองในท้องถิ่น ลดปัญหาการกดขี่จากพ่อค้าคนกลาง เพราะสามารถประกันราคาพืชผลของกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกข้าวโพด ถั่วเหลือง ส่วนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ก็สามารถลดต้นทุนค่าอาหารสัตว์ได้ถึง 30 % และลดปัญหาการใช้สารปฏิชีวนะในสัตว์ได้เกือบ 100 % นอกจากนี้ยังเชื่อมโยงไปสู่การส่งเสริมการปลูกสมุนไพรเพื่อป้องกันผลผลิตให้กับกลุ่มด้วย เช่น ฟักทลายโจร ขมิ้นชัน พร้อมทั้งพยายามสร้างเครือข่ายออกไปตามจังหวัดต่างๆ เพราะปัจจุบันกลุ่มมีกำลังการผลิตอาหารสัตว์ได้เพียงวันละ 1,500 กก.หรือเฉลี่ยเดือนละ 10 ตัน ซึ่งยังไม่เพียงพอกับความต้องการของเพื่อนเกษตรกรในท้องถิ่น สำหรับสูตรอาหารสัตว์นี้ได้รับการควบคุมการผลิตโดย สำนักงานปศุสัตว์ จ.ลำปาง และผ่านการตรวจสอบจากสถาบันวิจัยอาหารสัตว์ลำปางว่าเป็นผลิตภัณฑ์อาหารสัตว์สมุนไพรที่ไม่มีผลข้างเคียงเมื่อนำไปให้สัตว์กินอย่างต่อเนื่อง จะสามารถลดการเกิดโรคระบาดได้ถึง 80 % และทำให้สัตว์มีสุขภาพสมบูรณ์ โตเร็วกว่าสัตว์ที่กินอาหารทั่วไป

ศักยภาพของกลุ่มนี้นับเป็นที่น่าสนใจทีเดียว บนหนทางที่จะก้าวเดินไปในรูปแบบธุรกิจเกษตรโดยเกษตรกร หรือทำกันในรูปแบบสหกรณ์ได้อย่างประสบความสำเร็จ และเป็นแบบอย่างที่ดีของชุมชนเกษตรกรที่ร่วมไม้ร่วมมือกันในการแก้ปัญหา ร่วมกันพัฒนาอาชีพ โดยไม่นั่งรอให้ภาครัฐเข้ามาช่วยเหลือแต่อย่างเดียว (เดลินิวส์, 4 ก.พ. 45)

ด้านสถาบันพัฒนาเทคโนโลยีและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร ก็มีนโยบายจะร่วมมือกับกรมปศุสัตว์ ตั้งที่มวิจัยสมุนไพรไทยเพื่อใช้รักษาโรคในสัตว์ นำข้อมูลมาวิเคราะห์ผลดีเสียต่อไป หวังพัฒนาต่อยอดให้เป็นสินค้าเวชภัณฑ์ส่งออกที่มีมูลค่าสูงได้ อาทิ สมุนไพรที่ใช้กับโค-กระบือ เพื่อฆ่าพยาธิ เช่น ใบเข็ม บอระเพ็ด ใบชุมเห็ดเทศ เจริญบอระเพ็ด ลูกมะเกลือ ใบ ยอดและเมล็ดสะแก เป็นต้น (เดลินิวส์, 29 ม.ค. 45)

จับกระแสข่าวเกษตรรายเดือน (ประจำเดือนมีนาคม 2545)

สรุปโดย อาจารย์ จันทรมวงค์
โครงการประสานงานวิจัยเพื่อพัฒนาสังคม

มีนาคมอากาศเริ่มร้อนแล้ว ปีนี้บ้านเราต้องเตรียมรับมือแล้งกันอย่างหนักจากปรากฏการณ์
เอลนีโญ ในหลายจังหวัดโดยเฉพาะภาคอีสานตอนล่าง

ข่าวคราวแวดวงเกษตรส่วนใหญ่ช่วงเดือนมีนาคม ในส่วนของนโยบายรัฐจะเน้นหนักไปที่เรื่องสินค้า
เกษตรหลักอย่างเคย เช่น ข้าว ยางพารา โดยเฉพาะเรื่องการรับจำนำข้าวนาปรังที่จะเริ่มรับจำนำในวันที่ 20 มี.
ค. นี้ และเรื่องการโค่นยางพาราเพื่อปลูกทดแทน เรื่องใหญ่อีกเรื่องคือ นโยบายเทคโนโลยีชีวภาพ-จีเอ็มโอ ที่
นายอนันต์ ดาโลดม ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ออกโรงจัดเวทีเพื่อหยิบยกเรื่อง
นี้ขึ้นมาเป็นประเด็นอีกครั้ง หลังจากที่ ครม.มีมติให้ยุติการทดสอบความปลอดภัยทางชีวภาพของพืชจีเอ็มโอทุก
ชนิดในระดับไร่นา เมื่อวันที่ 3 เม.ย. 44 ตามข้อเรียกร้องของกลุ่มสมัชชาคนจน ด้วยเหตุผลที่ว่าระบบการควบคุม
ตรวจสอบการทดสอบหละหลวม จนทำให้พันธุ์พืชจีเอ็มโอคือ ผ้ายีนบีที่ หลุดรอดไปสู่แปลงเพาะปลูกทั่วไปของ
เกษตรกร ขณะเดียวกันสหพันธ์องค์กรผู้บริโภคและเครือข่าย ก็ออกมาทวงถามเรื่องการติดตามอาหารจีเอ็มโอ
ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขให้คำมั่นสัญญามาตั้งแต่ปี 2544 ก็ยังไม่คืบหน้า นอกนั้นก็ยังมีเรื่องบีโอไอจับมือกับ
กระทรวงเกษตรฯ หนุนวิสาหกิจชุมชน และกรณีพิพาทกะก่องหล่นป่าไม้เขตร้อนอีกยก

ในด้านตลาด/ กระแสผู้บริโภค ยังคงมีข่าวต่อเนื่องของกรณีสิทธิบัตรข้าวหอมมะลิ สหรัฐฯ สัญญา
เป็นมั่นเหมาะว่า จะไม่มีการนำเอาพันธุ์ข้าวที่ทำการวิจัยได้ไปทำการจดสิทธิบัตร แต่ฝ่ายไทยเราก็น่าจะมีความ
กังวลว่า นักวิจัยอาจจะไม่ได้นำไปแสวงหาประโยชน์ แต่คนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยก็ไม่แนเหมือนกัน ดัง
นั้นการทำสัญญารับโอนเชื้อพันธุ์ (MTA) จึงต้องให้ครอบคลุมบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยทั้งหมด

เมื่อหันมาดูฝากที่เป็นมิติที่เกี่ยวกับการผลิต-การแปรรูป เชื่อมโยงกับเรื่องเศรษฐกิจชุมชน
และภูมิปัญญาไทย ซึ่งหลายกรณีสามารถพัฒนาสู่การค้า-การส่งออกได้ด้วย ก็มีกรณีตัวอย่างให้เห็นว่า กระแส
เรื่องเกษตรอินทรีย์ได้ขยายตัวในระดับชาวบ้าน เช่นกรณีบ้านม่วงสามสิบ จ.อุบลฯ นอกนั้นก็จะเป็นประเด็นที่
เกี่ยวข้องกับการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์แปรรูปทางการเกษตร ไม่ว่าจะเป็นน้ำมันหอมระเหยจากพืชผัก
สมุนไพร กรณีขนมจีนกึ่งสำเร็จรูป การผลิตไวน์สมุนไพรที่ตลาดสดไล่ถึงชั้นส่งออก และไก่พื้นเมือง สะท้อนให้
เห็นฐานต้นทุนภูมิปัญญาไทย ซึ่งสามารถจะโกอินเตอร์ได้สบาย เพียงแต่ต้องอาศัยการวิจัยและพัฒนา คัดสรร
ปรับปรุง ให้ดีขึ้นเท่านั้น

นโยบายรัฐ

◎ วิพากษ์กองทุนป่าไม้เขตร้อน

กรณีกองทุนป่าเขตร้อนที่ รมว.กระทรวงการต่างประเทศแถลงเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 45 ว่าจะยังไม่มีการลงนามจัดตั้งโดยยื้อออกไปอีก 1 ปี มีการสะท้อนมุมมองว่า เรื่องจบแบบทิ้งเงื่อนปม ทำให้คราวนี้เรื่องถึงจบง่ายตาย และเหตุใดรัฐจึงยอมควักเงิน 70 ล้านบาทใช้หนี้สหรัฐฯ เพื่อซื้อเวลาออกไป

ว่ากันว่ารัฐบาลพลาดเรื่องนี้เอง เพราะไม่ได้ดูรายละเอียด ปลอมใจอเมริกาแล้วลูกถึงระดับกรม (ป่าไม้) โดยตรง กระทรวงการคลังและกระทรวงการต่างประเทศไปเจรจากับอเมริกาเพื่อเข้าโครงการผ่อนปรนภาระหนี้เงินกู้ที่มีกรอบข้อตกลงให้ไทยจัดตั้งกองทุนป่าเขตร้อนก็ไม่ได้คิดอะไรมากกว่าเรื่องเงิน และอเมริกาคือผู้กำหนดทิศทางของกองทุนนี้มาตั้งแต่ต้น พอกรมป่าไม้เสนอมาที่กระทรวงเพื่อให้เร่งเอาเรื่องเข้า ครม. โดยอ้างว่าต้องรีบทำให้ทันก่อน 1 มีนาคม ไม่เช่นนั้น เรื่องการผ่อนปรนหนี้เงินกู้ ไทยก็จะหมดสิทธิ์ เรื่องนี้จบง่าย เพราะฝ่ายรัฐบาลเอง รัฐจึงยกประเด็นขึ้นมาแล้วให้เอ็นจีโอกับสื่อช่วยจุดกระแส แต่ถ้าเอ็นจีโอและชาวบ้านยกประเด็นขึ้นมาเอง ไม่น่าจะลงเอยแบบนี้ อาจจะต้องออกแรงอีกมาก เช่นกรณีมีการพยายามเอาพันธุ์พืชจีเอ็มโอมาปลูกในไทย เรื่องนี้มองกันว่าหากจะแก้ไขปัญหาระบบโครงสร้างชีวิตภาพอย่างเป็นระบบ รัฐบาลจะต้องจัดตั้งองค์กรหรือกระบวนการที่สาธารณะจะได้มีส่วนร่วม มีส่วนตรวจสอบ และข้อตกลงระหว่างประเทศที่จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคม และวิถีชีวิตของผู้คนต้องได้รับการเปิดเผย (ผู้จัดการออนไลน์, 8 มี.ค. 45)

◎ บีโอไอจับมือกระทรวงเกษตรฯ พัฒนาวิสาหกิจชุมชน

บีโอไอ (BOI) ได้หารือร่วมกับปลัดกระทรวงเกษตรฯ ในการกำหนดอุตสาหกรรมเกษตรเป้าหมายให้ไปในแนวทางเดียวกัน และหาแนวทางความร่วมมือในการพัฒนาส่งเสริมความแข็งแกร่งของวิสาหกิจชุมชนในรูปแบบสหกรณ์การเกษตร โดยบีโอไอจะเข้ามาทำหน้าที่ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกับกระทรวงอุตสาหกรรมให้ความช่วยเหลือด้านการเงิน การฝึกอบรม และดึงเอสเอ็มอีต่างประเทศมาช่วยในด้านเทคโนโลยี การตลาดและการจัดการ โดยเบื้องต้นกระทรวงเกษตรฯ จะคัดเลือกสหกรณ์ที่เข้มแข็งและมีวินัยในการบริหารจัดการที่ดี รวมทั้งโครงการผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีศักยภาพให้เป็นโครงการนำร่องในการส่งเสริม ซึ่งคาดว่าจะคัดเลือกได้ประมาณปลายมีนาคมนี้ นอกจากนี้บีโอไอยังมีการเชื่อมโยงข้อมูลด้านการเกษตรของกระทรวงเกษตรฯ ลงในเว็บไซต์ด้านการลงทุนระดับจังหวัดของบีโอไอด้วย (www.investmentthailand.com) (ผู้จัดการ, 7 มี.ค. 45)

◎ รับจำนำข้าวนาปรัง

ที่ประชุม กนข. อนุมัติให้องค์การคลังสินค้า (อคส.) องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อ.ต.ก.) และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรังปีนี้เริ่ม 20 มี.ค.-ก.ค. โดยตั้งเป้ารับจำนำประมาณ 1.5 ล้านตันจากจำนวนผลผลิตข้าวในตลาดประมาณ 5.7 ล้านตัน และระบุว่าโรงสีที่ตรวจสอบว่ามีการทุจริตการรับจำนำข้าวนาปรังที่ผ่านมาที่ตรวจพบจะห้ามเข้าร่วมโครงการ

◎ โค่นยางพาราปีละ 3 แสนไร่

5 องค์กรที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมไม้ยาง ได้แก่ สมาคมไม้ยางพาราไทย สมาคมอุตสาหกรรมเครื่องเรือน กลุ่มเฟอร์นิเจอร์ สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สมาคมอุตสาหกรรมเครื่องเรือนไทย และชมรมกรอบ

รูป ผืนก้าลังยี่นหนังสือถึงนายกฯ ให้อนุมัติเงินโครงการกระตุ้นเศรษฐกิจ 58,000 ล้านบาท สนับสนุนให้มีการ
โค่นยางเพื่อปลูกทดแทน รองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมไม้ยางพาราที่ขยายตัวและป้องกันการขาดแคลนวัตถุดิบ
รวมทั้งขอให้รัฐลดภาษีเครื่องจักรและอะไหล่

โดยทั้งหมดมีความพยายามหาแนวทางความร่วมมือกันระหว่างผู้ประกอบการเพื่อสนับสนุนการส่งออก
ให้ได้ตามเป้าหมาย 100,000 ล้านบาทใน 5 ปี โดยมีข้อสรุปว่า จะมีการตั้งคณะทำงานขึ้นมา 1 ชุดดูแลอุตสาหกรรม
ไม้ยางทั้งระบบ และเสนอให้รัฐสนับสนุนการโค่นยางและปลูกทดแทนปีละ 300,000 ไร่ เพราะปัจจุบันรัฐ
โค่นเพื่อปลูกทดแทนได้เพียงปีละ 135,000 ไร่ เพราะจากแนวโน้มการเติบโตอุตสาหกรรมไม้ยางพารามีแนวโน้ม
สูงขึ้น ดังนั้นมีโอกาสจะขาดแคลนวัตถุดิบ ซึ่งการโค่นยางแล้วปลูกทดแทนยังเป็นการทำตามเงื่อนไขในการลด
กำลังการผลิตยางที่ไทยตกลงกับมาเลเซีย อินโดนีเซีย เพื่อแก้ปัญหาผลผลิตยางล้นตลาดด้วย

ตอนนี้ตัวเลขส่งออกสินค้าทั้งระบบมีมูลค่า 50,000-60,000 ล้านบาท และจะตั้งเป้าส่งออกให้ได้
100,000 ล้านบาทใน 5 ปี ปัญหาในอดีตคือ ปริมาณไม้ที่โค่นเพื่อปลูกทดแทนแต่ละปีไม่สามารถระบุได้ว่ามี
จำนวนเท่าไร ทำให้เกิดปัญหาการกระทบกระทั่งระหว่างผู้ผลิตวัตถุดิบกับผู้ผลิตเฟอร์นิเจอร์มาตลอด เรื่องไม้ขาด
แคลนและราคาไม้ที่สูง(กรุงเทพฯธุรกิจ, 13 มี.ค. 45)

◎ กระทรวงเกษตรฯ รับมือวิกฤติภัยแล้ง

จากที่มีสัญญาณบ่งชี้ถึงแนวโน้มความรุนแรงของภาวะภัยแล้งในปีนี้ กระทรวงเกษตรฯ ออกมาเปิดเผย
การรับมือว่า ได้ดำเนินการเพิ่มฐานปฏิบัติการฝนหลวงจาก 7 ฐานเป็น 12 ฐาน ครอบคลุม 6 กลุ่มลุ่มน้ำทั่ว
ประเทศ เพื่อสำรองปริมาณน้ำต้นทุนในเขื่อนและอ่างเก็บน้ำต่างๆ และบรรเทาความเดือดร้อนของเกษตรกร และ
เตือนว่าเกษตรกรที่อยู่นอกเขตชลประทานควรเตรียมเก็บกักน้ำและวางแผนการใช้น้ำอย่างประหยัด ควรชะลอ
หรือเปลี่ยนไปปลูกพืชไร่ใช้น้ำน้อยแทนการทำนาปรัง (จัดการออนไลน์, 14 มี.ค. 45)

ด้านนายประพัฒน์ ปัญญาชาติรักษ์ ในฐานะประธานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายภัยธรรมชาติเปิดเผยว่า ได้มอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำแผนเชิงรุกเพื่อเตรียมรับมือกับปรากฏการณ์เอลนีโญ
ภายหลังกรมพัฒนาที่ดินได้ประเมินความเสียหายทางเศรษฐกิจโดยใช้แผนที่ภาพถ่ายทางอากาศพบว่าพื้นที่ที่จะ
ได้รับผลกระทบจากปรากฏการณ์นี้เพิ่มขึ้น 17 ล้านไร่ จากพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบภัยแล้งปกติ 57 ล้านไร่
สำหรับพื้นที่เป้าหมายที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบคือ ภาคอีสานตอนล่างและตอนกลาง ได้แก่ นครราชสีมา
บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ ยโสธร สุรินทร์ อุบลราชธานี มุกดาหาร ร้อยเอ็ด บริเวณทุ่งกุลาร้องไห้ ส่วนภาคเหนือตอน
ล่าง ได้แก่ นครสวรรค์ เพชรบูรณ์ พิจิตร โลก ดาก ลำปาง และภาคกลางตอนบน ได้แก่ อุทัยธานีและกาญจนบุรี
(ผู้จัดการออนไลน์, 12 มี.ค. 45)

ด้านสำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาคอีสาน เตือนว่าเขตอีสานตอนล่าง โดยเฉพาะนครราชสีมาถือเป็นพื้นที่ที่น่าเป็นห่วงต่อการจัดการส่งเสริมการปลูกพืชช่วงหน้าแล้งมากที่สุด เพราะน้ำในอ่างเก็บน้ำสำคัญ
เช่น ลำพระเพลิง ลำตะคอง มูลบ่น ลำแะมีปริมาณต่ำ นอกจากนี้ยังวางกรอบการปลูกพืชฤดูแล้งลดพื้นที่ปลูก
ข้าวนาปรังทั่วทั้งภาค เพราะใช้น้ำมาก โดยคณะกรรมการการปลูกพืชฤดูแล้งปี 2545 วางกรอบให้ลดพื้นที่
เพาะปลูกทั่วประเทศลงประมาณ 1 ล้านไร่ เนื่องจากปัญหาราคาข้าวตกต่ำมาตั้งแต่ปีที่ผ่านมา หากปลูกโดยไม่
การควบคุม เกินกว่าปริมาณข้าวจะเกินความต้องการของตลาดมาก ส่งผลกระทบต่อกลไกราคาข้าวทั่วประเทศตก
ต่ำลงอีก โดยพืชที่ส่งเสริมให้ปลูกในฤดูแล้งปี 45 ได้แก่ ถั่วเหลืองและถั่วเขียว (ผู้จัดการออนไลน์, 12 มี.ค. 45)

๑ นโยบายเทคโนโลยีชีวภาพ-จีเอ็มโอ

นายอนันต์ ดาโลดม ในฐานะประธานกรรมการการเกษตร วุฒิสภา ได้เคลื่อนไหวจัดสัมมนาเรื่อง “นโยบายเทคโนโลยีชีวภาพ-จีเอ็มโอของประเทศไทย” เมื่อวันที่ 11 มี.ค. นี้ ที่รัฐสภา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแนวทางอันจะนำไปสู่การกำหนดนโยบายของประเทศ ที่มีการมองกันว่าการผลักดันให้มีการทดลองพืชจีเอ็มโอในระดับไร่นาอีกครั้งนั้นเอง หลังจากที่ กรม.มิตได้ยุติการทดสอบความปลอดภัยทางชีวภาพของพืชจีเอ็มโอทุกชนิดในระดับไร่นา เมื่อวันที่ 3 เม.ย. 44 ตามข้อเรียกร้องของกลุ่มสมัชชาคนจน ด้วยเหตุผลที่ว่าระบบการควบคุมตรวจสอบการทดสอบหาลมจนทำให้พันธุ์พืชจีเอ็มโอคือ ฝ้ายบีบี หลุดลอดไปสู่แปลงเพาะปลูกทั่วไปของเกษตรกร ซึ่งมิต กรม. ดังกล่าว ทำให้กรมวิชาการเกษตรมิตเมื่อวันที่ 9 เม.ย. 44 ว่าหากมีผู้ยื่นขออนุญาตนำเข้าพืชจีเอ็มโอจะอนุญาตได้เฉพาะขั้นตอนที่ 1 คือ ให้ศึกษาทดลองในโรงเรือนหรือห้องปฏิบัติการเท่านั้น ทำให้ฝ้ายที่ไม่เห็นด้วยยื่นหนังสือร้องเรียนต่อคณะกรรมการการเกษตรฯ ให้พิจารณาปัญหานี้ เพราะทำให้เกิดความสับสนแก่ส่วนราชการ สถาบันการศึกษา และภาคเอกชน และก่อให้เกิดการชะงักงันในการวิจัยและพัฒนาเรื่องนี้ โดยเห็นว่า การทดสอบความปลอดภัยทางชีวภาพของพืชตัดต่อพันธุกรรมมีความจำเป็นต่อการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางด้านเทคโนโลยีชีวภาพ เพียงแต่ให้มีกลไกในการกำกับดูแลที่เข้มงวดมากขึ้น ซึ่งนายอนันต์ ได้บรรยายว่า ประเทศไทยมีกลไกและมาตรการควบคุมดูแลด้านความปลอดภัยทางชีวภาพเป็นอย่างดีทั้งในระดับห้องปฏิบัติการและภาคสนามจัดอยู่ในชั้นแนวหน้าและทัดเทียมในระดับสากลกับประเทศที่พัฒนาแล้ว และระบุว่ากระแสคัดค้านและไม่เห็นด้วยกับการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีชีวภาพ เป็นเพียงความเชื่อที่ไม่มีเหตุผลทางวิทยาศาสตร์ของกลุ่มองค์กรเอกชนบางกลุ่ม อันนำไปสู่การชะงักงันของการพัฒนาเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติ

อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่า งานนี้ล้วนประกอบไปด้วยนักวิชาการที่ให้การสนับสนุนเทคโนโลยีชีวภาพ เช่น นายบรรพต ณ ป้อมเพชร ประธานคณะอนุกรรมการนโยบายระดับชาติด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ นายสุทัศน์ ศรีวัฒนพงษ์ ผอ.ศูนย์ความหลากหลายทางชีวภาพ และรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงวิทยาศาสตร์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรฯ เป็นต้น คำถามก็คือ ประเทศไทยมีกลไก มาตรการควบคุมดูแลด้านความปลอดภัยทางชีวภาพเป็นอย่างดี จริงหรือไม่ และประเด็นที่สังคมไทยต้องตอบให้ชัดเจนคือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศจะมุ่งไปทางใด เพราะท้ายที่สุดการผลักดันเชิงนโยบายให้ประเทศไทยยอมรับเทคโนโลยีชีวภาพ-จีเอ็มโอ ก็อาจจะกลายเป็นช่องทางและการเปิดประตูให้บริษัทข้ามชาติซึ่งผูกขาดเทคโนโลยีชีวภาพของโลกเพียงไม่กี่บริษัทเข้ามาบ่อนทำลายความมั่นคงด้านอาหารของชาติ

เพราะที่ผ่านมาบทเรียนที่สะท้อนความอ่อนด้อยในกลไกการควบคุมและตรวจสอบความปลอดภัยทางชีวภาพที่ชัดเจนในช่วงที่ผ่านมาคือ การอนุญาตให้มีการทดสอบฝ้ายบีบีขึ้น ซึ่งเป็นพืชดัดแปลงพันธุกรรมพันธุ์แรกที่มีการขออนุญาตกระทรวงเกษตรฯ นำเข้ามาปลูกในไทยโดยบริษัทมอนซานโต้ (ไทยแลนด์) จำกัด ซึ่งกระทรวงเกษตรฯ ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการทดสอบฝ้ายพันธุ์บีบี แต่คณะกรรมการฯ ที่แต่งตั้งขึ้นมาถึง 2 ครั้ง ล้วนถูกวิพากษ์วิจารณ์ถึงความไม่โปร่งใส เพราะรายชื่อคณะกรรมการ ปรากฏว่ามีตัวแทนของบริษัทมอนซานโต้ได้ถึง 3 คน กระทรวงเกษตรฯ เผชิญแรงกดดันจากเครือข่ายเอ็นจีโอจนต้องแต่งตั้งคณะกรรมการชุดใหม่ขึ้นมาแทน โดยมีผู้แทนภาคเอกชนจากบริษัทโนวาร์ตีสเข้าร่วมเป็นกรรมการด้วย ซึ่งก็เป็นบริษัทที่กำลังอยู่ระหว่างการทดลองปลูกข้าวโพดบีบีที่ไร่นาทดลองของบริษัทที่อำเภอตากฟ้า จ.นครสวรรค์ และมีแนวโน้มจะนำเข้าเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดบีบีมาปลูกในประเทศไทย

การปล่อยให้มีการทดสอบฝ้ายบีบีในระดับไร่นา ทำให้ฝ้ายบีบีรั่วไหลไปสู่แปลงเพาะปลูกทั่วไป เครือข่ายเอ็นจีโอและภาคประชาชนจึงกดดันให้มีการตรวจสอบเรื่องนี้ ซึ่งกระทรวงเกษตรฯ ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงเรื่องนี้ ตอนหลังได้แถลงผลการทดสอบว่า จากตัวอย่าง 100 ตัวอย่างจากไร่ฝ้าย 11 แปลง ใน 4 จังหวัด ตรวจพบฝ้ายจีเอ็มโอจำนวน 9 ตัวอย่าง แต่กระทรวงเกษตรฯ ไม่มีการดำเนินการใดๆ

ในการเอาตัวผู้กระทำผิดกฎหมายมาลงโทษ เหล่านี้คือข้อเท็จจริงเมื่อ 2 ปีก่อนที่นำไปสู่ข้อเรียกร้องให้หยุดการทดลองพีซีเอ็มโอในระดับไรนา เพื่อหันกลับมาสร้างกลไกการควบคุมตรวจสอบกันใหม่ ซึ่งเวลานี้การสร้างกลไกดังกล่าวภายใต้คำสั่งจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อร่างกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพยังไม่มีวี่แวงคืบหน้า ขณะที่มีความเคลื่อนไหวของข้าราชการระดับสูงในกระทรวงเกษตรฯ ผลักดันให้มีการทบทวนมติ ครม. วันที่ 3 เม.ย. 44 อย่างต่อเนื่อง โดยอ้างเหตุผลว่า ประเทศไทยจะล่าช้า หากไม่พัฒนาจีเอ็มโอ จะตามไม่ทันประเทศอื่นๆ (ผู้จัดการออนไลน์, 11 มี.ค. 45)

ด้านนักวิชาการก็ออกมาจากรัฐ นักวิทยาศาสตร์ไทยว่าทุ้มเทกำลังคน งบประมาณ เพื่อตอบโจทย์ผิดๆ ซึ่งเป็นผลประโยชน์ของบรรษัทข้ามชาติ ที่เป็นเจ้าของเทคโนโลยีชีวภาพเพียงไม่กี่ราย และเป็นความมั่งคั่งในทางวิชาการที่อ้างเหตุผลเพื่อความก้าวหน้าในด้านการวิจัยและพัฒนา เป็นการดูถูกประชาชนว่าโง่เขลา ไม่รู้ประเทศไทยพัฒนาการเกษตรมากกว่า 40 ปี มีวิทยาศาสตร์อะไรไปสร้างผลผลิต ไปสร้างความหลากหลาย มีแต่ทำลายเกษตรกรโดยการปฏิวัติเขียว องค์การอาหารและยาของรัฐบาลไปสนใจเรื่องของบริษัทมอนซานโต ทั้งๆ ที่มีปัญหาของเกษตรกรอีกมากมายที่ต้องทำ เมื่อตอบโจทย์ไม่ถูกก็อย่าคิดว่าจะได้คำตอบที่เป็นการพัฒนาการเกษตรในระยะยาว การจัดการนโยบายด้านความหลากหลายทางชีวภาพมีความหยาบหยาบ และเป็นปัญหาโครงสร้างที่ต้องถูกสังคายนาโดยคนที่มีความเป็นกลางและเปิดให้มีส่วนร่วม

ขณะที่เอ็นจีโอ เกษตรกร เรียกร้องให้สอบพฤติกรรมที่น่าเคลือบแคลงของประธาน กมธ. เกษตรฯ โดยระบุว่า การประชุมครั้งนี้เชิญเฉพาะฝ่ายที่ดูแลนโยบาย เช่น รมต.กระทรวงเกษตรฯ กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ รวมทั้งข้าราชการที่มาจากฝ่ายที่มีนโยบายสนับสนุนเรื่องจีเอ็มโอแทบทั้งสิ้น โดยอาศัยกลไกของรัฐสภาเพื่อใช้ผลสรุปการสัมมนาเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายของประเทศ แต่กลับกีดกันการเสนอความเห็นของภาคประชาชน (ผู้จัดการออนไลน์, 12 มี.ค. 45)

ด้านนายวิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ ผอ.องค์กรความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาไทย (ไบโอไทย) ได้เปิดเผยเช่นเดียวกันว่า ขณะนี้มีความเคลื่อนไหวของกระทรวงเกษตรฯ และหน่วยงานรัฐที่ส่งเสริมเรื่องจีเอ็มโอที่ต้องการให้ทบทวนมติเมื่อวันที่ 3 เม.ย. 44 ดังกล่าว เช่น อดีต รมต.กระทรวงเกษตรฯ นายเนติ ชลิตทอง และนายปิณฑัง พึ่งบุญ ณ อยุธยา ปลัดกระทรวงเกษตรฯ ซึ่งเป็นประธานคณะกรรมการนโยบายสินค้าเทคโนโลยีชีวภาพของคณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ (กนศ.) ทั้งๆ ที่การเรียกร้องให้มีการยุติการทดลองจีเอ็มโอในภาคสนามเอาไว้ชั่วคราวของเกษตรกรนั้นมีเหตุผลรองรับหลายประการ อาทิ 1) การไม่สามารถควบคุมการทดลองในระดับไรนาได้นั้น ในที่สุดจะเป็นการทำลายกระบวนการทดสอบความปลอดภัยทางชีวภาพ เพราะจะเป็นช่องทางสำคัญในการกระจายพีซีเอ็มโอเสียเอง 2) ขณะนี้กฎหมายที่มีอยู่ เช่น พ.ร.บ.กักพืช พ.ร.บ.คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ก็ไม่สามารถควบคุมดูแลเกี่ยวกับการทดสอบจีเอ็มโอได้ เช่น ไม่ครอบคลุมการทดลองเกี่ยวกับสัตว์ ไม่ครอบคลุมการวิจัยที่สร้างขึ้นในประเทศ ไม่มีการจ่ายค่าชดเชยสำหรับความเสียหาย เช่น บริษัทต่างชาติก็ไม่ต้องรับผิดชอบกับการทำให้เกิดความเสียหายเมื่อมีการปนเปื้อนของพีซีเอ็มโอ 3) การปล่อยให้มีการทดสอบพีซีเอ็มโอในไรนา โดยปราศจากกฎหมายและมาตรการที่เข้มงวด จะเป็นการทำให้เกิดการปนเปื้อนต่อแหล่งผลิตปลอดภัยจีเอ็มโอของประเทศ และยังทำลายนโยบายเกษตรอินทรีย์ของรัฐบาลด้วย เพราะไม่สามารถควบคุมการผสมข้ามและการปนเปื้อนได้ การทดสอบจีเอ็มโอและทำให้เกิดการปนเปื้อนนั่นเป็นการทำลายสิทธิของเกษตรกรในการใช้พันธุ์พืชท้องถิ่น และทำลายสิทธิของผู้บริโภคชาวไทยที่จะได้รับผลผลิตจากอาหารปลอดภัยจีเอ็มโอ เนื่องจากพีซีเอ็มโอสามารถผสมเกสรข้ามมายังสายพันธุ์พืชท้องถิ่น เกษตรกรในหลายประเทศได้ฟ้องร้องบริษัทเมล็ดพันธุ์ที่ละเมิดสิทธิของตน และบางกรณีเกษตรกรก็ถูกบริษัทฟ้องร้องเนื่องจากเอาเมล็ดพันธุ์ที่เกิดจากการผสมข้ามไปปลูก (ผู้จัดการออนไลน์, 11 มี.ค. 45)

◎ โภชนาการไทยยุคเศรษฐกิจใหม่

คอลัมน์ “ตลาดบริโภค” ในเนชั่นสุดสัปดาห์ฉบับ 18–24 มี.ค. 45 ตั้งประเด็นที่น่าสนใจว่า โภชนาการไทยจะอยู่ตรงไหน จะเอาตัวรอดได้อย่างไรในยุคเศรษฐกิจใหม่ ที่อาหารการกินของทั้งโลกกำลังจะกลายเป็นอเมริกันฟาสต์ฟู้ดไปหมด ด้วยว่าอาหารและโภชนาการในยุคนี้ จะไม่ถูกจำกัดอยู่ในกรอบแค่การบริโภคและสุขภาพเท่านั้น แต่จะเป็นเรื่องที่ต่างชาติจะนำมาใช้เป็นอาวุธทางวัฒนธรรมและเศรษฐกิจฐานชาวบ้านด้วย

กรณีของประเทศไทย ผู้เขียน (ดร.วินัย ดะห์ลัน) มองว่า หากความนิยมอาหารไทยเผยแพร่ข้ามพรมแดนไปได้ไกลเท่าใด ก็ยังเอื้อประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของประชาชนคนไทยมากขึ้นเท่านั้น ไม่ว่าจะเป็นการส่งออกวัตถุดิบหรือผลิตภัณฑ์ แต่การที่จะก้าวไปสู่จุดที่ทำให้อาหารไทยกลายเป็นแฟชั่นแบบเดียวกับอาหารฟาสต์ฟู้ดนั้นทำได้หลายแนวทาง ได้แก่ การเริ่มต้นภายในบ้านเราเอง ให้คนไทยภาคภูมิใจกับอารยธรรมของอาหารและโภชนาการไทยให้ได้ ทั้งรัฐและเอกชนต้องเร่งสนับสนุนการดำเนินงานทั้งด้านวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์เพื่อสร้างองค์ความรู้ด้านอาหารและโภชนาการไทยให้มากขึ้น อาทิ การจัดทำศูนย์ประวัติศาสตร์อาหารและโภชนาการไทย พิพิธภัณฑสถานอาหารไทย การจัดการเรียนการสอนทางด้านไทยศึกษาว่าด้วยอาหารและโภชนาการไทย การสนับสนุนงานวิจัยการแพทย์แผนไทย สมุนไพรไทย สร้างเครือข่ายอาหารและโภชนาการไทยกับสุขภาพให้เป็นที่ยอมรับกว้างขวางทั่วโลก

การจะทำให้อาหารไทยเป็นอาหารสุขภาพได้ นักโภชนาการจะต้องผสมผสานเทคโนโลยีเข้ากับโภชนาการให้ได้อย่างชาญฉลาด โดยยืนหยัดอยู่บนแนวทางโภชนาการอาหารไทยและให้กระทบต่อพฤติกรรมบริโภคของคนในสังคมยุคใหม่น้อยที่สุด ตัวอย่างเช่น การพัฒนาอาหารไขมันต่ำทดแทนกะทิ น้ำตาลผลไม้ทดแทนน้ำตาลทราย การพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารไทยสะดวกบริโภค ฯลฯ รวมทั้งจะต้องสร้างพันธมิตรหรือแนวร่วมทางอาหารและโภชนาการภูมิภาคที่มีอารยธรรมทางอาหารใกล้เคียงกัน เพื่อเป็นปราการด้านทानวัฒนธรรมอาหารแบบตะวันตกหรือทำให้สมดุลในการต่อสู้ทางวัฒนธรรมและเศรษฐกิจมีมากขึ้น ซึ่งจะต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างนักวิชาชีพต่าง ๆ ให้ทำงานสอดประสานกันเพื่อช่วยสร้างค่านิยมอาหารและโภชนาการไทยให้เกิดขึ้น โลกไร้พรมแดนในยุคเศรษฐกิจใหม่ หมดเวลาที่นักโภชนาการจะทำตัวเป็นนักวิชาการอยู่บนหอคอยงาช้างแยกตนเองจากการรับรู้ด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมไม่ได้แล้ว จะต้องเรียนรู้และเข้าใจพื้นฐานกฎหมายระหว่างประเทศ ทรัพย์สินทางปัญญา แกตต์ องค์การการค้าโลก ข้อตกลงทางด้านชีวภาพ ฯลฯ ด้วย (เนชั่นสุดสัปดาห์, 18–24 มี.ค. 45, น. 76–77)

◎ สิทธิบัตรข้าวหอมมะลิ

รมช.กระทรวงพาณิชย์เปิดเผยว่า กระทรวงเกษตรสหรัฐฯ ได้มีจดหมายลงวันที่ 22 ก.พ. 45 ถึงรัฐบาลไทย กรณีนักวิจัยสหรัฐฯ ได้นำพันธุ์ข้าวหอมมะลิของไทยไปวิจัย ซึ่งระบุว่า สหรัฐฯจะปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด ซึ่งการนำพันธุ์ข้าวตัวอย่างไปจากอิตาลี ตามกฎของอิตาลีกำหนดในเรื่องการรับโอนเชื้อพันธุ์ (MTA) เอาไว้ว่า ห้ามทำการจดสิทธิบัตรในพันธุ์ข้าวที่ได้นำไปจากอิตาลี และสหรัฐฯระบุว่า จะไม่มีการนำเอาพันธุ์ข้าวที่ทำการวิจัยได้ไปทำการจดสิทธิบัตร และจะส่งสำเนายืนยันการเซ็นสัญญา MTA ที่ได้ทำกับอิตาลีมาให้ไทยดูด้วย ส่วนการร่างสัญญาการรับโอนเชื้อพันธุ์ (MTA) ของไทยนั้น ขณะนี้ร่างเสร็จแล้ว ล่าสุดกรมทรัพย์สินทางปัญญากำลังประสานไปทางชุดฝ่ายการพาณิชย์ให้ติดต่อกับนักวิจัยสหรัฐฯ เพื่อมาลงนามใน MTA กับไทย นอกจากห้ามไม่ให้มีการจดสิทธิบัตรในพันธุ์ข้าวของไทยแล้ว ยังห้ามไม่ให้นำไปใช้เชิงพาณิชย์ ห้ามนำไปเผยแพร่ ซึ่ง

ไทยมีความกังวลว่า แม้จะห้ามไม่ให้นักวิจัยนำเอาพันธุ์ข้าวที่วิจัยได้ไปใช้ แต่คนอื่นๆ จะนำไปหาประโยชน์ได้ จึงต้องทำสัญญาให้ครอบคลุมถึงบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยข้าวทั้งหมด (ผู้จัดการออนไลน์, 12 มี.ค. 45)

ความเคลื่อนไหวภาคประชาชน

๐ องค์การผู้บริโภค สธ. ตัดฉลากจีเอ็มโอ

สหพันธ์องค์กรผู้บริโภคและตัวแทนองค์กรผู้บริโภค 7 องค์กร ร่วมกันยื่นหนังสือถึงปลัดกระทรวงสาธารณสุข ขอให้เร่งรัดการออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่องการแสดงฉลากอาหารที่ได้จากการดัดแปลงพันธุกรรม ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขได้ให้คำมั่นสัญญากับประชาชนว่า จะเร่งให้มีการออกกฎหมายการติดฉลากภายในปี 2544 เมื่อเห็นว่า เวลาล่วงเลยไปนาน จึงได้เสนอข้อเรียกร้องผ่าน รมต.สาธารณสุขให้เร่งรัดออกประกาศกระทรวงสาธารณสุขออกมาบังคับใช้โดยเร็วที่สุด

ทั้งนี้โดยระบุว่า ร่างประกาศของกระทรวงสาธารณสุขเรื่องการแสดงฉลากอาหารที่ได้จากเทคนิคการดัดแปลงพันธุกรรม ที่นำเสนอโดย อย.นั้น ยังมีช่องโหว่ ไม่ได้ตอบสนองสิทธิผู้บริโภคในการรับรู้และเลือก จึงไม่ได้เป็นการคุ้มครองผู้บริโภคอย่างแท้จริง องค์การผู้บริโภคจึงเสนอร่างข้อเสนอนี้เพื่อแก้ไขร่างประกาศกระทรวงสาธารณสุขฉบับนี้ โดยระบุว่า ผลิตภัณฑ์ใดก็ตามทั้งในรูปผลิตภัณฑ์อาหารและวัตถุดิบสำหรับผลิตอาหารและอาหารสัตว์ ที่เอามาจำหน่ายในประเทศไทยควรติดฉลากจีเอ็มโอทุกส่วนประกอบ และไม่ควรกำหนดว่ามีปริมาณที่เปอร์เซ็นต์ รวมทั้งต้องระบุให้ชัดเจนว่า ผู้ผลิตรายย่อยคือใคร ครอบคลุมแค่ไหน เพราะอาจทำให้เกิดความสับสนและเป็นช่องโหว่ให้ผู้ผลิตหลีกเลี่ยงการติดฉลากได้ นอกจากนี้หากผู้ผลิตพิสูจน์ได้ว่าไม่มีส่วนประกอบใดๆ ของอาหารดัดแปลงพันธุกรรม ก็อนุญาตให้ระบุข้อความในหีบห่อที่ว่า อาหารหรือผลิตภัณฑ์ปลอดจากอาหารดัดแปลงพันธุกรรมได้โดยสมัครใจ แต่หากว่าตรวจพบว่าไม่เป็นความจริงตามที่ระบุให้ลงโทษตามกฎหมายของกระทรวงสาธารณสุข

ด้านปลัดกระทรวงสาธารณสุขอ้างว่า การติดฉลากจีเอ็มโอ นั้นทำได้ค่อนข้างลำบาก เพราะห้องปฏิบัติการมีจำกัด และอาจมีศักยภาพไม่เพียงพอ (ผู้จัดการออนไลน์, 12 มี.ค. 45)

มิติที่เกี่ยวข้องกับการผลิต-แปรรูป และเศรษฐกิจชุมชน/การค้า-การส่งออก

๐ การปลูกข้าวอินทรีย์ของกลุ่มเกษตรกรบ้านม่วงสามสิบ จ.อุบลฯ

การปลูกข้าวอินทรีย์นับวันจะได้รับความสนใจจากเกษตรกรมากขึ้น เพราะข้อดีที่ไม่เพียงเกษตรกรสามารถจำหน่ายผลผลิตได้ตามเงื่อนไขของประเทศผู้รับซื้อ ที่ตั้งข้อกำหนดเรื่องความปลอดภัย ทั้งต่อผู้ผลิตบริโภค ตลอดจนสิ่งแวดล้อม ยังรวมถึงต้นทุนการผลิตที่ลดลง และการฟื้นฟูสภาพแวดล้อม คืนความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติ อันเป็นประโยชน์ต่อการทำการเกษตรของเกษตรกรเอง

ที่อำเภอม่วงสามสิบ จ.อุบลฯ มีกลุ่มเกษตรกรรวมตัวกันหลายร้อยคน หันมาทำข้าวอินทรีย์ตั้งแต่ปี 41 รวมพื้นที่หลายพันไร่ โดยเน้นการปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก และปุ๋ยชีวภาพ รวมทั้งนำหมักชีวภาพ สารสกัดสมุนไพรป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช โดยชาวบ้านระบุว่า การปรับวิธีการมาทำนาข้าวอินทรีย์จะได้ผลชัดเจนในปีที่ 3 ขึ้นไป เพราะ ระบบนิเวศจะสมดุลขึ้น ช่วยควบคุมโรคและศัตรูพืชตามธรรมชาติ ดินดีขึ้น ส่งผลให้ข้าวงามและแข็งแรง ผลผลิตสูงขึ้น จากเดิมที่เป็นข้าวใช้สารเคมี 1 ไร่ได้ข้าว 300-350 กก. แต่พอมาทำนา

อินทรีย์ผลผลิตเพิ่มเป็น 375–400 กก. และใช้ต้นทุนเพียง 80 บาท/ไร่ จากแต่เดิมที่ต้องใช้ต้นทุน 500 บาท/ไร่ แม้จะเห็นผลช้า แต่เกษตรกรยืนยันว่า ต้นทุนต่ำกว่ามาก และคุ้มในระยะยาว เพราะเป็นการทำการเกษตรอย่างยั่งยืน (เดลินิวส์, 4 มี.ค. 45)

◎ น้ำมันหอมระเหย

สำนักวิจัยและพัฒนาพืชน้ำมันและผลิตภัณฑ์จากน้ำมันพืชเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรม กรมวิชาการเกษตร ได้ศึกษาวิจัยการกลั่นน้ำมันหอมระเหยจากพืชหอม โดยน้ำมันเหล่านี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการแต่งเติม กลิ่นกับเครื่องสำอางค์และยารักษาโรค รวมทั้งเป็นส่วนผสมสำหรับยาฆ่าแมลง หวังว่าจะเป็นหนทางสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรไทย รวมทั้งนำมาเป็นส่วนประกอบสำหรับทำอโรมาเทอราปี (การบำบัดร่างกายด้วยความหอม)ที่กำลังได้รับความนิยม โดยพืชที่เอามาสกัดตอนนี้มีหลายสิบกลิ่นจากพืชสวนครัว เช่น ตะไคร้ ผล-ใบมะกรูด ใพล ชিং ข่า กระชายดำ ซึ่งกำลังได้รับความนิยม น้ำมันหอมระเหยเหล่านี้บ้านเรามีปัญหาเรื่องปริมาณการผลิตที่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด และคุณภาพยังไม่ได้มาตรฐานเท่าใด

◎ ไวน์สมุนไพรไทยตลาดมาแรง

บริษัทไบโอ-แนชเชอรัล จำกัด ผู้จำหน่ายไวน์สมุนไพร ได้แก่ ไวน์กระเทียม ไวน์โศได้อูร์ลัม และไวน์กระชายดำ เปิดเผยว่า สินค้าไวน์ดังกล่าวได้รับการตอบรับจากผู้บริโภคเกินเป้าหมาย โดยมียอดขายถึงเดือนละ 1.7 -2 ล้านบาท แสดงให้เห็นถึงความนิยมของผู้บริโภค ที่บริษัทซุจูดขายเรื่องผลิตภัณฑ์ที่เป็นสมุนไพร โดยเฉพาะกระชายดำ ซึ่งปัจจุบันขายในห้างสรรพสินค้าในประเทศ แต่มีแผนจะส่งออกตลาดอเมริกา ออสเตรเลีย และญี่ปุ่น ด้วย รวมทั้งมีแผนเพิ่มรสชาติของไวน์ด้วยการผลิตไวน์ลูกยอ เพราะเป็นสมุนไพรที่กำลังได้รับความนิยม

สำหรับสถานการณ์การแข่งขันของตลาดไวน์ปีนี้มีความรุนแรงมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ทางบริษัทฯ ระบุว่าตนเองไม่มีคู่แข่ง เพราะในท้องตลาดไม่มีการทำตลาดไวน์ที่ผลิตจากผลไม้ที่เป็นสมุนไพร ไวน์ในตลาดส่วนใหญ่เป็นไวน์องุ่น (ผู้จัดการออนไลน์, 12 มี.ค. 45)

◎ ไก่พื้นเมืองส่งออก

กรมปศุสัตว์ร่วมมือกับ สกว. สมาคมส่งเสริมการเลี้ยงไก่แห่งประเทศไทยส่งเสริมและพัฒนาไก่พื้นเมืองไทยให้เป็นสัตว์เศรษฐกิจส่งออกต่างประเทศ เพราะมีคุณลักษณะพิเศษคือ เป็นไก่มีคุณภาพทั้งคุณภาพซาก กลิ่นรสชาติดี นอกจากนี้ไทยยังมีระบบมาตรฐานฟาร์ม มาตรฐานอาหารสัตว์ที่นานาประเทศให้การยอมรับ (ไทยรัฐ, 12 มี.ค. 45)

◎ ขนมจีนกึ่งสำเร็จรูป....เตรียมโกอินเตอร์

ขนมจีนกึ่งสำเร็จรูปเป็นผลงานของอาจารย์สิริชัย ส่งเสริมและคณะ แห่งภาควิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร คณะอุตสาหกรรมเกษตร ม.เกษตรศาสตร์ เนื่องจากเห็นว่าขนมจีนเป็นอาหารที่นิยมบริโภคทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ แต่อายุการเก็บสั้นเพียง 1-2 วัน (หากไม่ใส่สารกันบูด) ไม่สามารถส่งไปจำหน่ายยังพื้นที่ห่างไกลหรือส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศได้ การพัฒนาให้เป็นขนมจีนกึ่งสำเร็จรูปก็เพื่อช่วยถนอมรักษาให้ผลิตภัณฑ์เก็บไว้ได้นาน มีน้ำหนักเบา สะดวกในการขนส่งและเก็บรักษา เป็นสปีดในการเดินทางไกลหรือส่งออกต่างประเทศ โดยเริ่มศึกษามาตั้งแต่ปี 2543 โดยตอนแรกศึกษารูปแบบเส้น ซึ่งตอนนี้มี 2 แบบคือ

เส้นตรงและแบบก้อน ที่ทำจากทั้งข้าวขาวและข้าวกล้อง นอกจากนี้ยังพัฒนาให้สามารถคืนรูปได้เร็วขึ้นจากการต้มในน้ำเดือด 5 นาที เหลือเพียง 3 นาที และพัฒนาจนยืดอายุการเก็บรักษาได้นานถึง 2 ปีแล้ว

นอกจากนี้ยังพัฒนา “น้ำยาผงกึ่งสำเร็จรูป” บรรจุซองอลูมิเนียมฟอยล์ เพื่อใช้รับประทานร่วมกับขนมจีนด้วย โดยใช้การละลายในน้ำร้อนเพียง 1 นาทีก็รับประทานได้ รวมไปถึงการพัฒนาบรรจุภัณฑ์เพื่อเตรียมส่งออกด้วย ขณะนี้ทางมหาวิทยาลัยมีการถ่ายทอดเทคโนโลยีโดยการจัดฝึกอบรมให้กับภาคอุตสาหกรรม เกษตรกร และประชาชนทั่วไป (ไทยรัฐ, 11 มี.ค. 45)

จับกระแสข่าวเกษตรรายเดือน เดือนพฤษภาคม-มิถุนายน 2545

อาภรณ์ จันทรสมวงศ์
โครงการประสานงานวิจัยเพื่อพัฒนาสังคม สกว.

ช่วงเดือน พ.ค.-มิ.ย. 45 ประเด็นที่ยังคงตกค้างมาจากเดือนก่อนๆ คือ กรณีของการปลอมปนข้าวหอมมะลิส่งออก รวมทั้งประเด็นเรื่องกระทรวงพาณิชย์จะลงตามบรรดาห้างค้าปลีก-ค้าส่ง โดยเฉพาะบริษัทข้ามชาติที่ผุดขึ้นมาเป็นดอกเห็ด และถูกกล่าวหาว่า ทำลายร้านค้าปลีกรายย่อยหรือโซ่ช่วยของคนไทย เพราะมีพฤติกรรมขายอย่างที่ว่า มีการขายสินค้าในราคาต่ำกว่าต้นทุนที่เป็นจริง

ในด้านการส่งออกนั้น ภาครัฐได้ทำทุกวิถีทางที่จะผลักดันเรื่องนี้ ล่าสุดได้เปิดศูนย์บริการส่งออกแบบเบ็ดเสร็จ รวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการออกใบอนุญาตสินค้ามาอยู่จุดเดียวกัน เริ่มต้นจากสินค้าอาหาร ก่อนที่จะขยายไปสู่สินค้าสิ่งทอ โดยคาดว่าจะช่วยลดเวลาในการติดต่อหน่วยงานราชการจาก 8-10 วัน เหลือ 1-2 วัน เท่านั้น ซึ่งจะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคเอกชนมากขึ้น โดยมีการประมาณการว่า ค่าเงินบาทติดต่อน่วยราชการจะลดลงถึง 26 ล้านบาท (ผู้จัดการ, 6 มิ.ย. 45) ด้านสินค้าอาหารส่งออกของไทยก็เชื่อว่า จะราบรื่น เพราะมีการเปิดเผยว่า บริษัทไทยไกลส์สินซื้อในอียู จากปัญหาการส่งออกอาหารที่ปนเปื้อนเชื้อและสารต้องห้าม ทำให้ยอดติกลับพุ่งสูงขึ้น แต่เชื่อว่าปัญหานี้จะเกิดแต่ในบ้านเราเท่านั้น ล่าสุด สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร รายงานสถานการณ์การนำเข้าสัตว์ปีกของญี่ปุ่นว่า ตอนนี้ญี่ปุ่นระงับการนำเข้าสัตว์ปีกจากจีน เพราะตรวจพบเชื้อไวรัสนิวคาสเซิล ซึ่งเป็นโรคติดต่อในสัตว์ปีก โดยไก่จะอ่อนแอมากที่สุด ถ้าป้องกันไม่ทันก็จะตายยกฝูง ข้าวนี้อาจส่งผลกระทบต่อไทยที่จะส่งออกเนื้อไก่ เพราะญี่ปุ่นเป็นตลาดหลักของไทย และญี่ปุ่นนำเข้าจากบ้านเรา มากเป็นอันดับสอง รองจากจีน ขณะที่ตลาดอียู ไทยเราก็ได้รับผลกระทบจากการตรวจสอบสารในโตรฟูแรน ทำให้การส่งออกชะงักงัน (ไทยรัฐ, 7 พ.ค. 45) ซึ่งการแก้ปัญหากรณีอียูตรวจพบการตกค้างของยาปฏิชีวนะกลุ่มในโตรฟูแรนสินในสินค้าไก่และกุ้งจากไทย ล่าสุด กระทรวงพาณิชย์ได้ออกประกาศควบคุมการนำเข้ายา 16 ชนิดแล้ว ถ้าใครต้องการจะนำเข้า จะต้องขออนุญาตผ่านทั้งจากกระทรวงพาณิชย์และทาง ออย. และต้องแจ้งวัตถุประสงค์การใช้ รวมทั้งที่จัดเก็บด้วย (ไทยรัฐ, 6 มิ.ย. 45)

ปัจจุบันสังคมโลกตื่นตัวและห่วงใยเรื่องสิ่งแวดล้อม การเกษตรเคมีเริ่มถูกปฏิเสธและกีดกันมากขึ้น รวมทั้งการห่วงใยในสุขภาพได้รับความสนใจและทวีความสำคัญ โดยเฉพาะเกษตรอินทรีย์ ซึ่งนานาชาติยอมรับว่าเป็นการผลิตที่เป็นมิตรกับผู้ผลิต ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม ประเทศไทยเราพูดเรื่องเกษตรอินทรีย์กันมากขึ้น แต่สิ่งที่ดูจะสวนทางกันคือ การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชก็ไม่มีทีท่าจะลดลง กรมวิชาการเกษตรเปิดเผยว่า ในปี 44 มีการใช้ถึง 31,454 ตัน มูลค่า 7,294 ล้านบาท นอกจากนี้โรงงานผลิตก็เพิ่มมากขึ้นจาก 22 โรงเป็น 77 โรง ในปี 44 ร้านจำหน่าย จากเดิม 2,000 กว่าร้าน เพิ่มขึ้นเป็น 5,000 กว่าร้าน และเกิดปัญหาสารเคมีด้อยคุณภาพขึ้น จนต้องมีการจัดทำโครงการผู้ผลิตสารเคมีคุณภาพขึ้นเพื่อจะตรวจสอบและออกใบรับรองจากกรมวิชาการเกษตร เป็นการยืนยันให้เกษตรกรมีความมั่นใจในสินค้าสารเคมีที่ซื้อไป (ไทยรัฐ, 2 พ.ค. 45)

ในอีกด้านหนึ่งกระแสความตื่นตัวดังกล่าว ทำให้ทุกวันนี้มีผู้คนหันมาสนใจเรื่องสมุนไพร พืชพื้นบ้าน เพื่อนำมาเป็นอาหารเสริมสุขภาพกันมาก เช่น กรณีของน้ำลูกยอที่กำลังฮิตกันขณะนี้ ด้วยสรรพคุณที่เป็น ประโยชน์ ทำให้มีผู้คนสนใจกันมาก แม้จะมีราคาแพง นับว่าถ้านำเข้าจากต่างประเทศ ขนาด 900 ซี.ซี. ราคาถึง 1,500 บาท แต่มีข่าวดีว่า ปัจจุบันโรงพยาบาลอภัยภูเบศรมีการนำมาผลิตเป็นอาหารเสริมในรูปน้ำลูกยอและ ชนิดแคปซูลจำหน่ายแล้ว ทำให้เห็นว่า บ้านเรายังมีของดีอยู่เยอะ โดยเฉพาะพืชพื้นบ้าน พืชสมุนไพร ที่จะนำมา เป็นประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจได้ เพียงแต่ต้องอาศัย ความรู้ หรืองานวิจัยที่จะเป็นเครื่องมือไปสู่การคิดค้น กระบวนการผลิต-การแปรรูป เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม และบางอย่างก็พัฒนาก้าวไปสู่การส่งออกได้ เช่น กรณีเส้น ขนมหินอบแห้งและน้ำยาผงกึ่งสำเร็จรูป โดยการคิดค้นของภาควิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร ม. เกษตรศาสตร์ หรือกรณีการทำซอสผลไม้จากกล้วย-มะละกอ ของสถาบันค้นคว้าและพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร ม. เกษตรศาสตร์ เช่นเดียวกัน

ประเด็นข่าวที่น่าสนใจอีกเรื่องได้แก่ การขยายผลทฤษฎีใหม่สู่ขั้นที่ 2 ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการ พิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) ได้จัดตั้งคณะทำงานโครงการทฤษฎีใหม่เพื่อ ขยายผลสู่ขั้นที่ 2 โดยเฉพาะสำหรับพื้นที่ที่ดำเนินการทฤษฎีใหม่ไปแล้วระยะหนึ่ง และมีศักยภาพจะดำเนินการ ต่อในขั้นที่ 2 ได้ เช่น โครงการพัฒนาบริเวณวัดมงคลชัยพัฒนา อ.เฉลิมพระเกียรติ จ.สระบุรี และโครงการทฤษฎี ใหม่ อ.เขาวง จ.กาฬสินธุ์ ที่ได้ดำเนินการตามทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 มาเกือบ 10 ปีแล้ว โดยมีการวางแผนด้านการ ผลิต การตลาด การนำสินค้ามาแปรรูปให้เหมาะสม อีกทั้งเน้นการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร เพื่อเตรียมความพร้อมต่อ ไป

ท้ายสุด แนวนโยบายในการพัฒนาภาคการเกษตรของภาครัฐ ตอนนี้จะเห็นว่ามีคามพยายามในการ ใช้ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบลเป็นศูนย์กลาง ล่าสุด กรมส่งเสริมการเกษตรก็ออกมาบอกว่า ภายในปี 48 เกษตรกรจะสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารจากอินเทอร์เน็ตผ่านทางศูนย์ฯ ได้ทั่วประเทศ นอกจากนี้ โครงการคลินิกเคลื่อนที่ เพื่อแก้ไขปัญหาของพี่น้องเกษตรกรในระดับไร่นา ก็จะอาศัยศูนย์ฯ เป็นสถานที่ดำเนินการ เช่นกัน ซึ่งจะทำหน้าที่ให้บริการ ให้คำแนะนำในการแก้ไขปัญหาการผลิต การบริหารจัดการในระดับไร่นา ในลักษณะการทำงานร่วมกันของหน่วยงานวิชาการและหน่วยงานส่งเสริม โดยเบื้องต้นจะคัดเลือกพื้นที่นำร่องที่ มีปัญหาด้านการเกษตรที่หลากหลาย ทั้งด้านพืช สัตว์ ประมง โดยกรมพัฒนาที่ดิน กรมปศุสัตว์ และกรมประมง จะไปหารือร่วมกันเพื่อคัดเลือกพื้นที่ดำเนินการ จัดส่งทีมไปสำรวจและเก็บข้อมูล เพื่อนำมาวิเคราะห์ปัญหาและ วางแนวทางแก้ไขที่เหมาะสมต่อไป (เดลินิวส์, 1 พ.ค. 45)

สรุปข่าวสำคัญ

ด้านการตลาด-การค้าต่างประเทศ และความสัมพันธ์กับระบบเศรษฐกิจโลก

อียู ดันตั้งองค์กรควบคุมความปลอดภัยอาหาร

รายงานข่าวจากกระทรวงพาณิชย์แจ้งว่า เมื่อเร็วๆ นี้อียูได้ดำเนินการจัดตั้งองค์กรควบคุมความปลอดภัย อาหารของสหภาพยุโรป หรือ เรียกว่า EFSA โดยมีสำนักงานที่กรุงบรัสเซล ประเทศเบลเยียม มีหน้าที่หลักใน การให้คำแนะนำด้านวิทยาศาสตร์และสนับสนุนการออกกฎระเบียบและนโยบายที่จะมีผลต่ออาหารและความ ปลอดภัย รวบรวมข้อมูลด้านสุขอนามัยอาหาร ประเมินความเสี่ยงด้านความปลอดภัยอาหารของผู้บริโภค รวมทั้งเผยแพร่ข้อมูลด้านสุขอนามัยอาหารแก่ผู้บริโภค โดยมีระบบเครือข่ายข้อมูลเชื่อมโยงไปยังประเทศสมาชิก ต่างๆ ทั้งนี้ที่พบอาหารมีพิษ โดยทางประเทศไทยมีความเห็นว่า EFSA ต้องเป็นหน่วยงานอิสระ ไม่ขึ้นกับองค์กร

กรหรืออิงกับกฎระเบียบใดๆ ของอียู เพื่อให้การทำงานโปร่งใสเป็นธรรม ไม่เช่นนั้นอาจเอื้อให้มีโอกาสใช้เป็นข้อกีดกันทางการค้าได้ (ผู้จัดการ, 1 พ.ค. 45)

ข้าวพันธุ์ผสม

ในการประชุมนานาชาติที่จัดโดยสถาบันวิจัยข้าวระหว่างประเทศ (IRRI) ที่เวียดนาม เมื่อเร็วๆ นี้ อันเป็นการหารือกันเกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตของการพัฒนาและเผยแพร่เทคโนโลยีข้าวพันธุ์ผสม ที่นัยว่าเป็นไปเพื่อความปลอดภัยของอาหาร การแก้ปัญหาความยากจน และปกป้องสิ่งแวดล้อม งานนี้ได้มีการเปิดเผยถึงข้าวพันธุ์ผสม ที่เกิดจากการปรับปรุงสายพันธุ์ใหม่ โดยนักปรับปรุงพันธุ์ชาวจีน ซึ่งเป็นรุ่นที่ 2 และคาดว่าจะเปิดตัวได้ภายใน 5 ปี ตามข่าวระบุว่า เทคโนโลยีข้าวพันธุ์ผสมประสบความสำเร็จในจีนมาตั้งแต่เมื่อ 25 ปีก่อน นับจากนั้นก็ถูกนำไปใช้ในพื้นที่เพาะปลูกกว่า 50 % ของแดนมังกร และเผยแพร่ไปยังประเทศต่างๆ อีกกว่า 20 ประเทศทั่วโลก อาทิ เวียดนาม อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ บังคลาเทศ พม่า และสหรัฐฯ รวมพื้นที่เพาะปลูกประมาณ 700,000 เฮกตาร์ อย่างไรก็ตาม เป็นที่ยอมรับกันว่า การใช้ข้าวพันธุ์ผสม มีจุดอ่อนในเรื่องราคาแพงกว่าเมล็ดพันธุ์ปกติ นอกจากนี้ ก็ไม่สามารถแพร่พันธุ์ได้ ทำให้เกษตรกรจำต้องซื้อเมล็ดพันธุ์ใหม่ทุกฤดูไถหว่าน (ผู้จัดการ, 15 พ.ค. 45)

ไก่ซีพีและอาหารฟาสต์ฟู้ดส์

มีรายงานข่าวว่า กลุ่มบริษัทไทรคอนจากต่างประเทศ รวมทั้งประเทศไทย มีการสั่งซื้อเนื้อไก่ เพื่อใช้ปรุงอาหารในร้าน KFC และ PIZZA HUT จากบริษัทกรุงเทพโปรตีนส์ ในเครือซีพี คิดเป็นมูลค่าประมาณ 3,000 ล้านบาท หรือเป็นสัดส่วนการส่งออก 1,200 ล้านบาท และคาดว่าจะมีอัตราการเติบโตขึ้นอีก 10-15 % โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แนวโน้มของการผลิตเนื้อไก่ปรุงสำเร็จรูปมีอัตราการเติบโตสูง ในช่วง 8 ปีที่ผ่านมาเติบโตเฉลี่ยปีละ 30 % โดยทางซีพีมีการเตรียมขยายโรงงานเลี้ยงไก่และแปรรูปเพิ่มอีกแห่งที่โคราช เพื่อส่งออกอย่างเดียว โดยสามารถเลี้ยงไก่ได้ปีละ 1 ล้านตัว หรือคิดเป็นปริมาณเนื้อไก่แปรรูป 1,000 ตันต่อเดือน สิ่งที่จะสะท้อนภาพการเติบโตนี้คือ ภาพรวมของตลาดฟาสต์ฟู้ดที่ตลาดมีขนาดใหญ่ขึ้น และมีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้นกว่าปีที่ผ่านมา แม้จะไม่ใช้ตัวเลข 2 หลัก เหมือนก่อนก็ตาม (ผู้จัดการ, 15 พ.ค. 45)

ปลอมปนข้าวหอมมะลิส่งออก

สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศที่ซิดนีย์ ได้รับการร้องเรียนจากผู้นำเข้าข้าวของออสเตรเลียว่า ผู้ส่งออกไทยที่ส่งสินค้าข้าวหอมมะลิแจ้งกับผู้นำเข้าว่า ตนประสบปัญหาการส่งออกข้าวหอมมะลิที่จะต้องปฏิบัติตามระเบียบมาตรฐานใหม่ที่กระทรวงพาณิชย์กำหนด (ข้าวที่จะเรียกว่าเป็นข้าวหอมมะลินั้น จะต้องมีความหอมมะลิ 92 % และมีข้าวชนิดอื่นปนได้ไม่เกิน 8 % โดยมีผลบังคับใช้เมื่อ 22 มี.ค. 45 หากเกินกว่านี้จะเรียกหอมมะลิไม่ได้) โดยต้องผ่านการทดสอบใช้เวลา 5 วัน ทำให้เสียค่าใช้จ่ายสูง ผู้ส่งออกจึงหลีกเลี่ยงปัญหาด้วยการส่งออกข้าวหอมมะลิ แต่ไม่ประทับตราเป็นข้าวหอมมะลิ และขอให้ผู้นำเข้าจ่ายค่าข้าวในราคาข้าวหอมมะลิ ทำให้ผู้นำเข้าเข้าใจผิด ว่าเป็นข้าวขาวและนำไปจำหน่ายแก่ผู้ขายส่งหรือขายปลีกในราคาข้าวขาว ซึ่งถูกกว่าข้าวหอมมะลิ ผู้นำเข้าจึงรู้สึกเหมือนถูกเอาเปรียบ สับสน อันเป็นการทำลายความน่าเชื่อถือของข้าวหอมมะลิไทย และทำให้ผู้นำเข้าข้าวบางรายหันไปนำเข้าข้าวขาวจากประเทศอื่นที่ราคาถูกกว่าไทย เช่น เวียดนาม (ผู้จัดการ, 20 พ.ค. 45)

ขณะที่ผู้ส่งออกข้าวร้องเรียนว่า มาตรฐานที่รัฐกำหนดเป็นอุปสรรคต่อการส่งออก และทำให้ต้นทุนส่งออกเพิ่มขึ้น เพราะส่วนใหญ่ผู้ซื้อไม่ได้ต้องการซื้อข้าวหอมทั้งหมด แต่ต้องการซื้อข้าวผสม ผู้ส่งออกจึงต้องแจ้งเป็นข้าวขาว เพราะไม่สามารถส่งออกในนามของข้าวหอมได้ หากแจ้งขายเป็นข้าวหอม ผู้นำเข้าจะไม่ยอมซื้อ เพราะราคาสูงมาก ตลาดที่รับได้มีน้อย แต่หากแจ้งเป็นข้าวหอมชั้นสอง ที่มีข้าวอื่นผสมสูงกว่ามาตรฐานที่

พาณิชย์กำหนด กระทรวงพาณิชย์ก็จะลงโทษอีก จึงต้องเลี้ยงไปส่งเป็นข้าวขาวแทน (ไทยรัฐ, 18 พ.ค. 45)
อย่างไรก็ตาม ล่าสุดได้มีการผ่อนปรนเพื่อแก้ไขปัญหาการที่ผู้ส่งออกเรียกร้องเงินดังก้าว กระทรวงพาณิชย์จึงยอม
ให้ปันได้ แต่เวลาขอใบอนุญาตส่งออกต้องระบุให้ชัดเจนว่า ผสมข้าวชนิดใดบ้าง ก็เปอร์เซ็นต์ ส่งออกไปยังตลาด
ใด ราคาเท่าไร และขอให้คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าส่งออก ที่มีปลัดกระทรวงพาณิชย์เป็นประธาน ตัดสินใจ
อีกทีว่า จะกำหนดมาตรการให้เป็นไปตามเกณฑ์เดิมหรือไม่ ผลเป็นอย่างไร ต่อไปผู้ส่งออกจะต้องกำหนดติดเป็น
ฉลากไว้ข้างถุงเพื่อให้ผู้บริโภคทราบข้อมูลที่ถูกต้อง ทั้งนี้กระทรวงพาณิชย์ยืนยันว่า ที่ต้องกำหนดมาตรฐาน
ข้าวหอมมะลิใหม่ ก็เพื่อต้องการแก้ไขปัญหาการปลอมปน ซึ่งมีการร้องเรียนผ่านสำนักงานพาณิชย์ในต่าง
ประเทศจำนวนมาก และเพื่อแก้ไขปัญหาการข้าวหอมมะลิไม่ให้ตกต่ำ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเกษตรกร รวมทั้ง
ต้องการยกระดับข้าวหอมมะลิให้เป็นสินค้าพรีเมียมเกรด คุณภาพสูง ราคาดี ให้ชื่อเสียงข้าวหอมมะลิไทยติด
ตลาดโลก (ผู้จัดการ, 11 มิ.ย. 45)

อาหารจีเอ็มโอ

ตัวแทนกรีนพีซประเทศไทยและกรีนพีซสากลได้เดินทางไปเข้าพบกับบริษัทแม่ของเนสท์เล่ที่สวิตเซอร์
แลนด์ เพื่อเรียกร้องให้ยุติการขายอาหารที่มีส่วนประกอบจีเอ็มโอให้เหมือนกันทั่วโลก แต่ระหว่างนี้ให้ติดฉลาก
อาหารจีเอ็มโอจนกว่าจะเลิกใช้ เพราะเท่าที่ตรวจสอบมา กรีนพีซพบจีเอ็มโอในอาหารของเนสท์เล่ที่เป็นอาหาร
เสริมสำหรับเด็ก และมองว่าเนสท์เล่ไม่ได้ใช้มาตรฐานเดียวกันทั่วโลก ถ้าที่ไหนประชาชนต่อต้านก็จะไม่ขาย
หรือจะติดฉลากต่อเมื่อถูกกฎหมายของประเทศนั้นๆ บังคับเท่านั้น ขณะที่เนสท์เล่จะไม่ขายอาหารจีเอ็มโอใดๆ
ในสวิตเซอร์แลนด์และหลายประเทศในยุโรป เพราะผู้บริโภคเรียกร้อง แต่ในเอเชียและประเทศไทย เนสท์เล่อ้างว่า
จากการสำรวจผู้บริโภคชาวเอเชียไม่สนใจเรื่องอาหารจีเอ็มโอ และยังไม่มีความรู้ที่ชัดเจนเพียงพอในด้าน
ความปลอดภัยหรือไม่มีความรู้ ที่บริษัทจะนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจจำกัดการใช้พืชที่มาจากดัดแปลง
พันธุกรรมในการผลิตอาหาร ซึ่งกรีนพีซเรียกร้องว่าในฐานะที่เนสท์เล่เป็นบริษัทอาหารรายใหญ่อันดับสองของ
โลก และผลิตภัณฑ์ที่ขายในไทยส่วนใหญ่เป็นอาหารเด็ก เนสท์เล่ควรจะแสดงความรับผิดชอบต่อผู้บริโภคมากกว่า
นี้ โดยไม่ต้องรอให้ผู้บริโภคเรียกร้อง (ผู้จัดการ, กรุงเทพธุรกิจ 17 พ.ค. 45)

Farm Bill

ได้มีการรายงานความเคลื่อนไหวเรื่องนโยบายการอุดหนุนภาคเกษตรของสหรัฐฯว่า ขณะนี้ทางสภาผู้
แทนราษฎรและวุฒิสภาของสหรัฐฯ กำลังพิจารณาร่างกฎหมายเกษตร Farm Bill ของคณะกรรมการร่วมรัฐ
สภาสหรัฐฯ ซึ่งเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการในการช่วยเหลือเกษตรกร ทั้งนี้กฎหมายนี้จะมีผลบังคับใช้
เป็นเวลา 6 ปี (2545-2550) โดยคณะกรรมการฯ เสนอให้จัดงบประมาณในเรื่องดังกล่าวเพิ่มเป็นเวลา 10 ปี
จำนวน 170 พันล้านเหรียญสหรัฐ ซึ่งในจำนวนนี้กว่า 50 พันล้านเหรียญเป็นเงินอุดหนุนสินค้าเกษตร อาทิ กลุ่ม
ธัญพืช ผัก และข้าว ส่วนอีก 17.1 ล้านเหรียญเป็นรางวัลแก่เกษตรกรในโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งมาตร
การการอุดหนุนนี้ถ้ามีผลบังคับใช้ จะกระทบกับประเทศส่งออกสินค้าเกษตร อย่างไทยและประเทศกำลังพัฒนา
เพราะจะเป็นการกระตุ้นให้เกษตรกรสหรัฐฯ ขยายการผลิตในกลุ่มพืชไร่มากขึ้น จนผลผลิตล้นเกิน ต้องระบาย
ออกนอกประเทศ ส่งผลให้ราคาสินค้าในตลาดโลกลดลง (ไทยรัฐ, 18 พ.ค. 45)

อย่างไรก็ตาม ในเรื่องนี้ทางกระทรวงพาณิชย์ได้ร่วมกับประเทศผู้ส่งออกสินค้าเกษตร (เกรนส์) ทำ
หนังสือคัดค้านไปยัง WTO รวมทั้งส่งจดหมายถึงสำนักงานคณะผู้แทนการค้าสหรัฐ (USTR) เพื่อชี้แจงว่า
กฎหมายดังกล่าวมีผลกระทบต่อไทย และการดำเนินการในลักษณะนี้ผิดข้อตกลง WTO ที่ให้แต่ละประเทศยก
เลิกการอุดหนุนสินค้าเกษตร ด้านสำนักงานโครงการข่าวสารนานาชาติ กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐฯ ได้ออก
มาแถลงการณ์เกี่ยวกับเนื้อหาของกฎหมาย “ฟาร์มบิล” ว่า นโยบายของสหรัฐฯ บิดเบือนการค้าน้อยกว่าของสห
ภาพยุโรป (เขตการเงินอุดหนุนตั้งอยู่ที่ 62,000 ล้านดอลลาร์) และญี่ปุ่น (กำหนดเงินอุดหนุนภาคเกษตรกรรมภายใน
ประเทศของตนอยู่ที่ 31,000 ล้านดอลลาร์) เสียอีก โดยกล่าวว่า เป็นพันธกรณีที่สหรัฐฯ เดินตามแนวทางของ

WTO อย่างเคร่งครัดภายใต้ข้อตกลงการเจรจาอูรุกวัย สหรัฐฯ จะต้องไม่ให้เงินสนับสนุนแก่ภาคเกษตรกรรมภายในประเทศของตนเกินกว่า 1,900 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อปี ซึ่งเงินอุดหนุนภายใต้ฟาร์มบิลนี้ประมาณ 1,700-1,900 ล้านดอลลาร์ นับว่าอยู่ในเขตแดนที่สหรัฐฯ ได้รับอนุญาตให้ทำได้ (ผู้จัดการ, 26 มิ.ย. 45)

ยอดอาหารส่งออกถูกตีกลับพุ่ง

แหล่งข่าวจากกระทรวงพาณิชย์เปิดเผยว่า รายการสินค้าอาหารไทยที่มีปัญหาด้านสุขอนามัย และไม่ผ่านการตรวจสอบให้เข้าอียู ซึ่งไทยได้รับแจ้งจากคณะกรรมการยุโรป ตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2541 -มีนาคม 45 รวมระยะเวลา 44 เดือน มีการตรวจพบเชื้อและสารต้องห้ามและเอกสารไม่ครบถ้วนรวม 193 ครั้ง ซึ่งถือว่าเป็นปริมาณที่มาก แค่ 3 เดือนแรกของปี 2545 ผลการตรวจสอบของอียูพบว่า มีสินค้าไทยที่มีเชื้อและสารต้องห้ามสูงถึง 28 ครั้ง จากบริษัทส่งออกต่างๆ ของไทย โดยสินค้าที่มีปัญหาถูกตรวจพบว่ามีเชื้อและสารต้องห้ามบ่อย ได้แก่ กุ้งแช่เย็น-แช่แข็ง ข้าวโพดอ่อน ปลาหมึกในน้ำมัน ปลาหมึกแช่เย็น-แช่แข็ง ปูแช่แข็ง สับปะรดกระป๋อง กว๊านเตี้ยผัดไทย ปลาทะเลแช่แข็ง เห็ดกระป๋อง ไข่สำเร็จรูป และซอสต่างๆ และมีการตั้งข้อสังเกตว่า สินค้าที่อียูตรวจพบเชื้อและสารต้องห้ามนี้ ส่วนใหญ่ได้มีการผลิตส่งออก และส่วนหนึ่งได้นำไปวางจำหน่ายภายในประเทศ จึงน่าเป็นห่วงว่า คนไทยที่บริโภคเข้าไปอาจได้รับอันตราย ปัญหาดังกล่าวเกิดจากผู้ส่งออกไทยไม่ค่อยให้ความสำคัญกับคุณภาพ ขณะที่หน่วยตรวจสอบของไทยก็ไม่ได้ดูแลเท่าที่ควรก่อนออกใบอนุญาตหรือหนังสือรับรองให้ส่งออก (ผู้จัดการ, 16 มิ.ย. 45)

ด้านนโยบายรัฐ

ไทยสกัดต่างชาติโมยพันธุ์ข้าว

ช่วงที่ผ่านมา การแก้ไขปัญหาในประเด็นการสกัดไม่ให้ต่างชาตินำเอาพันธุ์ข้าวหอมมะลิของไทยไปใช้ประโยชน์นั้น แม้ว่าขณะนี้ จะยังพูดไม่ได้ชัดเจนว่า ไทยประสบความสำเร็จ ในการห้ามไม่ให้คนต่างชาตินำเอาพันธุ์ข้าวของไทยไปใช้ในเชิงพาณิชย์ หากไม่ได้รับการยินยอมจากไทยก่อน แต่อย่างน้อยกรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ก็ได้ดำเนินการทุกวิถีทางเพื่อจัดการปัญหาที่เกิดขึ้น จนเกิดการยกวางข้อตกลงการรับโอนเชื้อพันธุ์ (MTA) ขึ้นมา และนำไปให้นักวิจัยสหรัฐฯ เซ็น เพื่อให้มีผลผูกพันซึ่งกันและกัน ซึ่งกำหนดไว้ชัดเจนว่า สหรัฐฯ ไม่สามารถเอาพันธุ์หรือผลของพันธุ์ไปใช้ในเชิงพาณิชย์ โดยไม่มีการเจรจาเพื่อให้มีการแบ่งปันผลประโยชน์ให้กับไทย แต่ล่าสุดยังไม่สามารถลงนามกันได้ เกิดความล่าช้าจากการยื่นเรื่อง เพราะนักวิจัยสหรัฐฯ 2 คนอยู่คนละหน่วยงานกัน ทำให้ต้องยื่นเรื่องไปทั้งสองหน่วยงาน และที่สำคัญยังมีปัญหาในทำนองนี้เกิดขึ้นอีก เพราะพบว่ามากถึง 22 ประเทศที่ได้นำเอาพันธุ์ข้าวหอมมะลิไทยจากอีรีไปใช้ เช่น ญี่ปุ่น จีน อังกฤษ สหรัฐฯ เกาหลี และอินเดีย เป็นต้น กรมทรัพย์สินฯ เลยต้องดำเนินการในลักษณะเดียวกันกับสหรัฐฯ โดยใช้ MTA เป็นตัวนำ แล้วส่งให้ทูตพาณิชย์ของไทยในต่างประเทศ จำนวน 22 ประเทศไปดำเนินการ ซึ่งในจำนวนนี้พบว่า สหรัฐฯ มีเป้าหมายชัดเจนว่า จะผลิตข้าวเพื่อมาแข่งกับไทย ส่วนจีนเริ่มจะพัฒนาให้มีการปลูกข้าวหอมมะลิและน่าจะเป็นคู่แข่งที่น่ากลัวในอนาคต ส่วนเขมรและอินเดียก็เริ่มปลูกเช่นเดียวกัน แม้ปัจจุบันจะยังไม่ใช้คู่แข่งก็ตาม

นอกจากนี้ ที่ผ่านมา ปัญหาที่ไม่ได้เกิดขึ้นจากการนำเอาพันธุ์ไปใช้ แต่เกิดจากการทำให้เกิดความสับสนในข้าวหอมมะลิของไทย ดังกรณีเรื่องข้าวจัสมานของสหรัฐฯ ที่ทำให้คนสับสนว่าเป็นข้าวหอมมะลิของไทย สำหรับเรื่องนี้ประเทศไทยได้ฟ้องร้องไป และล่าสุดคณะกรรมการการค้าสหรัฐฯ (Federal Trade Commission; FTC) ได้รับคำฟ้องของไทยแล้ว โดยเนื้อหาสาระนั้นไทยระบุว่า บริษัทไรซ์เทค ซึ่งเป็นบริษัทที่จดทะเบียนในสหรัฐฯ มีการทำให้เกิดความเข้าใจผิดในกลุ่มผู้บริโภคเกี่ยวกับข้าวหอมมะลิของไทย จากการใช้ชื่อจัสมานในการโฆษณาขายข้าว เพราะมีความหมายสอดคล้องกับคำว่า จัสมินของไทย ทำให้เกิดความสับสนว่า ข้าวจัสมานเป็นข้าวหอมมะลิของไทย ถือว่าบริษัทไรซ์เทคใช้ชื่อสินค้าที่ไม่เป็นธรรม และทำให้เกิดผลกระทบต่อการขายข้าวหอม

มะลิของไทย ดังนั้นจะต้องยกเลิกการใช้คำว่า จัสมาติ หรือถ้าจะใช้ชื่อนี้ ข้าวที่อยู่ในถุงก็ต้องเป็นข้าวหอมมะลิของไทย (ผู้จัดการ, 5 มิ.ย. 45)

โซนนิ่งเกษตร

คณะกรรมการนโยบายและแผนการเกษตร กระทรวงเกษตรฯ ได้เห็นชอบในการกำหนดเขตเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตร จำนวน 12 ชนิด ได้แก่ ข้าวนาปี ข้าวนาปรัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง สับปะรดโรงงาน ถั่วเหลือง ยางพารา ทุเรียน ลำไย กาแฟ ปาล์มน้ำมัน และอ้อยโรงงาน โดยให้สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรไปดำเนินการ และนำเสนอ ครม. พิจารณาประกาศต่อไป การกำหนดเขตเศรษฐกิจสินค้าเกษตรดังกล่าว เพื่อที่จะกำหนดว่า พืชแต่ละชนิดควรปลูกจำนวนเท่าไร ในแหล่งไหน โดยมองว่าที่ผ่านมา ส่วนใหญ่เกษตรกรจะทำการผลิตโดยมีแรงจูงใจจากเรื่องราคารายเดียว ทำให้ทำการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม ประสิทธิภาพการผลิตต่ำ จึงแข่งขันในตลาดโลกลำบาก รวมทั้งการกระจายตัวของแหล่งผลิต ทำให้การได้รับบริการถ่ายทอดเทคโนโลยีไม่ทั่วถึง (ไทยรัฐ, 21 พ.ค. 45)

ด้านกรมพัฒนาที่ดินก็ทุ่มงบประมาณ 6 ล้าน เร่งดำเนินโครงการกำหนดการใช้ที่ดินของประเทศ เช่น เขตเกษตรกรรม เขตป่าไม้ เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ เขตชุมชน เขตอุตสาหกรรม เป็นต้น หวังใช้เป็นฐานในการกำหนดกรอบนโยบายการใช้ที่ดินของรัฐ และกำหนดเขตคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมทั่วประเทศ (ผู้จัดการ, 6 มิ.ย. 45)

เกษตรเร่งตรวจป่า ก่อนประกาศเขตปฏิรูป

สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (สปก.) เปิดเผยว่า สปก. ไม่สามารถประกาศเขตและจัดสรรพื้นที่ทำกินให้เกษตรกรได้ตามกำหนด และได้รับการร้องเรียนจากราษฎรกว่า 1,000 ราย ในพื้นที่ 5-6 จังหวัดทั่วประเทศ ซึ่งเป็นผลมาจากการที่คณะกรรมการกลั่นกรอง ได้เสนอให้มีการทบทวนการจัดสรรพื้นที่ดังกล่าว เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่จะก่อให้เกิดประโยชน์กับเกษตรกรควบคู่กับการรักษาป่า ก่อนจะมีการประกาศเขตพื้นที่ปฏิรูป ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาตรวจสอบพื้นที่โดยกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม พื้นที่ที่รอให้มีการประกาศเป็นเขตปฏิรูปที่ดิน มีทั้งหมดขณะนี้ 5,748,361 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ภาคเหนือ 2,751,012 ไร่ ภาคใต้ 494,341 ไร่ ภาคอีสาน 2,035,841 ไร่ และภาคกลาง 467,167 ไร่ ในจำนวนพื้นที่ดังกล่าว ปัจจุบันกำลังรอตรวจสภาพป่ากับกระทรวงวิทย์ฯ พื้นที่ 1,314,328 ไร่ (ผู้จัดการ, 10 มิ.ย. 45)

นอกจากนี้ ส.ป.ก. ก็กำลังอยู่ในขั้นตอนการระดมความคิดเห็นเพื่อแก้ไขร่าง พ.ร.บ.การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 โดยมีประเด็นสำคัญคือ องค์ประกอบของคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด อำนาจหน้าที่การดำเนินงาน การบริหารจัดการที่ดินของรัฐ การพัฒนา การควบคุมสิทธิและการใช้ประโยชน์ที่ดิน การมีส่วนร่วมของเกษตรกรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งที่ผ่านมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมไปแล้ว 2 ครั้ง เมื่อปี 2519 และ 2532 ซึ่งมุ่งเน้นการปฏิรูปที่ดินในที่ดินของรัฐ เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของราษฎรที่เข้าถือครองที่ดินให้มีสิทธิในที่ดินอย่างถูกกฎหมาย แต่ปัจจุบันสถานการณ์เปลี่ยนไป มีที่ดินของเอกชนที่รกร้างว่างเปล่ามาก แต่ในที่ดินของรัฐที่จะนำมาปฏิรูปที่ดินนั้น มีราษฎรเข้าถือครองเต็มพื้นที่แล้ว ทั้งที่เป็นเกษตรกรและไม่ใช่ ทำให้ไม่สามารถนำหลักการปฏิรูปที่ดินมาใช้แก้ปัญหาการจัดที่ดินให้กับเกษตรกรผู้ไร้ที่ดินทำกินได้ ดังนั้นการแยกเรื่องการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมและการบริหารจัดการที่ดินของรัฐออกจากกัน จะทำให้สามารถซื้อที่ดินเอกชนมาดำเนินการได้รวดเร็วขึ้น และในการแก้ไขปัญหาที่ดินของรัฐนั้น ควรให้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพพื้นที่ และต้องควบคุมให้เป็นไปตามแผนการใช้ที่ดิน รวมทั้งการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินและขนาดการถือครองที่ดิน ตลอดจนการเพิ่มบทบาทให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (ผู้จัดการ, 14 มิ.ย. 45)

พาณิชย์แกระอวย... พดติกรรมการค้าที่ไม่เป็นธรรม

รัฐบาลได้ตั้งคณะกรรมการติดตามพดติกรรมการแข่งขันการค้าที่ไม่เป็นธรรมขึ้น โดยมีนายเนวิน ชิดชอบ เป็นประธาน ที่ผ่านมา มีการหารือกันในเรื่องค่าปลีก-ค้าส่ง ซึ่งมีการตรวจพบว่า มีการขายลดราคาสินค้า

จำนวนมาก และอาจมีการขายต่ำกว่าต้นทุนที่เป็นจริง และที่น่าเป็นห่วงคือ การขายสินค้าเกษตร เช่น ข้าวถุง ที่ ห้างค้าส่งตั้งราคาขายต่ำมาก ซึ่งจะมีผลทำให้ราคาข้าวในตลาดของเกษตรกรถูกลงกว่าราคาให้ต่ำลง ถ้าเกษตรกร ขายข้าวราคาสูงกว่า ก็จะขายไม่ออก สุดท้ายก็ต้องขายให้ห้างค้าส่งเหล่านั้น โดยประทับตราซื้อหรือซื้อห้านั้นๆ และในที่สุดก็ถูกกำหนดราคาซื้อ เพราะไม่มีอำนาจต่อรองและหาตลาดขายข้าวไม่ได้ จึงเป็นเพียงผู้ผลิตข้าว ป้อนให้กับห้างค้าส่งเท่านั้น ซึ่งถ้ามองผิวเผิน ผู้บริโภคจะได้รับสินค้าราคาถูก แต่ในอนาคตอาจจะเกิดความเสียหาย ทำให้ชาวนาขายข้าวไม่ได้ ส่งผลกระทบต่อประเทศ เมื่ออำนาจอยู่ในมือยักษ์ใหญ่ค้าส่ง ซึ่งมีตัวอย่างให้เห็น ว่า เมื่อค้าส่งได้จ้างซัพพลายเออร์ผลิตสินค้าแฮนด์แบรนด์ หรือซื้อสินค้าของตนเอง ปรากฏว่า ซัพพลายเออร์ก็ ขยายกิจการเพื่อรองรับออเดอร์ที่ถาโถมเข้ามา แต่สุดท้ายก็ถูกกำหนดมาร์จิ้นหรือกำไรสำหรับการผลิตสินค้า ให้แก่ห้างค้าส่ง (ผู้จัดการ, 15 พ.ค. 45)

อบรมครูบัญชีเกษตรอาสา

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์จัดโครงการอบรมครูบัญชีเกษตรอาสาทั่วประเทศกว่า 35,000 คน หวังเดินหน้า ให้ประชาชนรู้จักการทำบัญชี โดยเมื่อโครงการสร้างครูบัญชีอาสาเสร็จสิ้นลง จะไปประจำอยู่ที่คลินิกบัญชี ณ ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรประจำตำบลต่างๆ ทั่วประเทศ โดยครูบัญชีเกษตรอาสา จะทำหน้าที่ให้คำปรึกษา ให้ความรู้ และคำแนะนำทางการบัญชีแก่เกษตรกรในท้องถิ่นต่อเนื่องเป็นเวลา 2 ปี คาดหวังว่าจะช่วยให้เกษตรกรพ้นจากภาวะหนี้สิน โดยเอาความรู้มาบริหารการเงินของตน ทั้งรายรับ-จ่าย การออม (เดลินิวส์, 24 มิ.ย. 45)

สหกรณ์ผู้เลี้ยงไก่จับมือสหกรณ์ผู้ผลิตข้าวโพด

กรมส่งเสริมสหกรณ์ ได้รับการสนับสนุนเงินทุนหมุนเวียนจากกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร จำนวน 66 ล้านบาทตามโครงการส่งเสริมและช่วยเหลือด้านปัจจัยการผลิต และลดต้นทุนการผลิตไข่ไก่ โดยได้นำไปให้สหกรณ์ผู้เลี้ยงไก่กู้ยืมไปรับซื้อข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จากสหกรณ์การเกษตรต่างๆ ที่เป็นผู้ผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โดยไม่ต้องผ่านคนกลาง ซึ่งจะทำให้ซื้อได้ในราคาที่ยุติธรรม เพื่อนำมาจำหน่ายให้สมาชิกได้ การที่กรมส่งเสริมสหกรณ์สนับสนุนให้สหกรณ์ต่างๆ เชื่อมโยงธุรกิจซึ่งกันและกัน ทำให้สหกรณ์ผู้ผลิตข้าวโพดสามารถวางแผนการผลิตได้ล่วงหน้า เพราะมีตลาดรองรับแน่นอน ขณะที่สหกรณ์ผู้เลี้ยงไก่ไข่ก็ซื้อข้าวโพดในราคายุติธรรม (เดลินิวส์, 25 มิ.ย. 45)

ดันเกษตรกรไทยเลิกใช้ปุ๋ยสูตรสำเร็จ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เปิดเผยว่า ที่ผ่านมาเกษตรกรไทยในอดีตจนถึงปัจจุบัน ยังมีการใช้ปุ๋ยเคมีไม่ถูกต้อง ทำให้ต้นทุนสูง แต่ผลผลิตน้อยลง และความเป็นจริงแล้ว ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยเคมีต้องใช้ควบคู่กันไป ไม่ใช่อย่างที่เราทำ คือ มีนโยบายออกมาว่า ไม่ส่งเสริมให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยเคมี แต่ให้ใช้ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยชีวภาพแทน ทั้งๆ ที่ปุ๋ยอินทรีย์มีหน้าที่ในการปรับปรุงคุณภาพดิน แต่ตัวที่ให้ธาตุอาหารคือ ปุ๋ยเคมี แต่ปัญหา คือเกษตรกรมักใช้ปุ๋ยเคมีไม่ถูกต้อง มีการใช้มากเกินไป หรือใช้สูตรเสมอ เช่น 15-15-15 เป็นผลให้เมื่อใช้ไปนานๆ ฟอสฟอรัสจะสะสมในดินมาก เป็นผลให้ธาตุอาหารตัวอื่นขาดแคลน นอกจากนี้ทำให้ไทยต้องเสียเงินจากการนำเข้าปุ๋ย 30,000 ล้านบาท และมีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่กลับไม่ได้ประสิทธิภาพ โดยมองว่าต่อไปควรจะยกเลิกใช้ปุ๋ยเคมีสูตรสำเร็จ แต่เกษตรกรจะต้องใช้ปุ๋ยตามความต้องการของพืชและคุณสมบัติของดิน ซึ่งจะช่วยให้ประหยัดต้นทุนได้ ขณะที่ผลผลิตไม่ได้ลดลง โดยการผลักดันเรื่องนี้กับเกษตรกรได้ร่วมมือกับกรมส่งเสริมการเกษตร ในกลุ่มเกษตรกรสวนผลไม้ และจะขยายไปยังกลุ่มผู้ปลูกข้าวโพด ข้าว อ้อยต่อไป (ผู้จัดการ, 19 พ.ค. 45)

ด้านการผลิต-การแปรรูป และมิติที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม

น้ำลูกยอ

กรณีของพืชพื้นบ้าน สมุนไพร ที่กำลังฮือฮากันมากในขณะนี้คือ น้ำลูกยอ นับว่ามีฤทธิ์เป็นสารต้านมะเร็งและกระตุ้นระบบภูมิคุ้มกันในร่างกาย สารในยอไปกระตุ้นการสร้างเม็ดเลือดขาว ที่ทำหน้าที่กำจัดเชื้อโรคในร่างกายและสามารถยับยั้งการเจริญเติบโตของเซลล์มะเร็ง ปัจจุบันคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลและคณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล โดยการสนับสนุนของ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ทำวิจัยเกี่ยวกับต้นยอที่ปลูกในประเทศไทย และเบื้องต้นพบว่า มีแนวโน้มในเรื่องการกระตุ้นระบบภูมิคุ้มกันได้เป็นที่น่าพอใจ เมื่อทดลองกับคนไข้ในเรื่องภูมิแพ้และโรคทางเดินหายใจ นอกจากนี้ปัจจุบันโรงพยาบาลอภัยภูเบศร จ.ปราจีนบุรี ก็ได้พัฒนาวิธีเตรียมน้ำยอขึ้นมาและได้ผลผลิตออกขายแล้ว ในขนาด 300 ซี.ซี. ราคา 80 บาท และขนาด 900 ซี.ซี. ราคา 240 บาท รวมทั้งได้ผลผลิตเป็นแคปซูลส่งไปขายยังออสเตรเลียและญี่ปุ่นด้วย (ผู้จัดการ, 13 พ.ค. 45)

น้ำยาผงกึ่งสำเร็จรูป

จากที่ได้เคยนำเสนอถึงความสำเร็จของนักวิจัยไทยในการวิจัยและพัฒนาเส้นขนมจีนอบแห้งเพื่อการส่งออกเป็นผลสำเร็จ โดยอาจารย์ภาควิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร ม.เกษตรศาสตร์ โดยการสนับสนุนของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ คราวนี้จึงมีการวิจัยต่อเรื่องทำน้ำยาผง น้ำพริกผง น้ำยาผักชีได้ผงขึ้นมา การวิจัยครั้งนี้ถือเป็นการวิจัยพัฒนาแบบห่วงโซ่ เพื่อให้การบริโภคเป็นไปอย่างครบวงจร ซึ่งที่ผ่านมา ได้มีการอบรมเผยแพร่ด้วย และพบว่า ผู้ผ่านการอบรมได้ไปคิดค้นทำน้ำยาปลา น้ำยาแกงไตปลา แกงเขียวหวาน ทำให้เกิดการกินที่หลากหลายขึ้น (ไทยรัฐ, 24 มิ.ย.45)

ไวน์กระชายดำ

ปัจจุบัน พืชสมุนไพรที่มีการตื่นตัวบริโภคกันมาก เพราะเชื่อกันว่า สามารถเพิ่มสมรรถภาพทางเพศ คือ กระชายดำ ทำให้มีการปลูกกันแพร่หลาย โดยเฉพาะในเขตภาคเหนือ ซึ่งหากปริมาณมากก็อาจส่งผลกระทบต่อราคา แต่ด้วยสรรพคุณทางยา จึงน่าจะส่งเสริมการแปรรูปเพื่อให้บริโภคง่ายและมีความหลากหลาย เพราะปกติเวลากินจะรู้สึกมีรสขื่นๆ ติดอยู่บริเวณโคนลิ้น ซึ่งการบริโภคหรือแปรรูปสามารถทำได้หลายวิธี เช่น กระชายดำแห้งบดเป็นผงบรรจุในซองชา นำมาชงกินแบบชา หรือกระชายดำแคปซูล ส่วนการบริโภคของชาวบ้านทั่วไปจะนำหัวไปแช่ในเหล้ายาต้องบำรุงกำลัง นอกจากนี้ไวน์กระชายดำก็เป็นอีกทางเลือกของการแปรรูป ซึ่งตอนนี้ทางสถาบันวิจัยจะฝึกอบรมการเกษตรลำปาง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลได้พัฒนากรรมวิธีการผลิตขึ้น (อ.อภิชาติ ชิตบุรี) เรียกว่า เครื่องดื่มสมุนไพรกระชายดำ (เดลินิวส์, 14 มิ.ย. 45)

ทดลองปลูกข้าวหอมมะลิเป็นนาปรังสำเร็จ

ข้าวหอมมะลิ 105 ได้ชื่อว่าเป็นข้าวคุณภาพดี และปลูกได้ดีในภาคอีสาน แม้ถิ่นกำเนิดพันธุ์จะมาจากบางคล้า

จ.ฉะเชิงเทรา แต่ก็พันธุ์ข้าวที่มีความต้านทานต่อโรคใบแห้งได้ปานกลาง และไม่สามารถต้านทานโรคใบไหม้ โรคใบจุดสีน้ำตาล โรคใบไหม้สีเหลืองส้มและโรคจุลินทรีย์ รวมทั้งเพลี้ย หนอน แมลงบางชนิด นอกจากนี้ในแง่วิชาการ ก็ระบุว่าไม่สามารถปลูกเป็นข้าวนาปรังหรือปลูกนอกฤดูได้ จะมีผลกระทบต่อการเจริญเติบโตเพราะแสงไม่พอ แต่ทุกวันนี้ได้มีการทดลองปลูกข้าวหอมมะลิเป็นข้าวนาปรังได้แล้ว และได้ผลดี จากการทดลองของเกษตรกรและสหกรณ์อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จ.ชัยภูมิ

จับกระแสข่าวเกษตรรายเดือน (เดือนกรกฎาคม – ตุลาคม 2545)

เรียบเรียงโดย อาภรณ์ จันทร์สมวงศ์

โครงการประสานงานวิจัยเพื่อพัฒนาสังคม สกว.

ข้อเขียนนี้เป็นเพียงการประมวลให้เห็นกระแสข่าวหลักๆ จากหนังสือพิมพ์

ซึ่งโครงการฯ ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย

ช่วง 3 เดือนที่ผ่านมา เรื่องราวข่าวสารหลักๆ ในแวดวงเกษตร ส่วนหนึ่งยังคงชี้ให้เห็นปัญหาเรื่องการส่งสินค้าเกษตรของบ้านเราในตลาดโลก ว่าต้องเจอกับอุปสรรคอะไร แล้วนโยบายของรัฐบาลไทยพยายามแก้ไข ปัญหาในเรื่องเหล่านั้นอย่างไร ซึ่งในด้านหนึ่งนโยบายรัฐก็พยายามจะช่วยให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางในหลายๆ เรื่อง ไม่ว่าจะเป็นครัวของโลก เป็นศูนย์กลางการตีพิมพ์ของโลก มีศักยภาพจะเป็นฐานการผลิตและแปรรูปปศุสัตว์สำคัญของโลก เป็นศูนย์กลางการค้าขาย และอาจจะมียื่นๆ ตามมา ซึ่งหลายๆ เรื่อง บ้านเราก็มียุทธศาสตร์ที่จะพัฒนาได้ เพราะมีฐานต้นทุนในเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ แต่หลายเรื่องก็ต้องอาศัยนำเข้าความรู้และเทคโนโลยีจากต่างประเทศมาก โดยสิ่งที่จะหันมาพัฒนาจากภายในของตนเอง ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการสร้างความรู้ของตนเอง เพื่อจะนำมาพัฒนาต่อยอดจากฐานต้นทุนที่มีอยู่ การหวังเพียงเรื่องการส่งออกเพื่อหารายได้เป็นตัวเงินเพียงอย่างเดียว ทำให้คิดแต่จะขายทุกอย่าง โดยสิ่งที่จะหันกลับมาพัฒนาบนฐานที่สร้างการพึ่งพาตนเองได้ของคนไทย ทำให้เป็นการพัฒนาที่ทำลายต้นทุนฐานลงไปเป็นอันมาก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องทรัพยากรธรรมชาติ หรือภูมิปัญญาไทย เพราะการพัฒนาที่ผ่านมา ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพที่ตัวคนเท่าที่ควร สิ่งที่เคยภูมิใจว่าเป็นความได้เปรียบของประเทศเรา ถึงวันหนึ่งก็จะมีคนอื่นที่ทำได้และขึ้นมาเป็นคู่แข่ง หรือต่างชาติอาจจะลดอัตราเข้ามาช่วงชิงประโยชน์จากฐานต้นทุนที่เรามี โดยเราไม่รู้ตัวด้วยซ้ำ วันนี้เมื่อโลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เราจึงไม่ค่อยจะเท่าทัน และมีแนวโน้มจะตกเป็นเบี้ยล่าง เพราะเราไม่ได้เตรียมตัวอะไรไว้เท่าที่ควร และมีแต่จะสูญเสียศักยภาพไปได้ง่ายๆ ขณะที่ผลกระทบที่เกิดขึ้นมักจะเกิดขึ้นกับคนยากจน คนเล็กคนน้อยในสังคมก่อนเสมอ

ช่วงที่ผ่านมา บริษัทศูนย์วิจัยกสิกรรมไทยเปิดเผยว่า ในปี 2546 คาดว่ามูลค่าการส่งออกสินค้าอาหารไทยจะเพิ่มขึ้นเป็น 10,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณ 430,000 ล้านบาท แม้การส่งออกสินค้าอาหารยังคงมีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ดำเนินไปท่ามกลางปัญหานั้นประการ และทิศทางการส่งออกจะยังไม่สดใส เพราะปริมาณผลผลิตสินค้าเกษตร ซึ่งเป็นวัตถุดิบสำคัญในการผลิตสินค้าอาหารในตลาดโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น อันเป็นผลจากนโยบายความมั่นคงด้านอาหาร ทำให้แต่ละประเทศเร่งผลิตอาหารให้เพียงพอกับปริมาณการบริโภคภายในประเทศ ความต้องการในการนำเข้าจึงลดลง ดังนั้นปัญหาการแข่งขันในการส่งออกจะรุนแรงขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องการตัดราคาแข่งขันในการส่งออกสินค้าอาหารหลายประเภท ปัญหาการกีดกันทางการค้า โดยเฉพาะมาตรการด้านสุขอนามัยและสิ่งแวดล้อมที่จะมีความรุนแรงขึ้นด้วย (ผู้จัดการออนไลน์, 15 ต.ค. 45)

กระแสเกษตรอินทรีย์มาแรง... แต่ฝ่ายสนับสนุนต้องช่วยเสริม

ทุกวันนี้เกษตรอินทรีย์เริ่มเข้าสู่การยอมรับของสังคมมากขึ้น เพราะผู้บริโภคคาดหวังถึงอาหารที่ปลอดภัยและสุขภาพที่ดี ในเรื่องนี้ก็มีการดำเนินงานที่น่าสนใจไม่น้อย ส่วนหนึ่งก็ดำเนินการเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการด้านนโยบายของรัฐบาลด้วย ที่หันมาส่งเสริมเกษตรแบบผสมผสานและเกษตรอินทรีย์ อันจะเป็นการเพิ่มขีดความสามารถด้านการแข่งขันของภาคเกษตรในตลาดโลกได้ทางหนึ่ง เพราะภาครัฐมองว่า ประเทศไทยน่าจะมีโอกาสในการมีบทบาททางด้านเกษตรอินทรีย์ของโลก แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นคงต้องดำเนินการอีกหลายเรื่องไปพร้อมกัน

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ คงหนีไม่พ้นเรื่องการปรับเปลี่ยนการใช้ปุ๋ยเคมี และยากำจัดศัตรูพืช มาสู่การใช้สารชีวภาพ ซึ่งนอกจากจะช่วยให้ระบบนิเวศดินสู่สมดุลแล้ว ยังช่วยลดต้นทุนการผลิต ซึ่งนับเป็นแรงจูงใจอันดับต้นๆ ของการปรับเปลี่ยนมาสู่วิถีของเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรทั่วไปเลยทีเดียว ที่ผ่านมาก็มีการพูดถึงเรื่องการใช้วิถีการใช้ปุ๋ยเคมีเพื่อลดต้นทุนการผลิต รูปแบบการผลิตพืชปลอดสาร การทำปุ๋ยชีวภาพ การจัดทำแปลงนาสาธิตเกษตรชีวภาพ เป็นต้น ซึ่งในเรื่องนี้ยังเกิดคำถามกับสังคมทั่วไปอีกหลายเรื่องที่ต้องการทำความเข้าใจ เช่น การปลูกพืชแบบเกษตรอินทรีย์จะมีผลผลิตออกมาได้เป็นจำนวนมากตามที่ตลาดต้องการหรือไม่ และผลผลิตที่ออกมาจะมีคุณภาพที่สามารถทำราคาได้เท่ากับที่ปลูกโดยใช้สารเคมีหรือปุ๋ยเคมีเข้าช่วยหรือไม่

ในส่วนของภาครัฐ หน่วยงานที่เข้ามาเกี่ยวข้องในเรื่องนี้ ด้านกรมส่งเสริมการเกษตร ที่ผ่านมามีการตั้งกรรมการ และคณะทำงานในระดับกรมขึ้นมาทำเรื่องการส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ มีกิจกรรมในหลายด้าน เช่น การจัดทำแปลงสาธิตเกษตรอินทรีย์ จัดอบรมนักวิชาการเกษตร ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ในโรงเรียน (โดยให้เงินอุดหนุนแก่โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวน 1,250 โรงเรียน) การผลิตศัตรูธรรมชาติ ได้แก่ ตัวห้ำ ตัวเบียน การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับน้ำสกัดชีวภาพ ส่งเสริมให้ชุมชนผลิตเมล็ดพันธุ์พืช ปุ๋ยพืชสด ทำโครงการส่งเสริมการผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษ 3,000 ไร่ และจัดฝึกอบรมการผลิตอาหารที่มีคุณภาพและปลอดภัยโดยวิถีเกษตรอินทรีย์แก่ชุมชนเกษตรที่อยู่ในพื้นที่ของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลทุกจังหวัดทั่วประเทศ

นอกจากนี้เป้าหมายในปี 2546 จะดำเนินการร่วมกับกรมวิชาการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน กรมส่งเสริมสหกรณ์ และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ผลิตพืชอินทรีย์รวม 8 ชนิด ได้แก่ ข้าว ข้าวโพดฝักอ่อน หน่อไม้ฝรั่ง ขิง พริก กระเจี๊ยบเขียว ผักกินใบและถั่วเหลืองฝักสด ในพื้นที่ 13 จังหวัด พื้นที่ดำเนินการ 82,420 ไร่ มีเกษตรกรเข้าร่วม 17,160 ราย ทั้งนี้เพราะมองว่า ปัจจุบันการซื้อขายสินค้าเกษตรอินทรีย์ในตลาดโลก มีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้น แต่ปริมาณสินค้าที่มีอยู่ในตลาดกลับมีเพียงร้อยละ 1 เท่านั้น (เดลินิวส์, 20 สิงหาคม 45)

ในวิถีเกษตรอินทรีย์ มีการพูดถึงเรื่องกระบวนการชีวภาพมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการผลิตปุ๋ยชีวภาพจากวัสดุ หรือวัตถุดิบต่างๆ ตลอดจนการควบคุมแมลงศัตรูพืชโดยชีววิธี สำหรับในเรื่องปุ๋ยนั้น มีการใช้วัตถุดิบต่างๆ มากมายมาทำกัน และต้องยอมรับว่า ในช่วง 2-3 ปีมานี้ ความนิยมในการใช้ปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพค่อนข้างแพร่หลายและเป็นรูปธรรม ส่วนหนึ่งคงเป็นเพราะเห็นผลชัดเจน พืชมีการเจริญเติบโตดีและผลผลิตมากขึ้น ที่สำคัญไม่มีสารตกค้างที่ทำอันตรายต่อเกษตรกรและผู้บริโภค และสูตรการทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพก็มีทำกันออกมาหลาย

สูตร อาทิ สูตรที่ทำจากพืชสด ผลไม้ หอยเชอรี่ ปลา มูลสัตว์ ขยะในครัว รวมทั้งสูตรรวมมิตร ที่รวมเอาวัตถุดิบหลายๆ ชนิดเข้าด้วยกัน

ทั้งนี้ในแง่ของวิชาการ นักวิชาการเปิดเผยว่า พืชที่ได้รับปุ๋ยหมักชีวภาพ อาจเป็นไปได้หลายลักษณะ เช่น ในแง่แร่ธาตุอาหารที่จำเป็น พืชสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้โดยตรง เพราะปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพมีปริมาณธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ รวมทั้งเป็นการเติมจุลินทรีย์ลงไปดินด้วย ฉะนั้นกิจกรรมต่างๆ ที่ถูกกระทำโดยจุลินทรีย์จะช่วยปรับสภาพแวดล้อมต่างๆ ของดินให้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่า มีสารเร่งการเจริญเติบโตของพืชที่สำคัญ 3 ชนิด เช่น สาร IAA จะไปกระตุ้นให้รากพืชแข็งแรงและเพิ่มจำนวนมากขึ้น สาร GA หรือจิบเบอเรลลิน จะช่วยกระตุ้นให้พืชแตกตาดีขึ้น รวมทั้งช่วยยืดช่วงผลไม้นี้ไม่ให้ผลร่วงง่าย สารไซโตไคนิน มีความจำเป็นต่อการเกิดตาข้าง เพื่อพัฒนาไปเป็นกิ่งก้านของต้นพืชต่อไป เป็นต้น (เดลินิวส์, 2 ก.ค. 45)

กล่าวเฉพาะสำหรับการนำขยะมาทำปุ๋ย ยังจะเป็นการช่วยลดปัญหาเรื่องขยะล้นด้วย เพราะอย่างเทศบาลขอนแก่นมีขยะมูลฝอยเทศบาลถึง 200 กว่าตันวัน ซึ่งกว่า 50 % เป็นเศษอินทรีย์สารที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ เช่น เศษผักผลไม้ เศษอาหาร ตลอดจนอินทรีย์สารต่างๆ ดังนั้นเทศบาลนครขอนแก่นจึงมีโครงการคัดแยกเอาขยะอินทรีย์ไปผลิตปุ๋ยหมัก ทั้งในรูปปุ๋ยหมักแห้ง และปุ๋ยน้ำชีวภาพหรือ ปุ๋ยอีเอ็ม แล้วนำผลผลิตที่ได้ไปใช้ในกิจการของเทศบาล และแจกจ่ายฟรีแก่ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ ทั้งนี้ได้ร่วมกับเครือข่ายชุมชนเมืองนครขอนแก่น จัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการทำและใช้ปุ๋ยน้ำชีวภาพแก่ประชาชน ผู้ประกอบการในตลาดสด ครูนักเรียนสังกัดเทศบาล เพื่อเป็นการวางรากฐานให้ประชาชนหันมาใส่ใจเรื่องสิ่งแวดล้อม และเป็นการส่งเสริมให้เป็นตลาดที่น่าซื้อต่อไป (ผู้จัดการออนไลน์, 28 ส.ค. 45)

สำหรับเรื่องปุ๋ยนั้น แม้จะมีความพยายามหันมาใช้ปุ๋ยชีวภาพมากขึ้น แต่สังคมก็ยังมีข้อถกเถียงกันถึงความจำเป็นในการใช้ปุ๋ยเคมี กับการเลิกใช้ไปเลย ซึ่งในความเป็นจริงก็คือ เกษตรกรจำนวนไม่น้อยยังไม่สามารถเลิกใช้ได้ และกลับเป็นปัจจัยการผลิตที่เกษตรกรใช้กันอย่างฟุ่มเฟือย หรือใช้อย่างไม่ถูกต้อง ทำให้เกิดการสะสมของธาตุอาหารจากปุ๋ยเคมีบางตัว ที่ไม่ตรงกับความต้องการของดินและพืช เป็นผลให้ต้นทุนการผลิตของเกษตรกรสูงขึ้นโดยไม่จำเป็น และเมื่อเวลาผ่านไป ดินยังเสียอีกด้วย

รศ.ดร.พีรเดช ทองอำไพ ผอ.ฝ่ายเกษตร สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) กล่าวว่า ต้นทุนการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรจะอยู่ที่ 20-30 % ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด แต่ที่ผ่านมา เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้ปุ๋ยอย่างขาดประสิทธิภาพ ซึ่งในงานวิจัยที่ สกว. สนับสนุน ได้มีการศึกษาค้นหาทางออกของปัญหา โดยคิดค้น “ชุดตรวจวิเคราะห์ดิน” (โดย ศ.ดร.ทัศนีย์ อัดตะนันท์ จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์) เพื่อตรวจสอบว่า ดินบริเวณที่จะทำการเพาะปลูกนั้นๆ จะต้องใส่ปุ๋ยใดบ้างในสัดส่วนเท่าใด ซึ่งสามารถตรวจวิเคราะห์ได้ภายใน 30 นาที หากตรวจวิเคราะห์ดินอย่างถูกต้องแล้ว จะทำให้เกษตรกรประหยัดต้นทุนในเรื่องปุ๋ยได้ (ไทยรัฐ, 1 ก.ค. 45) ดังนั้นการรวมกลุ่มของเกษตรกรในหมู่บ้านเดียวกัน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเครื่องจักร และการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น เครื่องตรวจวิเคราะห์ดิน น่าจะเป็นหนทางหนึ่งในการหาหนทางแก้ไขปัญหของเกษตรกร

ในเรื่องชุดตรวจวิเคราะห์ดินนั้น กรมพัฒนาที่ดินก็ได้มีการลงนามในสัญญาจัดซื้อ ว่าจ้างมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ผลิตชุดตรวจสอบดิน วัดค่า N, P, K อย่างง่าย จำนวน 10,000 ชุด เพื่อให้หมอดินอาสา ที่ประจำอยู่ที่ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลทั่วประเทศ ซึ่งมีอยู่ 7,255 ตำบล (ตำบลละ 1

ชุด) นำไปใช้ในการวิเคราะห์สารอาหารในดิน และเลือกใช้ปุ๋ยให้ถูกต้องกับชนิดพืชและดิน โดยทางมหาวิทยาลัยฯ ได้จัดอบรมให้กับเจ้าหน้าที่ของกรมฯ ตามเขตต่างๆ จำนวน 840 คนอีกด้วย เพื่อให้เจ้าหน้าที่นำไปถ่ายทอดให้กับหมอดินอาสาอีกทีหนึ่ง ผลที่คาดว่าจะได้รับคือ ทำให้เกษตรกรทราบว่า ในที่ดินของตัวเองขาดธาตุอาหารที่จำเป็นอะไรบ้าง ซึ่งหากวิเคราะห์ได้ถูกต้อง จะทำให้เกษตรกรลดการสูญเสียการใช้ปุ๋ยได้ถึง 1 ใน 3 ของการใช้ปุ๋ยในภาพรวม ซึ่งคิดเป็นมูลค่า 8,000 ล้านบาท/ปีเลยทีเดียว (ไทยรัฐ, 11 ก.ค. 45)

ทั้งนี้ในในวโรกาสที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร จะทรงมีพระชนมพรรษาครบ 50 ปี กรมพัฒนาที่ดิน ยังได้ดำเนิน โครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ หรือ “คลินิกดิน” เพื่อให้บริการตรวจสอบวิเคราะห์ดินแก่เกษตรกรและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการแก้ปัญหาที่เกิดจากดิน เช่น ดินเสื่อมโทรม ดินเป็นดินทราย ขาดความอุดมสมบูรณ์ เป็นต้น รวมทั้งให้ความรู้แนะนำวิธีการปรับปรุงบำรุงดินอย่างเหมาะสม โดยภายในคลินิกฯ จะมีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (GIS) ข้อมูลดินในระดับตำบล ซึ่งแสดงข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์มาให้บริการด้วย ทั้งนี้ ตลอดจนจัดกิจกรรมฝึกอบรมให้คำแนะนำเกี่ยวกับการพัฒนาที่ดินด้านต่างๆ การจัดการทรัพยากร การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมี ระบบการปลูกพืชตระกูลถั่ว ผลิตภัณฑ์ ระบบการอนุรักษ์ดินและน้ำ การใช้ปุ๋ยพืชสดปรับปรุงบำรุงดิน การทำน้ำหมัก เป็นต้น

ทั้งนี้คลินิกฯ จะทำงานร่วมกับศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ซึ่งภาครัฐมองว่า จะเป็นกลไกหนึ่งในการถ่ายทอดเทคโนโลยี เพราะที่ผ่านมา หน่วยงานรัฐเป็นผู้ตัดสินใจให้เกษตรกรว่าจะเข้าสู่กระบวนการผลิตหรือปรับปรุงโครงสร้างการผลิตของตนได้อย่างไร แต่ในปัจจุบันภาครัฐ โดยกระทรวงเกษตรฯ จะทำหน้าที่จัดหาข้อมูลทางวิชาการต่างๆ และปัจจัยการผลิตต่างๆ ให้เกษตรกร ซึ่งถือเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาใหม่ของกระทรวงเกษตรฯ สำหรับในปี 2545 จะออกดำเนินการในพื้นที่ 28 จังหวัดทั่วประเทศ และจะดำเนินการในพื้นที่ที่เหลือ 47 จังหวัด ให้ครบในไตรมาสแรกของปีงบประมาณ 2546 (ผู้จัดการออนไลน์, 11 ก.ค. 45 ; เดลินิวส์, 30 ก.ค. 2545) นอกจากนี้ กรมพัฒนาที่ดินยังมีนโยบายที่จะผลักดันให้หมู่บ้านพัฒนาที่ดินทั่วประเทศ ซึ่งมีอยู่ประมาณ 500 แห่ง ให้เป็นหมู่บ้านเกษตรอินทรีย์ โดยเริ่มจากการใช้ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ในการปรับปรุงดิน ตลอดจนใช้สารสกัดจากพืชในการกำจัดศัตรูพืช เพื่อเป็นหมู่บ้านตัวอย่างให้กับหมู่บ้านอื่นๆ ต่อไป (ไทยรัฐ, 22 ส.ค. 45)

นอกจากเรื่องของปุ๋ยและคุณภาพดินแล้ว การส่งเสริมการเกษตรเพื่อเข้าสู่วิถีเกษตรอินทรีย์ ซึ่งบางคนอาจเรียกว่า เกษตรชีวภาพ หรือแบบชีววิถี การควบคุมศัตรูพืชก็เป็นเรื่องหลักอีกเรื่องหนึ่ง ซึ่งที่ผ่านมา กรมส่งเสริมการเกษตรได้มีการจัดตั้ง สถาบันส่งเสริมเกษตรชีวภาพและโรงเรียนเกษตรกรขึ้น มีฐานะเทียบเท่ากอง และให้มีการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมเกษตรชีวภาพและโรงเรียนเกษตรกร ภายใต้การดูแลของสำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาค รวม 9 ศูนย์คือ ชลบุรี ชัยนาท ราชบุรี เชียงใหม่ พิษณุโลก ขอนแก่น นครราชสีมา สุราษฎร์ธานี และสงขลา ซึ่งต่อมาได้มีการเปลี่ยนชื่อศูนย์ดังกล่าวเป็น ศูนย์บริหารศัตรูพืชโดยชีวภาพ มีหน้าที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการใช้ชีววิธีที่มีประโยชน์ เช่น ตัวห้ำ ตัวเบียน เชื้อจุลินทรีย์ และพืชที่มีคุณสมบัติควบคุมศัตรูพืชในเขตที่ศูนย์รับผิดชอบ พืชต่างๆ คือ ศูนย์ทำหน้าที่ศึกษาเรื่องแมลงศัตรูพืชในเขตพื้นที่รับผิดชอบ แล้วผลิตแมลงที่จะเป็นตัวเข้าทำลายแมลงศัตรูพืชเหล่านั้น เพื่อแจกจ่ายให้เกษตรกรเอาไปปล่อยในแปลงเพาะปลูก (เดลินิวส์, 3 ก.ค. 45) ซึ่งการส่งเสริมแบบชีววิถีตามขบวนการโรงเรียนเกษตรกร ได้มีการส่งเสริมแล้วในหลายพื้นที่ โดยเฉพาะเขตพื้นที่ภาคกลาง 9 จังหวัด ที่เห็นผลชัดคือ จ.ชัยนาท ซึ่งมีการนำไปใช้กับนาข้าว พืชผัก อ้อย ฝ้าย ทั้งนี้เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้าไปศึกษา วิเคราะห์ และเรียนรู้ด้วยตนเองจากโรงเรียน

เกษตรกร ซึ่งก็คือแปลงนาที่ฝึกให้เกษตรกร เรียนรู้การควบคุมป้องกันและกำจัดศัตรูพืชด้วยชีววิธี หรือใช้แมลง
กำจัดแมลงด้วยกันเอง ทำให้ลดการใช้สารเคมี และทำให้ต้นทุนการผลิตลดลง (ไทยรัฐ, 26 ส.ค. 45)

การลดการใช้สารเคมีดังกล่าว ในด้านหนึ่งย่อมเกี่ยวข้องกับมาตรฐานคุณภาพของผลผลิต ซึ่งเรื่องนี้
กระทรวงเกษตรฯ ได้มอบหมายให้กรมวิชาการเกษตรและกรมส่งเสริมการเกษตร ถ่ายทอดความรู้เรื่องการผลิต
ดีที่เหมาะสม (Good Agricultural Practice; GAP) สู่กลุ่มเกษตรกร โดยเฉพาะเกษตรกรผู้ปลูกผัก ทั้งนี้เพื่อ
ส่งเสริมกระบวนการผลิตที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ตั้งแต่การเตรียมพื้นที่ การดูแลรักษา ตลอดจนการเก็บเกี่ยว
ผลผลิต เนื่องจากที่ผ่านมา พบการตกค้างของสารเคมีในพืชผัก ซึ่งเมื่อเร็วๆ นี้การส่งออกผักกะฉาดของบ้านเรา
ก็ไปมีปัญหาที่ญี่ปุ่น ทั้งนี้เนื่องจากกระทรวงสาธารณสุข แรงงานและสวัสดิการของญี่ปุ่น ประกาศใช้มาตรฐานการ
ควบคุมดูแลการส่งออกพืชผักสดเข้าประเทศญี่ปุ่นอย่างเคร่งครัด ผักกะฉาดถือเป็นสินค้าผักสดรายการที่ 18 ที่ถูก
สั่งกักกันและจะต้องตรวจสอบทุกครั้งที่มีการนำเข้า เพราะมีการตรวจพบปริมาณสารเคมีตกค้างเกินมาตรฐานติด
ต่อกัน ดังนั้นการทำเรื่องมาตรฐานคุณภาพของผลผลิต นอกจากจะเป็นผลดีต่อภาพพจน์และความเชื่อมั่นของ
ผู้บริโภคแล้ว ยังเป็นเงื่อนไขในการสร้างอำนาจแข่งขันกับประเทศอื่นๆ ด้วย (ผู้จัดการออนไลน์, 21 ส.ค. 45)
สำหรับการป้องกันกำจัดศัตรูพืช ที่ผ่านมา กระทรวงเกษตรฯ มีการดำเนินโครงการเรื่องนี้ ในเรื่องการป้องกัน
กำจัดศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน (IPM) ล่าสุด มีความร่วมมือกันระหว่างรัฐบาลไทยและเดนมาร์ก โดยได้รับความ
ช่วยเหลือด้านงบประมาณส่วนหนึ่งจากองค์กรช่วยเหลือและพัฒนาระหว่างประเทศ (DANIDA) กระทรวงการต่างประเทศ
เดนมาร์ก เพื่อดำเนินโครงการส่งเสริมการทำเกษตรดีที่เหมาะสม เพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อม และ
สนับสนุนให้มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับพืชของสารกำจัดศัตรูพืช ตลอดจนความปลอดภัยของเกษตรกรและผู้
บริโภค หรือที่เรียกว่า **IPM DANIDA** โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีการใช้สารกำจัดศัตรูพืชปริมาณมาก

นอกจากนี้ ภาครัฐยังมีมาตรการจูงใจให้เกษตรกรหันมาเข้าระบบโซนนิ่ง และผลิตตามมาตรฐาน GAP
ด้วยการให้สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ พร้อมประกันราคา ทั้งนี้โดยให้กรมวิชาการเกษตร (ดูเรื่องการผลิตพืช) กรม
ประมง (ดูเรื่องการผลิตสัตว์น้ำ) และกรมปศุสัตว์ (ดูเรื่องการผลิตสัตว์) ประสานกันจัดทำโมเดลการผลิตสินค้า
เกษตรชนิดต่างๆ เพื่อให้เกษตรกรดูเป็นตัวอย่าง พร้อมทั้งจะจัดผู้เชี่ยวชาญลงไปให้การอบรม ซึ่งขณะนี้กรม
พัฒนาที่ดินและกรมวิชาการเกษตร ได้ทำโซนนิ่งสินค้าเศรษฐกิจ 12 ตัวหลักเสร็จแล้ว ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง
ยางพารา สับปะรด กาแฟ ลำไย พุรีเย็น กุ้งกุลาดำ กุ้งขาว ช้าวโพต ปาล์มน้ำมัน และถั่วเหลือง ส่วนการทำ
มาตรฐาน GAP ก็มีการจัดทำไว้เกือบทุกตัวแล้ว โมเดลการผลิตเหล่านี้จะจัดทำขึ้นตามระบบโซนนิ่ง และ GAP
ซึ่งหากเกษตรกรสนใจ กระทรวงเกษตรฯ จะส่งเกษตรกรไปอบรมให้ความรู้ และหลังจากจัดทำโมเดลเสร็จแล้ว
ก็จะแจกให้ อบต. ด้วย (ผู้จัดการออนไลน์, 27 ต.ค. 45)

ในเรื่องเกษตรอินทรีย์ นอกจากด้านพืชแล้ว ยังมีการพูดถึงสัตว์อินทรีย์ด้วย เช่น ฟาร์มเปิดอินทรีย์ ซึ่ง
มีตัวอย่างที่ ต.หนองตำลึง อ.พานทอง จ.ชลบุรี โดยการใช้เอ็นไซม์จากพืชผสมในน้ำและอาหารให้เปิดกิน ทั้งนี้
มีการระบุว่า ช่วยลดต้นทุนการผลิต ลดการใช้ยาปฏิชีวนะต่างๆ ทำให้ต้นทุนการผลิตลดลงปีละหลายแสนบาท
ช่วยลดปัญหามลพิษ และเป็นผลดีต่อสุขภาพคนและสัตว์ นอกจากนี้ยังพบว่า ปริมาณคลอโรสเตรอรอลในเป็ด
ก็ลดลง เป็ดแข็งแรง ไช้ตก อัตราการตายต่ำ และปัญหากลิ่นก๊าซแอมโมเนียจากขี้เป็ดและแมลงรบกวนลดลง
(เดลินิวส์, 15 ต.ค. 45)

ในเรื่องการเลี้ยงกุ้งก็เช่นกัน จากปัญหาเรื่องสารตกค้างในกุ้ง ภาครัฐได้มีมาตรการออกมาหลายอย่างที่จะแก้ไขปัญหา ทางภาคผู้ประกอบการเองก็พยายามจะช่วยเหลือตนเอง ล่าสุด นายกสมาคมผู้เลี้ยงกุ้งในพื้นที่น้ำจืดได้ทดลองใช้สารสกัดชีวภาพที่ได้จากพืชผักสมุนไพรมาบำบัดในฟาร์มกุ้ง พบว่าได้ผลเป็นที่น่าพอใจ โดยสูตรที่ใช้คือ ใช้แตงกวาหรือสับปะรดหมักกับกากน้ำตาล สามารถนำไปใช้บำบัดเลนในพื้นที่บ่อเลี้ยงกุ้ง หรือใช้ฟอกน้ำในบ่อ และเมื่อนำมาหมักกับสมุนไพร กล้วย กระเทียม และมะขามเปียก และนำน้ำหมักที่ได้มาผสมในอาหารให้กุ้งกิน ยังช่วยป้องกันและรักษาโรคกุ้งได้อีกด้วย (ไทยรัฐ, 11 ก.ย. 45)

เหล้าพื้นบ้านเฟื่อง

ข่าวที่มาแรงไม่แพ้กระแสเรื่องเกษตรอินทรีย์ก็คือ เหล้าพื้นบ้าน อย่างกรณีภาคอีสานมีการเปิดเผยว่า ตั้งแต่เริ่มอนุญาตให้กลุ่มเกษตรกรจดทะเบียนทำเหล้าพื้นบ้านได้ ตามนโยบายสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชนของรัฐบาล เฉพาะ 9 จังหวัดภาคอีสาน ที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานสรรพสามิตเขต 3 (นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ อุบลฯ อำนาจเจริญ ยโสธร ร้อยเอ็ด และชัยภูมิ) มีผู้ขอผลิตถึง 195 ราย โดยผลิตออกสู่ตลาดแล้ว 110 ราย ส่วนใหญ่เป็นการผลิตเพื่อจำหน่ายนอกพื้นที่ ส่วนการขายในพื้นที่มักเป็นรายย่อยเท่านั้น ซึ่งสามารถเก็บภาษีได้กว่า 10 ล้านบาท โดยจังหวัดที่สามารถเก็บได้สูงสุดคือ บุรีรัมย์ นอกจากนี้มีรายงานข่าวว่า ที่จังหวัดอุบลฯ จังหวัดเดียวมีผู้ขออนุญาต 18 ราย และในจำนวนนี้ได้นำออกขายแล้วกว่าครึ่งหนึ่งที่ขออนุญาต และนับว่าประสบความสำเร็จพอสมควร เพราะพบว่า สุราแช่พื้นบ้านที่ส่งไปขายที่ตลาดภาคกลางและใต้ เช่น ตลาดนัดทองเที่ยวที่ภูเก็ต กลุ่มผู้ผลิตหลายราย ผลิตได้ไม่เพียงพอกับออเดอร์ สำหรับพื้นที่ของสรรพสามิตเขต 3 ดังกล่าว ได้รับการจัดอันดับด้านการผลิตสุราแช่พื้นบ้านและสุราแช่ผลไม้มาเป็นอันดับ 1 ของประเทศ ในจำนวนนี้ จ. บุรีรัมย์ ถือว่ามีผู้ผลิตและจำหน่ายมากที่สุดถึง 40-50 ราย รองลงมาคือ อุบลฯ (ผู้จัดการออนไลน์, 11 ก.ค. 45)

ภายใต้ความคึกคักในเรื่องนี้ ภาพหนึ่งคือการผลิตและจำหน่ายสุราพื้นเมืองกำลังกลายเป็นธุรกิจใหม่สำหรับ

สหกรณ์หลายแห่ง สิ่งที่เรามักเห็นกันตอนนี้ก็คือ การฝึกอบรมเพื่อให้ชาวบ้านทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกฎหมายและขั้นตอนในการขออนุญาต การควบคุมปริมาณและคุณภาพผลิตภัณฑ์ ตลอดจนการบริหารองค์กร วิธีการผลิตที่ได้คุณภาพมาตรฐาน เนื่องจากภาครัฐมองว่า ขณะนี้ขั้นตอนการขออนุญาตเพื่อผลิตค่อนข้างง่าย รวมทั้งมีผู้ขออนุญาตผลิตเพื่อออกไปขายต่างประเทศด้วย แต่ไม่ได้รับการอนุญาต เพราะเกรงปัญหาในเรื่องคุณภาพสำหรับปัญหาที่พบในหลายพื้นที่ ได้แก่ การควบคุมดีกรีที่ผลิตได้ไม่คงที่ ทำให้เก็บไว้ไม่ได้นาน สำหรับการแก้ไขปัญหา นายพันธ์ศักดิ์ วิญญรัตน์ ประธานที่ปรึกษาของนายกฯ ทักษิณ เปิดเผยว่า การส่งเสริมเรื่องนี้อยู่ภายใต้การดำเนินนโยบายโครงการส่งเสริม 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ ซึ่งเป็นโครงการที่รัฐบาลผลักดันเพื่อให้ประชาชนระดับรากหญ้าได้มีอาชีพ และใช้วัตถุดิบที่มีในท้องถิ่นมาผลิตสินค้า จนสามารถผลิตคิดค้นในจังหวัดต่างๆ มากกว่า 50 จังหวัด มีผลผลิตจากสินค้าเกษตร พืชท้องถิ่นเป็นวัตถุดิบผลิตไวน์ประเภทต่างๆ หรือสุราแช่พื้นเมือง ซึ่งนับว่าโครงการนี้ประสบผลพอสมควร โดยเฉพาะโครงการผลิตสุราพื้นเมือง สุราผลไม้ โดยผลักดันให้มีการแก้กฎหมายเพื่อให้การผลิตสุราพื้นเมืองถูกต้องตามกฎหมาย จากเดิมที่ถูกผูกขาดกับผู้ผลิตรายใหญ่เพียงไม่กี่ราย

ทั้งนี้ที่ผ่านมา นับว่ามีความคึกคัก ในช่วง 7 เดือน (ม.ค.-ก.ค. 45) รัฐเก็บภาษีได้เพิ่ม 51 ล้านบาท ทำให้รัฐมีรายได้จากภาษีสุราพื้นบ้านแบบไม่เคยมีมาก่อน และมีผู้ผลิตสุราพื้นบ้านส่งผลิตภัณฑ์ไปให้ทางสรรพสามิตตรวจสอบและขอใบอนุญาตนับ 1,000 ราย จนเจ้าหน้าที่ตรวจไม่ทัน ล่าสุดเตรียมขยายให้หน่วยงานอื่นๆ

ช่วย โดยให้สรรพสามิตไปอบรมให้หน่วยงานอื่น เช่น กรมวิชาการเกษตร กรมวิทยาศาสตร์ สถาบันอาหาร เพื่อจะอำนวยความสะดวกให้กับผู้ยื่นขออนุญาต ที่สำคัญมีนโยบายที่จะผลักดันให้ไทยเป็นศูนย์กลางการค้าของโลก เพราะไทยมีเปลือกไม้ และผลไม้หลากหลายชนิดที่มีสารธรรมชาติอยู่ในตัว สามารถนำมาผลิตเป็นสุราพื้นเมืองได้ จึงมีแผนที่จะตั้งศูนย์มาตรฐาน มีการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ พร้อมทั้งคณะกรรมการขึ้นมาดูแลโครงการนี้ โดยมอบหมายให้คณะนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เข้ามาดูแล ซึ่งที่ผ่านมา มีการก่อตั้งโรงงานหมักและมีโรงงานต้นแบบเกิดขึ้นในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ด้วย

นายพันธ์ศักดิ์ยังกล่าวอีกว่า เมื่อมีการจดลิขสิทธิ์สุราพื้นเมืองแล้ว อนาคตกำลังดำเนินการผลักดันให้ผู้ผลิตสามารถนำลิขสิทธิ์ที่ตนเองคิดค้นสูตรต่างๆ มาใช้ประกอบหลักฐานการกู้เงิน โดยนำวิธีแปลงสิทธิ์ให้เป็นทุนมาใช้ รวมทั้งระบุว่า เรื่องนี้ยังส่งผลดีต่อธุรกิจที่เกี่ยวข้องเนื่องตามมา ไม่ว่าจะเป็น ชาวเหล้า จุกกอก เครื่องตรวจอุณหภูมิ การจ้างงานต่างๆ รวมทั้งราคาข้าวเหนียวที่จะเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งล่าสุดต้องหันไปนำเข้าข้าวเหนียวจากลาวมาใช้ด้วย (ผู้จัดการออนไลน์, 13 ต.ค. 45)

ขบวนการสหกรณ์...หนุนเศรษฐกิจระดับรากหญ้า ก้าวสู่สหกรณ์ยุคใหม่

กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้จัดทำเกณฑ์ชี้วัดคุณภาพสหกรณ์ เพื่อจัดชั้นสหกรณ์ทั่วประเทศ ทั้ง 6,142 แห่ง โดยกำหนดตัวชี้วัด 7 ตัว คือ (1) การปิดบัญชี (2) ไม่มีการทุจริต (3) การมีส่วนร่วมของสมาชิก (4) ทุนเรือนหุ้นและทุนสำรอง (5) ปริมาณธุรกิจ และการชำระหนี้ (6) กิจกรรมสาธารณประโยชน์ และ (7) การใช้เทคโนโลยี ซึ่งได้ออกมาเป็นสหกรณ์ชั้นดี 2,700 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 43.01 ของสหกรณ์ทั้งหมด สหกรณ์ปานกลาง 2,022 แห่ง (ร้อยละ 32.27) และสหกรณ์ที่ต้องปรับปรุง 878 แห่ง (ร้อยละ 14.01) และสหกรณ์ที่ไม่สามารถจัดชั้นได้ 542 แห่ง (ร้อยละ 8.56) เนื่องจากมีข้อบกพร่องต่างๆ เช่น หยุดดำเนินการ รอชำระบัญชี ปิดบัญชีไม่ได้ รวมทั้งที่เพิ่งตั้งใหม่ไม่ถึง 1 ปี ซึ่งหลังจากนี้กรมฯ จะมีการกำหนดแบบพัฒนาสหกรณ์ เกี่ยวกับเศรษฐกิจยุคใหม่ เพื่อให้สหกรณ์มีกรอบในการดำเนินงาน โดยสหกรณ์ชั้นดี มุ่งพัฒนาตัวสมาชิก กลุ่ม และสถาบันสหกรณ์ เพื่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชน เป็นการเพิ่มฐานะทางเศรษฐกิจและคุณภาพทางสังคมของสมาชิก และสร้างเครือข่ายระหว่างสหกรณ์ ส่วนชั้นปานกลาง มุ่งพัฒนาทั้งตัวสมาชิก กลุ่มและสถาบันสหกรณ์ เพื่อให้เกิดการจัดการภายใน การพัฒนาธุรกิจจากการใช้เทคโนโลยีเพื่อให้เป็นสหกรณ์ชั้นดี และสหกรณ์ที่ต้องปรับปรุง ต้องแก้ไขปัญหภายใน และให้กลุ่มสมาชิกมีส่วนร่วมในการบริหารมากขึ้น (ไทยรัฐ, 2 ก.ค. 45)

นอกจากนี้ กรมฯ ยังมีการจัดทำสหกรณ์ต้นแบบ โดยการคัดเลือกสหกรณ์ที่มีขีดความสามารถในการพัฒนาธุรกิจได้ก้าวหน้าในทุกจังหวัดทั่วประเทศ จำนวน 126 สหกรณ์ เพื่อให้เป็นแบบอย่างในการพัฒนาให้กับสหกรณ์ทั่วไป แบบระบบพี่สอนน้อง โดยให้เป็นทั้งศึกษาดูงานและเรียนรู้วิธีการทำงานด้านธุรกิจ ว่าทำอย่างไรจึงประสบผลสำเร็จ สหกรณ์ต้นแบบนี้ กรมฯ จะทำการคัดเลือกจากสหกรณ์ที่มีศักยภาพและมีความพร้อมจะพัฒนาไปสู่ระบบสากล โดยกรมฯ จะเข้าไปให้ความรู้และส่งเสริมด้านต่างๆ เช่น งบประมาณ การศึกษาอบรมเกี่ยวกับวิธีการสหกรณ์ เทคโนโลยีที่ทันสมัย ส่งเสริมช่องทางการตลาด รวมทั้งการเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างสหกรณ์ (เดลินิวส์, 18 ก.ค. 45)

ทั้งนี้ที่ผ่านมา มีการประสานเพื่อนำผลผลิตทางการเกษตรและผลิตภัณฑ์สินค้าสหกรณ์ไปเปิดตัวในต่างประเทศเพื่อขยายตลาด ได้แก่ ข้าวสาร ไม้ผล (กล้วยหอม ส้มโอ มะนาว สับปะรด และมะพร้าวอ่อน) สินค้าหัตถกรรม (เช่น ผลิตภัณฑ์จากทองเหลือง กก หญ้าแฝก กระดาษสา ย่านลิเภา ป่านครนารายณ์) และผ้าทอต่างๆ (เดลินิวส์, 18 ก.ค. 45) สำหรับตลาดภายใน ก็มีการอนุมัติงบประมาณ 17 ล้านบาท สร้างศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์เกษตรและสหกรณ์ประจำจังหวัดทั่วประเทศ ซึ่งในปี 2545 จะเปิดได้ 49 แห่ง ใน 47 จังหวัด โดยคัดเลือกทำเลที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ เพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าให้กับสมาชิกสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ทั้งนี้กรมฯ จะเข้าไปแนะนำการวางแผนทางการบริหารธุรกิจ พร้อมทั้งจัดงบประมาณในการเช่าซื้อและตกแต่งสถานที่ และให้ทุนการดำเนินงานระยะแรก นอกจากนี้จะคัดเลือกสหกรณ์ของแต่ละจังหวัดที่มีศักยภาพและความพร้อมเข้ามาบริหารงาน หลังจากนั้นสหกรณ์จะดำเนินการต่อยอดด้วยทุนของสหกรณ์เอง โดยกรมฯ ได้วางแผนการดำเนินงานให้เป็นไปในลักษณะแฟรนไชส์สหกรณ์ ซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์ใหม่ของสหกรณ์แบบสะดวกซื้อ (ไทยรัฐ, 13 ส.ค. 45)

ขณะที่ทางสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ก็มีนโยบายส่งเสริมธุรกิจในรูปแบบสหกรณ์ และกลุ่มธุรกิจระดับรากหญ้า โดยเปิดโอกาสให้สหกรณ์ สถาบันเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชน ยื่นเรื่องเพื่อขอรับการส่งเสริมการลงทุน ทั้งนี้สหกรณ์จะได้รับสิทธิประโยชน์ด้านภาษี และที่ไม่ใช่ภาษี เช่น สนับสนุนด้านเทคนิค โดยผู้เชี่ยวชาญ การศึกษาดูงาน การส่งเสริมด้านการตลาด รวมทั้งด้านเทคนิคการผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์ เป็นต้น ซึ่งขณะนี้ได้มีการคัดเลือกสหกรณ์ที่มีศักยภาพและความพร้อมจะพัฒนาขอรับการส่งเสริมการลงทุนได้ทันที 2 แห่งคือ ชุมชมสหกรณ์ชาวสวนปาล์มน้ำม้นกระบี่ จำกัด โดยลงทุนโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มมูลค่า 270 ล้านบาท และ สหกรณ์การเกษตรเมืองลับแล จำกัด ลงทุนสร้างโรงสีข้าวและไซโล มูลค่า 13 ล้านบาท (เดลินิวส์, 11 ก.ย. 45)

เรื่องขบวนการสหกรณ์นั้น อันที่จริงถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นการรวมกลุ่มของภาคประชาชน เพียงแต่ที่ผ่านมา อาจจะถูกจัดตั้งและไม่เกิดการมีส่วนร่วมของชาวบ้านอย่างแท้จริง กระบวนการที่ทำก็อาจไม่ได้ทำให้สมาชิกเข้าถึงอุดมการณ์สหกรณ์อย่างที่ต้องการจะเป็น ทำให้สหกรณ์ไม่มีความเข้มแข็งเท่าที่ควร ปัจจุบันกรมฯ เลย์พุ่งเป้าหมายไปที่กลุ่มเยาวชนสหกรณ์ โดยมีการสนับสนุนการจัดค่ายเยาวชนสหกรณ์ เพื่อที่จะสนับสนุนและปลูกฝังให้เยาวชนก้าวขึ้นมาเป็นสมาชิกสหกรณ์ที่มีประสิทธิภาพ จัดค่ายมีทั้งในลักษณะ ค่ายเยาวชนเปิดโลกทัศน์สหกรณ์ และการจัดอบรมหลักสูตรค่ายเยาวชนสหกรณ์ระดับชาติ เพื่อให้เยาวชนเรียนรู้กิจกรรมธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ร่วมกันทำงานตามหลักการสหกรณ์ ให้เกิดความเอื้ออาทรต่อชุมชน ทั้งนี้เยาวชนที่ผ่านการอบรมสะท้อนว่า ควรมีการจัดอย่างต่อเนื่อง เพราะสิ่งที่เยาวชนต้องการคือโอกาส และต้องการให้มีเวทีเป็นของเยาวชนจริงๆ โดยไม่ต้องผ่านองค์กรใดๆ (ไทยรัฐ, 22 ตุลาคม 2545)

ปศุสัตว์-ประมงไทย ในวังวนของปัญหา...สารตกค้าง

ช่วงที่ผ่านมา ประเทศไทยเรามีปัญหาเรื่องการส่งออกอาหารมาก โดยเฉพาะในผลิตภัณฑ์กุ้งและไก่ เนื่องจากมีปัญหาสารตกค้าง ที่ผ่านมามีการดำเนินงานหลายๆ อย่าง เช่น กรมฯ ได้อนุมัติงบ 288 ล้านบาท จัดสรรให้กรมประมง 169 ล้านบาท และกรมปศุสัตว์ 118 ล้านบาท เพื่อนำไปใช้แก้ไขปัญหา เช่น จัดหาเครื่องมือสำหรับใช้ตรวจสอบสารตกค้าง จัดซื้อสารที่ใช้ตรวจหาสารตกค้างในห้องปฏิบัติการ ซึ่งคาดว่าจะทำให้การทำงานแก้ไขปัญหาได้รวดเร็วขึ้น (ไทยรัฐ, 10 ต.ค. 45) ทางด้านกระทรวงเกษตรฯ ก็ได้มอบหมายให้นายเนวิน ชิดชอบ

รมช.เกษตรฯ ดำเนินการติดตามตรวจสอบการนำเข้าและจำหน่ายสารคลอแรมฟิโนคอล ไนโตรฟูแรนส์ของผู้ประกอบการที่เหลือให้แล้วเสร็จ นอกจากนี้กระทรวงเกษตรฯ ยังจะเชิญตัวแทนจากประเทศกลุ่มเป้าหมายในการส่งออกสินค้าไก่-กุ้ง อาทิ อียู ญี่ปุ่น สหรัฐฯ มาเยี่ยมชมมาตรฐานฟาร์ม โรงงานแปรรูปอาหารสัตว์ และห้องเย็น เพื่อสร้างความเชื่อมั่นว่า ไทยมีมาตรการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง เอาจริงเอาจัง นอกจากนี้จะดำเนินการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงเพื่อการส่งออก ที่เกษตรกรได้แจ้งความจำนงค์ขึ้นทะเบียนไว้กับกรมประมง และกรมปศุสัตว์จำนวน 15,000 ฟาร์ม แบ่งเป็นฟาร์มกุ้งของกรมประมง 5,000 ฟาร์ม และฟาร์มไก่ของกรมปศุสัตว์ไทย 10,000 ฟาร์ม โดยฟาร์มที่ผ่านการตรวจสอบ กระทรวงฯ จะมอบชุดตรวจสอบสารปนเปื้อนในอาหารสัตว์ เพื่อนำไปใช้ตรวจสอบ คาดว่าไม่เกินสิ้นปีนี้ อียูจะยกเลิกมาตรการตรวจเข้มไก่-กุ้งไทยอย่างแน่นนอน หลังจากนั้นจะมีมาตรการควบคุมป้องกันไม่ให้มีการต้องห้ามที่ใช้ในการเลี้ยงไก่-กุ้ง เล็ดลอดเข้ามาในประเทศอีก (ผู้จัดการออนไลน์, 7 ต.ค. 45)

เฉพาะกรณีของกุ้ง กรมประมงก็ออกมาตรการเร่งด่วนให้เกษตรกรที่จะจับกุ้งจากบ่อเลี้ยงเพื่อจำหน่ายต้องแจ้งต่อประมงอำเภอท้องที่ เพื่อออกไปกำกับกับการจับกุ้ง ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ต่อการส่งออก ซึ่งการแจ้งนี้ไม่เกี่ยวข้องกับการตรวจยาตกค้างแต่ประการใด ทั้งนี้ได้ผ่อนผันให้สถาบันภาคเอกชน เช่น ชมรมผู้ซื้อ-ขายกุ้งตลาดกลางกุ้ง ชมรมผู้เลี้ยงกุ้งจังหวัดต่างๆ สามารถออกไปกำกับกับการจับกุ้งแทนกรมประมงได้ แต่ต้องส่งตัวอย่างลายเซ็นให้กรมประมงไว้เป็นหลักฐานด้วย (เดลินิวส์, 5 ก.ค. 45)

ในด้านต่างประเทศก็มีข่าวออกมาว่า วุฒิสภาสหรัฐฯ ได้นำร่างกฎหมาย Shrimp Importation Financing Fairness Act เข้าสู่สภาผู้แทนราษฎรเพื่อจัดทำเป็นกฎหมาย ทั้งนี้เพื่อช่วยเหลือกลุ่มอุตสาหกรรมกุ้งของสหรัฐฯ ไม่ให้ได้รับผลกระทบจากกุ้งนำเข้าจากต่างประเทศ โดยประเทศที่ตกเป็นเป้าหมายในร่างกฎหมายฉบับนี้ ได้แก่ ไทย เวียดนาม อินเดีย จีน อินโดนีเซีย เอลซัลวาดอร์ และบราซิล การผลักดันดังกล่าวเป็นความพยายามของกลุ่มอุตสาหกรรมกุ้งในสหรัฐฯ ที่เรียกร้องให้รัฐบาลกลางสหรัฐฯ ช่วยเหลืออุตสาหกรรมกุ้งภายในประเทศ เพราะทั้ง 7 ประเทศดังกล่าว ส่งออกกุ้งมาสหรัฐฯ ประมาณ 80 % ของการนำเข้า และคิดเป็น 70 % ของกุ้งที่บริโภคในสหรัฐฯ สาระสำคัญของร่างกฎหมายคือ ให้รัฐบาลกลางสหรัฐฯ ยุติการช่วยเหลือทางการเงินกับประเทศเหล่านี้ผ่านทางธนาคารเพื่อการส่งออก ไอเอ็มเอฟ เป็นต้น จนกว่าประเทศเหล่านี้จะลดปริมาณการส่งออกกุ้งมาสหรัฐฯ ทางด้านกระทรวงพาณิชย์ของไทยคาดว่า ร่างกฎหมายฉบับนี้มีโอกาสจะผ่านออกมาเป็นกฎหมายได้น้อย เพราะเหตุผลไม่มีน้ำหนักพอ เนื่องจากกุ้งที่จับได้ในสหรัฐฯ เป็นคนละชนิดกับกุ้งนำเข้า ซึ่งเป็นกุ้งจากฟาร์ม และเพราะการนำเข้ากุ้งเป็นจำนวนมาก ทำให้มีราคาถูกและเป็นผลให้มีการเติบโตของการบริโภคกุ้งในสหรัฐฯ (ผู้จัดการออนไลน์, 15 ตุลาคม 45)

งานนี้เราจะเห็นว่า ต่างคนต่างก็ต้องการปกป้องการค้าภายในประเทศของตน แต่สำหรับบ้านเราก็ไม่น่าจะภูมิใจจนเกินไปนัก ที่เราส่งออกกุ้งไปได้มากๆ เพราะนอกจากจะต้องแข่งในเรื่องราคาแล้ว ต้นทุนในเรื่องสิ่งแวดล้อมที่เราไม่ได้คิดไว้ด้วย อาจทำให้ต้นทุนการผลิตแพงกว่ากำไรที่เราคิดว่าจะได้ก็เป็นได้

ชาวไทยในสถานการณ์ที่แปรเปลี่ยน

จากกรณีที่ต่างชาตินำพันธุ์ข้าวหอมมะลิไทยไปวิจัยและนำไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ ซึ่งพบว่า นอกจากสหรัฐฯ และอีก 22 ประเทศแล้ว ล่าสุดกระทรวงพาณิชย์พบว่า มีอีกหลายประเทศที่นำพันธุ์ข้าวจากสถาบัน

วิจัยข้าวนานาชาติ (อีรี) ไปวิจัย และที่ผ่านมา กรมทรัพย์สินทางปัญญาได้ทำหนังสือถึงอีรี ขอให้ส่งรายชื่อประเทศที่อีรีได้มอบพันธุ์ข้าวหอมมะลิไทยให้ไป จะต้องแจ้งให้ไทยทราบทั้งหมด เพราะอีรีเคยแจ้งว่า ในการส่งมอบพันธุ์ข้าวไปให้ใคร จะมีการเซ็นข้อตกลงรับโอนเชื้อพันธุ์ (Material Transfer Agreement; MTA) ไว้ทุกครั้ง แสดงว่าต้องมีหลักฐานชัดเจน และไทยในฐานะเจ้าของพันธุ์ ควรจะรับรู้ว่ามีอีรีให้พันธุ์ข้าวกับใครไปบ้าง ทั้งนี้จะมอบหมายให้สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ แจ้งให้ประเทศที่เอาพันธุ์ข้าวไทยไป มาเซ็นข้อตกลง MTA กับไทย โดยจะมีการระบุว่า ประเทศที่เอาพันธุ์ข้าวไทยไป ไม่สามารถเอาพันธุ์หรือผลที่ได้จากพันธุ์ข้าวหอมมะลิไทยไปใช้ในเชิงพาณิชย์ โดยไม่มีการเจรจาเพื่อให้มีการแบ่งปันผลประโยชน์ให้กับไทย สำหรับประเทศที่มีการนำเอาพันธุ์ข้าวของไทยไปจากอีรี เช่น ญี่ปุ่น จีน อังกฤษ สหรัฐฯ อินเดีย เป็นต้น โดยส่วนใหญ่เป็นนักวิจัยของมหาวิทยาลัยต่างๆ แต่มาเกิดปัญหาเมื่อนักวิจัยสหรัฐฯ นำเอาพันธุ์ข้าวของไทยไปวิจัย และมีข่าวว่าจะนำไปจดสิทธิบัตร ล่าสุดไทยเตรียมเจรจากับทุกประเทศที่นำเอาพันธุ์ข้าวไปไทยไป ให้มาลงนามใน MTA ทั้งหมด (ผู้จัดการออนไลน์, 2 ก.ค. 45)

ล่าสุดมีรายงานข่าวว่า ทางสหรัฐฯ กำลังเร่งวิจัยและผสมพันธุ์ข้าวหอมมะลิไทย จนได้เป็นข้าวหอมมะลิพันธุ์ใหม่ และนำออกสู่ตลาดโลก รวมทั้งแคนาดา ส่งผลให้ตลาดข้าวหอมมะลิไทยในแคนาดาอาจเสียส่วนแบ่งตลาดให้กับสหรัฐฯ และสร้างความสับสนระหว่างข้าวจัสมินกับข้าวจัสมิน ที่บริษัทไรซ์เทคของสหรัฐฯ นำชื่อ “จัสมิน” ไปจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า จนทำให้ผู้บริโภคสับสนว่า ข้าวจัสมิน คือข้าวหอมมะลิของไทย แม้รัฐบาลไทยจะใช้คำว่า Thai Hom Mali Rice แทน Jasmine Rice ในการส่งออกข้าวหอมมะลิแล้วก็ตาม

นอกจากนี้ มีรายงานข่าวว่า ภาคเอกชนผู้ส่งออกข้าวสนับสนุนให้รัฐบาลไทย ขอนำพันธุ์ข้าว “ซูเปอร์ไรซ์” จากอีรี มาปลูก เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน เพราะมีการระบุว่า ให้ผลผลิตมากขึ้นเท่าตัว และต้นทุนการปลูกถูกกว่าข้าวทั่วไป 4 เท่าตัว ขณะนี้อินเดีย และ จีน ได้นำไปทดลองปลูกแล้วประมาณ 2 ปี (ผู้จัดการออนไลน์, 12 ส.ค. 45) ซึ่งเรื่องนี้ ทางกรมวิชาการเกษตร ได้จัดส่งนักวิชาการไปศึกษาการปรับปรุงพันธุ์ข้าวลูกผสมของจีน ที่ระบุว่า ประสบผลสำเร็จในการพัฒนาพันธุ์ข้าวหอมให้มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับข้าวขาวดอกมะลิ 105 ของไทย แต่ให้ผลผลิตสูงกว่า 3-4 เท่า และมีรายงานว่า จีนกำลังขยายพื้นที่ปลูกข้าวลูกผสมพันธุ์นี้ ที่ให้ผลผลิตเฉลี่ยสูงถึง 2 ตันต่อไร่ ในพื้นที่ 150 ล้านไร่ เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับความต้องการด้านอาหารภายในประเทศตามจำนวนประชากรที่สูงขึ้น ทั้งนี้เพื่อนำความรู้มาวิจัยพันธุ์ข้าวลูกผสมของไทย เพราะคาดว่า การพัฒนาพันธุ์ข้าวหอมของจีน จะส่งผลกระทบต่ออนาคตการตลาดข้าวหอมมะลิไทย เนื่องจากแนวโน้มผลผลิตโดยรวมของข้าวจีนจะเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 50 (ผู้จัดการออนไลน์, 31 ก.ค. 45 ; เดลินิวส์, 18 ก.ย. 45)

ข้าวเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญของประเทศ แต่ที่ผ่านมาประสบปัญหาหลายประการ โดยเฉพาะในเรื่องการตลาด

ล่าสุด 5 ประเทศ คือ ไทย อินเดีย ปากีสถาน เวียดนาม จีน ซึ่งมีปริมาณข้าวรวมกันมากถึง 20 ล้านตัน หรือคิดเป็นกว่าร้อยละ 80 ของมูลค่าการส่งออกทั่วโลก ได้มีการประชุมและลงนามความร่วมมือแลกเปลี่ยนข้อมูลข้าวร่วมกันอย่างเป็นทางการ เพื่อลดปัญหาการตรึงราคาขายระหว่างกัน คาดว่าจะทำให้ราคาข้าวของแต่ละประเทศโดยรวมสูงขึ้น ในข้อตกลงดังกล่าวยังนำไปสู่การจัดตั้งคณะมนตรีว่าด้วยความร่วมมือค้าข้าวใน 3 ระดับ คือ ระดับ รมต. ระดับเจ้าหน้าที่อาวุโส และฝ่ายเลขานุการของแต่ละประเทศ (ผู้จัดการออนไลน์, 9 ต.ค. 45) โดยมีสำนักงานเลขานุการตั้งอยู่ที่ประเทศไทย

สำหรับในบ้านเราเอง ได้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ข้าว (2545-2549) ซึ่งระบุว่า จะต้องมีการใช้งบประมาณถึง 90,000 ล้านบาท แต่เรื่องนี้รัฐบาลได้มีการทบทวนอีกครั้ง เพราะยังมีข้อห่วงใยในการจัดการและยังถูกท้วงติงอยู่มาก เช่น สมาคมโรงสีข้าวไทยมองว่า บทบาทและงบประมาณที่ใช้ จะให้น้ำหนักกับด้านส่วนประกอบการผลิต เช่น การสร้างไซโลเก็บข้าวเปลือกมากเกินไป แต่ควรหันไปเน้นด้านการตลาดให้มากขึ้น และระบุว่า การปลูกข้าวนาปรังมีมากเกินไปความต้องการและเป็นข้าวคุณภาพต่ำ อีกทั้งนโยบายจ่านาข้าวเปลือกของรัฐบาล ยังมีผลทำให้บิดเบือนและทำลายกลไกตลาด เป็นช่องทางให้เกิดการทุจริตได้ทุกขั้นตอน ซึ่งเป็นผลให้ตลาดข้าวเสียหาย ส่วนภาครัฐ ทางด้านกระทรวงเกษตรฯ เสนอให้ปรับทิศทางการสนับสนุนการเพาะปลูกข้าวในเขตชลประทาน มาสู่ชาวนาปีในเขตน้ำฝน ซึ่งจะเป็นข้าวคุณภาพดี และควรให้ความสำคัญกับการกำหนดเขตการปลูกข้าวและพันธุ์ข้าวอย่างจริงจัง ส่วนด้านการตลาด ควรมุ่งเน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ข้าว ด้วยการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ (เดลินิวส์, 13 ส.ค. 2545)

ข่าวคราวเรื่องข้าวที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่งคือ การผุดขึ้นของโรงงานสยามอะโรนี ที่สุโขทัย ซึ่งเป็นโรงสีข้าวและโรงงานแปรรูปแป้งจากข้าวญี่ปุ่น มูลค่า 450 ล้านบาท พร้อมเดินเครื่องได้ในเดือนมีนาคม 46 นี้ และตั้งเป้าให้ชาวนาสุโขทัยปลูกข้าวเจ้า-ข้าวเหนียวญี่ปุ่น 1.5 แสนไร่ ป้อนโรงสีในระบบคอนแทรกฟาร์มมิ่ง โดยจะประกันราคาข้าวเปลือกเฉลี่ย 7,000-8,000 บาท ทั้งนี้ทางบริษัท เปิดเผยว่า ได้ทดลองปลูกข้าวพันธุ์เมล็ดสั้นหรือข้าวญี่ปุ่นมาแล้ว 6 ปี และพิสูจน์ให้เห็นว่า ผลผลิตต่อไร่สูงกว่า 100 ถัง เฉลี่ยประมาณ 80 ถังต่อไร่ โดยมีการนำเข้าเมล็ดพันธุ์ข้าวจากญี่ปุ่น ทั้งนี้ผลผลิตที่ได้จะแปรรูปส่งออกไปยังบริษัทคู่ค้าในประเทศญี่ปุ่นทั้งสิ้น ทั้งนี้ในปี 46 มีเป้าหมายปลูกข้าวจำนวน 10,186 ไร่ แยกเป็นพื้นที่สุโขทัย 5,000 ไร่ และอำเภออุเวียง จ.ขอนแก่น อีก 4,000 ไร่ ซึ่งต้องนำข้าวมาส่งที่สุโขทัย และในปี 2547 จะขยายพื้นที่เพาะปลูกเป็น 116,118 ไร่ และปี 2548 เพิ่มขึ้นเป็น 158,491 ไร่ (ผู้จัดการออนไลน์, 7 ตุลาคม 2545) ซึ่งเรื่องนี้เป็นที่น่าสังเกตว่า เครื่องจักรโรงสีที่ใช้เป็นเทคโนโลยีจากญี่ปุ่น รวมทั้งพันธุ์ข้าวก็ต้องนำเข้าจากญี่ปุ่นด้วย ถ้า ชาวนาไทยจะเป็นเพียงชาวนารับจ้าง และปลูกจ้างในโรงสีข้าวและโรงผลิตแป้งใช้เท่านั้น

พ.ร.บ. พันธุ์พืช...ใครได้ประโยชน์?

ทางสำนักคุ้มครองพันธุ์พืชแห่งชาติ กรมวิชาการเกษตร ออกมาเปิดเผยว่า ในการดำเนินงานตาม พ.ร.บ.คุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 โดยได้มีการยกร่างกฎกระทรวงฉบับต่างๆ ขึ้นรองรับแล้วหลายฉบับ ซึ่งจะครอบคลุม ตั้งแต่การจดทะเบียน การกำหนดค่าธรรมเนียม ตลอดจนหลักเกณฑ์ต่างๆ ที่จะใช้คุ้มครองทั้งพันธุ์พืชใหม่ พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและเฉพาะถิ่น พันธุ์พืชป่า สำหรับพันธุ์พืชใหม่ คาดว่าอีกไม่นาน เกษตรกรสามารถนำพันธุ์พืชใหม่มาขอความคุ้มครองได้ เบื้องต้นเปิดให้พืช 4 กลุ่มมาขอสิทธิที่ก่อน ได้แก่ ข้าว อ้อย มะม่วง และกล้วยไม้สกุลหวาย สำหรับพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่า ได้ออกกฎกระทรวงเกี่ยวกับเงื่อนไขการอนุญาตเก็บ จัดหา และรวบรวมพันธุ์ รวมทั้งข้อตกลงในการแบ่งปันผลประโยชน์ในการใช้ประโยชน์จากพันธุ์พืชเหล่านี้ และกำหนดระเบียบว่าด้วยการศึกษา ทดลอง วิจัยพันธุ์พืชพื้นเมืองและพันธุ์พืชป่าที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการค้า ส่วนพันธุ์พืชเฉพาะถิ่น ก็มีกฎกระทรวงฯ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการขึ้นทะเบียนชุมชน รวมทั้งวิธีการและเงื่อนไขการจดทะเบียนรองรับ (ไทยรัฐ, 6 ส.ค. 45)

ขณะที่ในอีกด้านหนึ่ง องค์กรเกษตรภาคประชาชนได้รวมตัวกันยื่นจดหมายคัดค้าน เพราะกลัวมองว่า การประกาศคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ แทนที่จะปกป้องเกษตรกร กลับเป็นการให้อำนาจผูกขาดกับบริษัท เมล็ดพันธุ์ให้ได้รับประโยชน์ไปเต็ม ๆ หากไม่เร่งแก้ไข เกษตรกรจะต้องซื้อเมล็ดพันธุ์ในการเพาะปลูก ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ของไบโอไทยเปิดเผยว่า พ.ร.บ.คุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายที่รัฐบาลผลักดันให้เกิดขึ้น เพื่อรองรับข้อตกลงเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (TRIPS) ของ WTO เมื่อปี 2538 โดยยึดรูปแบบ การให้การคุ้มครองตามแบบของสหภาพเพื่อคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ (UPOV) เป็นหลัก แต่ด้วยการเคลื่อนไหวของ เกษตรกร องค์กรพัฒนาเอกชน และนักวิชาการเมื่อปี 2540 ทำให้รัฐบาลขณะนั้น ยินยอมให้มีการเพิ่มการคุ้มครองพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป และพันธุ์พืชป่าเข้าไว้ด้วย

อย่างไรก็ตาม ในกฎหมายนี้ มาตราที่ 14 ได้กำหนดให้ รมต.โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ มี อำนาจในการประกาศรายชื่อให้พันธุ์พืชใดเป็นพันธุ์ใหม่ และพันธุ์พืชใดมีความสำคัญต่อความมั่นคงของประเทศ เพื่อปกป้องมิให้เกษตรกรได้รับผลกระทบจากการผูกขาดของบริษัทเมล็ดพันธุ์ แต่การประกาศรายชื่อดังกล่าว ได้รวมเอา ข้าว อ้อย และมะม่วง เข้าไปด้วย ซึ่งพืชทั้ง 3 ชนิด เป็นพืชอาหารและพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญ ต่อเกษตรกร และถือเป็นการเปิดโอกาสให้บริษัทเมล็ดพันธุ์และเอกชนรายใหญ่ สามารถเข้ามาผูกขาดพันธุ์พืชอีกด้วย เพราะเสมือนเป็นการสร้างกีดกันเพื่อเปิดประตูให้กับใครก็ได้ ที่มีความรู้ด้านเทคโนโลยีเข้ามา พัฒนาพันธุ์ จากนั้นก็ใช้กลไกทางการตลาดสร้างพืชเชิงเดี่ยวมาขึ้นทะเบียนพันธุ์ใหม่ขอรับความคุ้มครอง ซึ่งหมายถึงทั้งการผลิต การนำเข้า และส่งออกทั้งหมด ทำให้เกษตรกรไม่สามารถแลกเปลี่ยน และขยายพันธุ์เองได้ แต่จะต้องเสียเงินไปซื้อเมล็ดพันธุ์จากบริษัทยักษ์ใหญ่ต่าง ๆ แทน (ผู้จัดการออนไลน์, 19 ก.ย. 45)

เรื่องพันธุ์พืชกับการตลาดนั้น เป็นเรื่องที่สังคมไทยคงต้องให้ความระมัดระวังและรอบคอบมากขึ้น ในการพิจารณาผลดี-ผลเสีย เพื่อมิให้ตกไปอยู่ในความครอบครองของกลุ่มธุรกิจหรือกลุ่มผลประโยชน์กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง และทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่ต้องเดือดร้อน อย่างเมื่อเร็วๆ นี้ ก็มีกรณีที่กลุ่มนักธุรกิจชาวไต้หวันจะเข้ามา ขอรับการส่งเสริมการลงทุนในกิจการขยายพันธุ์และเลี้ยงกล้วยไม้ มูลค่า 33,000 ล้านบาท ซึ่งก็ได้รับการ คัดค้านจากหลายฝ่าย ด้วยผลสรุปว่า จะเป็นผลเสียมากกว่าผลดี เพราะความจริงแล้วประเทศไทยได้ใช้เวลา 50 กว่าปี ในการพัฒนาสายพันธุ์กล้วยไม้ให้มีคุณภาพดี จนสามารถสร้างชื่อเสียงเรื่องการส่งออกทั่วโลกได้ แล้ว แต่ต่างชาติกลับกำลังจะมาใช้ประเทศไทยเป็นฐานการผลิตเพื่อการส่งออก ซึ่งย่อมจะกระทบทั้งต่อฐาน อาชีพและฐานภูมิปัญญาของไทย

การเคลื่อนไหวในเรื่องกล้วยไม้นี้อาจเป็นเพียงจุดเริ่มต้นเท่านั้น ศ.ระพี สาคริก ให้ความเห็นว่า สังคม ไทยไม่ควรจะหยุดเพียงกล้วยไม้ แต่น่าจะมีการเข้าไปดูแลในอาชีพเกษตรกลุ่มอื่นๆ ด้วย การตรวจสอบกรณี ปัญหานี้ไม่ควรเป็นไปแบบไฟไหม้ฟาง แต่ควรจะต้องมีการวางแผนในระยะยาว ซึ่งในกลุ่มของผู้ประกอบการ กล้วยไม้ไทยเองเห็นพ้องกันว่า ควรจะต้องมีการตั้งคณะทำงานติดตามระแวดระวังในระยะยาว เพราะเชื่อว่า จะมี นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนในลักษณะนี้อีกมาก ทางด้านรัฐบาล ตอนนั้นก็ประกาศชัดแล้วว่า จะไม่ให้บีโอไอแก่ กลุ่มทุนไต้หวันในกิจการกล้วยไม้ใดๆ ถ้ากลุ่มนักลงทุนยืนยันว่าจะมาลงทุน ก็จะต้องให้คนไทยถือหุ้นในกิจการ ร้อยละ 51 ต่างชาติร้อยละ 49 แต่ก็ไม่ได้บีโอไอใดๆ (ผู้จัดการออนไลน์, 24 และ 30 กันยายน 2545)

จีเอ็มโอ...กับดักเทคโนโลยี ที่ประเทศไทยไม่เคยตั้งคำถาม

ที่ผ่านมา ประเด็นเรื่องจีเอ็มโอ ยังอยู่ในกระแสที่มีการพูดถึงกันอยู่เป็นระยะๆ ล่าสุด วิทยาลัยการยุติธรรม สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ได้มีการจัดสัมมนาเกี่ยวกับเรื่องนี้ โดยมี รศ.ดร. จักรกฤษณ์ ควรพจน์ อาจารย์ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ ม.สุโขทัยธรรมมาธิราช, คุณวิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ ผู้อำนวยการองค์การความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาไทย (ไบโอไทย) และ ดร.จิราภรณ์ คชเสนี ผู้อำนวยการบริหารกรีนพีซเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ร่วมสัมมนา โดยสรุปมีการชี้ให้เห็นว่า กฎหมายไทยไม่เข้มงวดเพียงพอ เปิดช่องให้จีเอ็มโอเข้าสู่สิ่งแวดล้อมได้ง่าย มีเพียง พ.ร.บ.กักพืช พ.ศ. 2507 ที่ปรับปรุงแก้ไขเพื่อควบคุมการนำเข้าพืชจัดแปลงพันธุกรรม 40 รายการ ซึ่งนั่นหมายความว่า หากนำเข้านอกเหนือจากนี้ ก็สามารทำได้ นอกจากนี้ยังไม่มีกฎหมายควบคุมการปลูกพืช เป็นการเปิดช่องให้มีการลักลอบนำเข้าพืชจัดแปลงพันธุกรรมเข้ามาปลูกโดยไม่สามารถเอาผิดได้ ขณะที่กระทรวงสาธารณสุขซึ่งประกาศติดฉลากผลิตภัณฑ์ที่มีจีเอ็มโอปนเปื้อน ซึ่งจะเริ่มบังคับใช้ในเดือน พ.ค. 46 นี้ แต่กฎหมายที่ประกาศใช้นั้น ก็กำหนดให้ติดฉลากกรณีที่มีการปนเปื้อนเกิน 5 % ใน 3 ส่วนประกอบหลัก เท่ากับกฎหมายนี้ไม่ได้ให้ข้อมูลที่แท้จริงกับผู้บริโภค ที่ต้องการทราบว่ามียีเอ็มโอหรือไม่ รวมทั้งควรจะห้ามนำเข้าและใช้ส่วนประกอบจีเอ็มโอในอาหารเด็ก และสตรีมีครรภ์ และป้องกันจีเอ็มโอเข้าสู่สิ่งแวดล้อม ฉะนั้นทางที่ดีควรหันมาสนับสนุนเกษตรกรอินทรีย์ดีกว่า (ผู้จัดการออนไลน์, 9 ก.ย. 45)

นอกจากนี้ มีรายงานข่าวว่า นักวิทยาศาสตร์ที่ปรึกษากรีนพีซ สหรัฐฯ ซึ่งเดินทางมาร่วมประชุมประจำปีส่วนการรณรงค์ด้านพันธุวิศวกรรมของกรีนพีซทั่วโลก ที่จังหวัดเชียงใหม่เมื่อเร็วๆ นี้ ชี้ว่า ผลทดสอบจีเอ็มโอที่บอกว่าปลอดภัยนั้น เชื่อถือไม่ได้ เพราะภาคเอกชนซึ่งเป็นเจ้าของอาหารจีเอ็มโอเป็นผู้ทดสอบเอง ซึ่งแน่นอนว่า ผลการทดสอบย่อมเป็นไปตามที่เขาต้องการ และการทดสอบมักใช้เวลาสั้นเกินไป ทั้งนี้ กรีนพีซพบว่า ผลการศึกษา 11 ชิ้น ที่มีการเผยแพร่ นั้น มีถึง 8 ชิ้น ที่ทำการศึกษาเรื่องความปลอดภัยของอาหารจีเอ็มโอในเวลาไม่ถึง 90 วัน ตามที่องค์การอาหารและยาสหรัฐฯ (FDA) กำหนด ทั้งๆ ที่จริงควรใช้เวลาศึกษามากกว่านี้ และยิ่งใช้เวลานานเท่าใดก็ยิ่งดี นั่นหมายความว่า ผู้บริโภคไม่ได้รับการคุ้มครองจากรัฐบาลเลย พร้อมระบุว่า คนอเมริกาเมื่อได้รับทราบข้อเท็จจริง ก็ได้เกิดกระแสเรียกร้องเกี่ยวกับการติดฉลาก มีการเข้าชื่อแสดงความคิดเห็นไปที่รัฐบาลกลางมากมาย นอกจากนี้ เกษตรกรในรัฐแคลิฟอร์เนียก็ปฏิเสธเมล็ดพันธุ์ข้าวสาลีที่ผ่านการตัดต่อพันธุกรรม เพราะไม่ต้องการสูญเสียตลาดข้าวให้กับญี่ปุ่น เหมือนที่เกษตรกรปลูกถั่วเหลืองและข้าวโพดตัดต่อพันธุกรรมที่ต้องสูญเสียตลาดทางการค้าไป สิ่งเหล่านี้แสดงว่า ผู้บริโภคและเกษตรกรอเมริกาเริ่มปฏิเสธจีเอ็มโอมากขึ้น ทั้งๆ ที่อเมริกาเองเป็นผู้ผลิตจีเอ็มโอรายใหญ่ (ผู้จัดการออนไลน์, 21 ก.ค. 45)

ตั้งเมืองยาง : ปฏิรูประบบการพัฒนayangพาราไทย

เมื่อต้นเดือนสิงหาคมที่ผ่านมา ได้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องการปฏิรูประบบการพัฒนayangพาราไทย ที่นครศรีธรรมราช ได้ข้อสรุปถึงยุทธศาสตร์ใหม่ในการปฏิรูประบบyangพาราไทย อาทิ การปฏิรูประบบวิจัยและพัฒนayang ปฏิรูประบบการตลาดyang โดยผลักดันให้ไทยเป็นศูนย์กลางธุรกิจการค้าyang ผลิตภัณฑ์yang และผลิตภัณฑ์ไม่yangพาราของโลกร จัดตั้งองค์การความร่วมมือด้านyang 3 ประเทศคือ ไทย มาเลเซีย และอินโดนีเซีย เพื่อช่วยรักษาสถียรภาพราคayang รวมทั้งการสร้างนิคมอุตสาหกรรมผลิตyang ที่นิคมฯ ฉลุง จ.สงขลา รวมทั้งการตั้งเมืองyangต้นแบบ ที่ใช้yangพาราเป็นหลัก ซึ่งในเมืองนี้จะมีสิ่งอำนวยความสะดวก

เช่น ถนนลาดยางมะตอยผสมยางธรรมชาติ พื้นที่อาคารปลูกด้วยกระเบื้องยาง เฟอร์นิเจอร์ไม้ยางพารา เชื้อนยาง และใช้จักรยานทั้งเมือง เป็นต้น

ทั้งนี้การประชุมที่ผ่านมาเป็นเพียงข้อสรุปเบื้องต้น จะต้องมีการประชุมและวางแผนระยะกลางและระยะยาวออกมาอีก แต่ที่ดำเนินการแล้วในขณะนี้คือ การเซ็นสัญญาเปิดบริษัทร่วมทุนระหว่างไทย มาเลเซีย และ อินโดนีเซีย ซึ่งทางไทยในฐานะผู้ถือหุ้นใหญ่จะต้องเร่งดำเนินการต่อ เพื่อให้ราคายางดีขึ้น และดึงศูนย์กลางการค้ายางให้กลับมาอยู่ที่ไทย แทนที่จะเป็นสิงคโปร์เช่นในปัจจุบัน เพราะที่ผ่านมา ทั้ง 3 ประเทศ สามารถผลิตยางพาราได้สูงถึงร้อยละ 80 ของโลก แต่ตัดราคากันเองจนเกินไป แต่หลังจากลงนามร่วมทุนกันแล้ว จะมีการปฏิรูปอุตสาหกรรมยางพาราทั้งระบบ โดยจะเพิ่มการแปรรูปอีกร้อยละ 20 ซึ่งถ้าทำได้ ราคายางจะดีขึ้น เพราะยางจะถูกนำมาใช้มากกว่า 2 แสนตัน (ผู้จัดการออนไลน์, 2 ส.ค. 45)

ล่าสุดได้มีการเรียกประชุมคณะกรรมการกำกับการดำเนิน โครงการนิคมอุตสาหกรรมแปรรูปยางครบวงจร (rubber city) โดยมี ดร.ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ เป็นประธาน ซึ่งคาดว่าจะใช้งบประมาณ 1,000 ล้านบาท และดำเนินการแล้วเสร็จในต้นปี 2547 โดยจะทำการเป็นโครงการนำร่อง 4 ส่วน ได้แก่ โครงการการบริหารจัดการ อาทิ การจัดตั้งสำนักงาน สร้างตลาดค้ายาง การก่อสร้างวิทยาลัยเทคโนโลยีการยาง สร้างศูนย์แสดงสินค้าที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ยาง โครงการที่สองคือ การสร้างแปลงสาธิตการปลูกยางที่ทันสมัยให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่ดี โครงการที่สามคือ การตั้งโรงงานขนาดใหญ่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ยางทั้งในและต่างประเทศมาลงทุน และโครงการสุดท้ายคือ การตั้งโรงงานขนาดกลางและย่อมเข้ามาอยู่ในนิคมฯ (ผู้จัดการออนไลน์, 12 ส.ค. 45)

อำนาจอธิปไตยด้านอาหาร

ที่มา : วารสารแลได้ ฉบับที่ 97

(มิถุนายน 2545) น.48-53

คำว่า “อำนาจอธิปไตย” (sovereignty) เป็นศัพท์ทางการเมืองการปกครอง หมายถึง การที่ประเทศใดประเทศหนึ่งมีอำนาจในการปกครองตนเอง ไม่ได้อยู่ภายใต้ประเทศอื่นหรือเป็นเมืองขึ้นของประเทศอื่น เป้าหมายสูงสุดของสงครามและการต่อสู้ระหว่างกลุ่มชนต่างๆ ในประวัติศาสตร์โลกหลายร้อยปีที่ผ่านมา คือการที่รัฐใดรัฐหนึ่ง ประเทศใดประเทศหนึ่งต้องการให้ประเทศของตนมีอิสรภาพในการปกครองตนเองที่ว่านั้น เกือบทุกประเทศล้วนผ่านการพัฒนาดังกล่าวมาแล้วทั้งสิ้น จนกระทั่งปัจจุบันการต่อสู้เพื่อให้ได้ประเทศที่อิสระก็ยังคงดำรงอยู่ทุกหนทุกแห่ง แม้ว่าปัจจุบันประเทศส่วนใหญ่มีอำนาจอธิปไตยทางด้านอื่นๆ มากขึ้นทุกที รวมทั้งอำนาจอธิปไตยทางด้านอาหารที่จะเลี้ยงพลเมืองของตนเอง

ถ้าสาระสำคัญของคำว่า “อำนาจอธิปไตย” คือการที่ประเทศใดประเทศหนึ่งสามารถกำหนดการบริหารการเมืองการปกครองและแนวทางการพัฒนาของตนเอง กระแสโลกาภิวัตน์และการขยายตัวของสิ่งที่เรียกว่า การค้าเสรี ทำให้อำนาจที่ว่านั้นของรัฐลดน้อยลงทุกที เห็นได้ชัดในข้อตกลงในองค์การการค้าโลก (WTO)

องค์การการค้าโลก จัดตั้งขึ้นมาในปี 2537 เพื่อเป็นเวทีเจรจาการค้าระหว่างประเทศต่างๆ โดยมีเป้าหมายสำคัญคือ ลดข้อกีดกันทางการค้าต่างๆ ลงให้มากที่สุด ด้วยความเชื่อว่า เมื่อมีการค้าอย่างเสรีระหว่างประเทศ สินค้าและบริการต่างๆ จะถูกลง คุณภาพดีขึ้นเพราะมีการแข่งขันกัน ผู้บริโภคจะได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่ การเจรจาการค้าดังกล่าวมีมากมายหลายประเด็น รวมทั้งเรื่องสินค้าเกษตรด้วย เป้าหมายของการเจรจาไปในทางเดียวกับสินค้าอื่นๆ คือต้องการขจัดข้อกีดกันทางการค้าต่างๆ ให้หมดสิ้นไป ไม่มีกำแพงภาษี ไม่มีการอุดหนุนสินค้าเกษตรในประเทศที่จะทำให้สินค้าเกษตรในประเทศใดประเทศหนึ่งมีข้อได้เปรียบกว่าสินค้าของประเทศอื่นๆ ที่ไม่มีการอุดหนุน เป้าหมายดังกล่าว ดูเผินๆ น่าจะดี ผู้บริโภคจะได้ซื้อสินค้าจากทั่วโลกในราคาที่ถูกลง เพราะถ้าสินค้าเกษตรในประเทศราคาแพง ก็จะถูกตีตลาดด้วยสินค้าเกษตรนำเข้าจากต่างประเทศที่ราคาถูกลงกว่า ตามกลไกการตลาดของระบบทุนนิยม

แต่มีความจริงที่ต้องพิจารณาอีกหลายประเด็นเกี่ยวกับเรื่องนี้

ประเด็นแรก สินค้าเกษตรเป็นสินค้าอาหาร เป็นปัจจัยเพื่อการยังชีพ การค้าขายกันเสรีจะมีผลกระทบกับการจัดสรรอาหารให้พลเมืองอย่างไร

ประเด็นที่สอง ปัจจุบันนั้นการผลิตอาหารของโลก ส่วนหนึ่งไม่ได้ถูกควบคุมโดยเกษตรกร แต่ถูกควบคุมโดยบริษัทข้ามชาติยักษ์ใหญ่เพียงไม่กี่บริษัท การเปิดเสรีสินค้าเกษตร หมายถึงการสร้างตลาดให้บริษัทที่มุ่งกอบโกยกำไรเหล่านี้ ไม่ใช่ตัวเกษตรกรอย่างที่มีการกล่าวอ้างกัน

ซึ่งเป็นที่มาของคำว่า “อธิปไตยด้านอาหาร”

ในอดีต ทุกประเทศจะมีการผลิตอาหารประจำวันให้เพียงพอับความต้องการของพลเมืองในประเทศ ด้วยวิธีการ เทคนิค ภูมิปัญญาของตนเอง มีน้อยมากที่ต้องสั่งอาหารมาจากต่างประเทศมาเลี้ยงพลเมือง ยกเว้นในช่วงเวลาที่ไม่ปกติ เช่น เกิดสงคราม ความแห้งแล้งหรือภัยธรรมชาติอื่นๆ เท่านั้น นั่นหมายความว่า แต่ละประเทศได้พัฒนาระบบต่างๆ จนกระทั่งสามารถพึ่งตนเองทางด้านอาหารได้ คือ ประชาชนลงแรงผลิตเอง ด้วยความรู้และทรัพยากรที่มีอยู่ในประเทศ จัดสรรกระจายไปยังกลุ่มคนต่างๆ ทั่วประเทศ แม้ว่าหลายชุมชนจะไม่สามารถผลิตอาหารได้เองทั้งหมด แต่ก็พึ่งพิงอาหารในท้องถิ่นใกล้เคียงหรือภายในประเทศ

ยิ่งสืบค้นยาวนานไปในอดีตมากเท่าไร เราจะพบว่า ชุมชนต่างๆ สามารถพึ่งตนเองทางด้านอาหาร หรือมีความมั่นคงทางด้านอาหาร (food security) มากเท่านั้น แต่ยิ่งมีการ “พัฒนา” มากขึ้นเท่าไร ความมั่นคงด้านอาหารดูจะยิ่งลดน้อยลงเท่านั้น

กิจกรรมหลักในชุมชนดั้งเดิมทั่วโลก คือการผลิตข้าวหรืออาหารอย่างอื่น ทั้งการทำไร่ ทำนา หรือหา หักมันหักกลอยในป่า ชุมชนในภาคใต้ดั้งเดิมทุกชุมชน แม้ว่าจะมีอาชีพอย่างอื่น แต่จะไม่ทิ้งการทำนาทำไร่ เพื่อให้ได้ข้าวมาเป็นอาหารประจำวัน เราจึงพบว่า ชาวสวนผลไม้จะไม่ทำไร่ปลูกข้าว ชาวสวนยางพาราจะทำนา ไปพร้อมกัน ชาวประมงก็ทำนา ไม่ว่าจะมีอาชีพอื่นๆ ทางไหน นาหรือไร่จะไม่ทิ้ง เพื่อเป็นหลักประกันว่า ทุกครอบครัวจะมีข้าวกิน ทุกครอบครัวจึงมีความมั่นคงทางด้านอาหาร หรือพูดอีกนัยหนึ่งว่า ทุกครอบครัวมีอำนาจอธิปไตยทางด้านอาหาร คือไม่ต้องพึ่งคนอื่น หรือพึ่งน้อยมากในรูปของการแลกเปลี่ยนกัน เช่น ชาวบ้านป่าเอาน้ำผึ้ง ผลไม้ ของป่า ไปแลกกะปิ เกลือ จากชาวประมง แลกข้าวจากชาวนา เป็นต้น เมื่อแต่ละครัวเรือนมีอำนาจอธิปไตยทางด้านอาหาร ประเทศก็มีความเจริญในเรื่องนี้ไปโดยปริยาย คือไม่ต้องสั่งอาหารจากประเทศอื่น พลเมืองจะกินอะไร กินเท่าไร จะผลิตอะไร ผลิตแค่ไหน ผลิตแบบไหน ล้วนอยู่ในการตัดสินใจของครอบครัว หรือท้องถิ่นทั้งสิ้น ผู้คนในประเทศอื่นไม่สามารถมากำหนดได้ การตัดสินใจเรื่องอาหารที่วุ่นวายจะแตกต่างกันไปตามความเชื่อ ทรัพยากร ภูมิปัญญา รสนิยม ของคนในท้องถิ่นของแต่ละประเทศ

การพึ่งตนเองทางด้านอาหาร หรืออำนาจอธิปไตยทางด้านอาหารที่วุ่นวายนั้น เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เมื่อเกิดสิ่งที่เราเรียกว่า การปฏิวัติเขียว (green revolution) ซึ่งมีสาระสำคัญคือ การเปลี่ยนแปลงระบบการเกษตรขนานใหญ่ ทั้งเป้าหมาย วิธีการผลิตและการกระจายผลผลิตทางการเกษตร เป้าหมายเดิมของการเกษตร แม้จะไม่มีใครเขียนไว้ แต่ก็รู้กันชัดแจ้งว่า เพื่อให้คนที่ผลิตมีอาหารกิน เมื่อมีเหลือจึงขาย ทุกคนจึงปลูกสิ่งที่ตนเองกินก่อน เช่น ข้าว ดังกล่าวมาแล้ว แต่เป้าหมายของการเกษตรสมัยใหม่ที่เรียกว่า การปฏิวัติเขียว คือการปลูกเพื่อขาย คือปลูกให้คนอื่นกิน เพื่อที่คนขายจะได้เงิน วิธีการผลิตก็เปลี่ยนไปจากเดิม ที่อาศัยธรรมชาติ อาศัยความรู้ ทรัพยากร พันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ในท้องถิ่นมาเป็นการอาศัยปัจจัยการผลิตจากภายนอกทุกอย่าง ตั้งแต่พันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ ความรู้ ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง ซึ่งไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในท้องถิ่น

ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ซึ่งเริ่มต้นมาหลังปี 2500 ในประเทศไทยได้ก่อให้เกิดผลกระทบกับสังคม ชุมชน และทรัพยากรอย่างกว้างขวาง คือ ทำลายดิน น้ำ ป่า อากาศ ผลิตสินค้าที่เต็มไปด้วยสารพิษออกมา พืชพันธุ์ท้องถิ่น ความรู้ท้องถิ่นถูกละทิ้งทำลาย และสุดท้ายคือ การเกษตรสมัยใหม่ทำลายความมั่นคงด้านอาหารของชุมชนและประเทศ เราจึงพบว่า ชาวนาผลิตข้าวขายมากมายมหาศาล แต่ไม่มีข้าวกิน เพราะต้องเอาเงินทั้งหมด ไปจ่ายค่าปัจจัยการผลิตที่กู้มาจากพ่อค้า และเกษตรกรจำนวนมากละทิ้งการผลิตเพื่อกิน ไปสู่การผลิตเพื่อขาย ผลิตของเพื่อขายก่อนผลิตเพื่อกิน

เมื่อความมั่นคงด้านอาหารถูกทำลาย อำนาจอธิปไตยด้านอาหารก็ถูกทำลาย เมื่อเกษตรกรไม่มีข้าวกิน ก็ต้องสั่งซื้อข้าวมาจากชุมชนอื่นหรือประเทศอื่น เมื่อมีการส่งเสริมการเกษตรสมัยใหม่กันทั่วโลก ความมั่นคงด้านอาหารทั่วโลกก็ถูกทำลาย อำนาจอธิปไตยด้านอาหารที่เคยมีอยู่ในมือเกษตรกรก็ไปอยู่ในมือคนอื่น ซึ่งก็คือบริษัทยักษ์ใหญ่ทางการเกษตรทั้งหลาย

นอกเหนือจากการปฏิบัติแล้ว การเปลี่ยนแปลงค่านิยมในการบริโภคด้วยการโฆษณา ก็มีส่วนสร้างการพึ่งพิงอาหารจากภายนอก เดิมคนไทยกินข้าว ปัจจุบันคนรุ่นใหม่กินข้าวน้อยลง กินขนมปัง กินอาหารฝรั่งมากขึ้น อาหารฝรั่งเหล่านั้นต้องใช้วัตถุดิบนำเข้า เพิ่มการพึ่งพิงอาหารจากประเทศอื่น ลดอำนาจอธิปไตยด้านอาหารของประเทศลง ผู้ได้รับผลประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงค่านิยมเหล่านั้นคือ บริษัทค้าสินค้าเกษตรในต่างประเทศ

ในอดีตที่ผ่านมา แต่ละประเทศจะมีมาตรการเพื่อป้องกันเกษตรกร ซึ่งเป็นผู้ผลิตอาหารของตนเองมากมายหลายอย่าง เช่น เก็บภาษีนำเข้าให้สูงเพื่อทำราคาอาหารนำเข้า จะสูง ขยายแข่งกับของในประเทศไม่ได้ ให้เงินอุดหนุนเกษตรกรยามที่ราคาสินค้าตกต่ำ ส่งเสริมการผลิต ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อให้เกษตรกรที่ผลิตอาหารให้สังคมอยู่ได้ ประเทศสามารถผลิตอาหารเลี้ยงตนเองได้ มีความมั่นคงและอำนาจอธิปไตยด้านอาหาร แต่ข้อตกลงในองค์การการค้าโลก พยายามกำจัดมาตรการเหล่านั้นออกไป ยกเลิกกำแพงภาษี ยกเลิกการอุดหนุน ยกเลิกมาตรการต่างๆ ที่กีดกันสินค้าจากต่างประเทศ ผลก็คือ ประเทศต่างๆ จะมีอำนาจอธิปไตยลดน้อยลงทุกที จนแทบจะไม่มีเลย เพราะต่อไปนี้สินค้าเกษตรต่างๆ จะถูกส่งไปขายได้ทั่วโลกอย่างไม่มีขีดจำกัด เกษตรกรซึ่งเป็นคนผลิตอาหารของประเทศจะล้มละลาย เพราะแข่งกับของต่างประเทศไม่ได้ และการพึ่งพิงอาหารจากต่างประเทศจะสูงขึ้นเป็นลำดับ

เกษตรกรบางกลุ่มอาจจะได้ประโยชน์จากข้อตกลงนี้ โดยเฉพาะเกษตรกรรายใหญ่ในประเทศที่พัฒนาแล้ว อย่างในสหรัฐและยุโรป แต่เกษตรกรส่วนใหญ่ในประเทศด้อยพัฒนาจะได้รับผลกระทบอย่างร้ายแรง เพราะรัฐบาลของตนเองไม่สามารถคุ้มครองได้ ไม่สามารถจ่ายเงินอุดหนุนได้ ไม่สามารถแทรกแซงราคาได้ ไม่สามารถตั้งกำแพงภาษีได้ คนที่จะได้ประโยชน์เต็มๆ จากการเปิดเสรีสินค้าเกษตรคือ บริษัทข้ามชาติที่ค้าขายสินค้าเกษตรทั้งหลาย เพราะข้อตกลงในองค์การการค้าโลกเปิดตลาดให้กับบริษัทเหล่านี้อย่างกว้างขวาง ไม่มีข้อจำกัด

ปัจจุบันแม้ว่ารัฐยังสามารถคุ้มครองเกษตรกรได้ด้วยการแทรกแซงราคามั่ง ใช้มาตรการด้านภาษีบ้าง แต่ชาวสวนยางพารา สวนปาล์ม ชวนา ชาวไร่มันสำปะหลัง ชาวไร่กาแฟก็ยังคงขายสินค้าในราคาขาดทุน ถ้าไม่มีมาตรการเหล่านี้คุ้มครองเลย สภาพการณ์จะเป็นอย่างไร การเปิดเสรีสินค้าเกษตรจะทำลายเกษตรกรผู้ผลิตอาหาร ทำลายความมั่นคงด้านอาหารของประเทศ และทำลายอธิปไตยในการจัดการอาหารของพลเมืองและของประเทศ เพราะเกษตรกรจะถูกระบบตลาดบังคับให้ผลิตสินค้าที่ตลาดต้องการ ไม่ใช่ที่ครอบครัวต้องการบริโภค

องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) รายงานว่า ในปี 2541-2542 มีประชากรทั่วโลก 815 ล้านคน ที่ประสบปัญหาทุพโภชนาการ หรือขาดอาหาร สำหรับประเทศไทย รายงานของเอฟเอโอที่เผยแพร่เมื่อเดือนกันยายน 2543 รายงานว่า มีประชากรขาดอาหารร้อยละ 21 ของประชากรทั้งหมด หรือประมาณ 12.2 ล้านคน

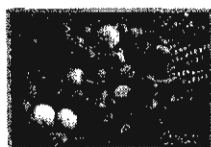
เอฟเอโอ ได้จัดให้มีการประชุมสุดยอดว่าด้วยอาหารโลก (World Food Summit) ขึ้นที่กรุงโรม ประเทศอิตาลี เมื่อปี 2539 เพื่อหาทางลดจำนวนผู้อดอยากหิวโหยของโลก และในเดือนมิถุนายน 2545 นี้ ได้จัดให้มีการประชุมติดตามผลการปฏิบัติการ จากการประชุมครั้งนั้นขึ้นมาอีกครั้ง กลุ่มองค์กรประชาชนทั่วโลกก็ได้จัดประชุมขึ้นในช่วงเวลาเดียวกัน เพื่อตอกย้ำว่า การแก้ปัญหาคนอดอยากยังไม่มาถึงไหน เหตุที่แผนงานในปี 2539 ไม่ได้ผล ไม่ได้เป็นเพราะขาดแรงสนับสนุนจากระดับนโยบาย หรือขาดทรัพยากรที่จะดำเนินการ แต่เพราะรัฐยังสนับสนุน

นโยบายที่นำไปสู่ความหิวโหยของพลเมือง โดยเฉพาะการเปิดเสรีทางการค้าต่างๆ นั่นเอง ถ้าไม่เปลี่ยนทิศทางของนโยบายเหล่านี้ ก็ไม่มีทางที่จะแก้ปัญหาคนอดอยากของโลกได้

กลุ่มองค์กรประชาชนเสนอว่า สาเหตุสำคัญของการแก้ปัญหาอาหารของโลก คือการที่บุคคล ชุมชน และประเทศต้องมีอำนาจอธิปไตยด้านอาหาร คือ การที่ประชาชน ชุมชน และประเทศ สามารถกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการเกษตร แรงงาน อาหาร ที่ดิน การประมงที่สอดคล้องกับระบบนิเวศ สังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรมของประเทศนั้นๆ แฉลงการณ์ของกลุ่ม (อ่านรายละเอียดที่ www.foodfirst.org) ระบุว่า อำนาจอธิปไตยด้านอาหารจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อ

- มีการผลิตอาหารเพื่อการบริโภค และเพื่อตอบสนองความต้องการในประเทศก่อนอย่างอื่น
- สร้างหลักประกันว่า ราคาพืชผลการเกษตรเป็นธรรมกับเกษตรกรผู้ผลิต ไม่ถูกทำลายด้วยสินค้าราคาถูกจากต่างประเทศ
- เกษตรกรสามารถเข้าถึงทรัพยากรที่ดิน น้ำ ป่า แหล่งประมง และทรัพยากรเพื่อการผลิตอย่างอื่น
- ส่งเสริมบทบาทผู้หญิงในการผลิตอาหาร การเข้าถึง และควบคุมทรัพยากรเพื่อการผลิต
- ชุมชนมีอำนาจในการจัดการทรัพยากรเพื่อการผลิต เช่น ดิน น้ำ และพันธุกรรมต่างๆ ไม่ใช่บริษัทยักษ์ใหญ่
- ห้ามการจดสิทธิบัตรสิ่งมีชีวิต เพื่อป้องกันไม่ให้นักเอกชนเข้าครอบครองเมล็ดพันธุ์ต่างๆ ให้เกษตรกรสามารถใช้แลกเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์ต่างๆ อย่างเสรี และชะลอการใช้สิ่งมีชีวิตดัดต่อพันธุกรรม ซึ่งจะทำให้พืชเหล่านั้นปะปนกับสิ่งมีชีวิตตามธรรมชาติ
- รัฐต้องลงทุนสนับสนุนกิจกรรมการผลิตของครอบครัวและชุมชน เพื่อให้ชุมชนท้องถิ่น สามารถผลิตอาหารเพื่อประชาชนและตลาดในประเทศ

แถลงการณ์ของกลุ่มองค์กรเหล่านี้เน้นย้ำว่า “คนทุกคนมีสิทธิที่จะได้กินอาหารที่ปลอดภัย มีคุณค่าทางโภชนาการและเหมาะสมกับวัฒนธรรมของตนเอง และมีสิทธิที่จะได้รับทรัพยากรเพื่อผลิตอาหารเหล่านั้น”

001-009

สถานการณ์
ความเคลื่อนไหว

รหัสประจำตัว	รายละเอียดกิจกรรม/โครงการ
WS-MSA-001	ความหลากหลายทางชีวภาพ : ความอยู่รอดของการเกษตรไทย ประเด็นของความหลากหลายทางชีวภาพได้รับการหยิบยกขึ้นมาพูดถึงอย่างมาก เพราะความหลากหลายของสายพันธุ์พืชมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมของชุมชนเกษตรกรรมอย่างแยกกันไม่ออก เวทีปลูกความหลากหลายให้งอกงาม ที่จัดขึ้นเมื่อวันที่ 29-30 มิถุนายน 2544 ได้นำเรื่องนี้มาเป็นประเด็นหลักในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หัวข้อการนำเสนอมีทั้งหัวข้อที่เกี่ยวข้องในระดับนโยบาย เช่น เรื่องนโยบายความหลากหลายทางชีวภาพในประเทศ, จุดประกายแนวความคิดและเค้าโครงแผนปฏิบัติการและนโยบายปลูกความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นต้น
WS-MSA-002	แต่งตั้งคณะทำงานด้านความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน ความหลากหลายทางชีวภาพมีความสำคัญในระดับประเทศ ดังนั้นคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ จึงแต่งตั้งคณะอนุกรรมการอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพขึ้น เพื่อทำหน้าที่จัดทำนโยบายระดับชาติด้านการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน และเพื่อให้การดำเนินงานในด้านนี้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมีการดำเนินงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง และมีทิศทางเดียวกัน คณะอนุกรรมการฯ จึงแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำนโยบาย มาตรการ และแผนอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน พ.ศ.2546-2550 ซึ่งเมื่อวันที่ 27-28 สิงหาคมที่ผ่านมาทางคณะทำงานได้จัดให้มีการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นต่อร่างนโยบาย มาตรการ และแผนอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน พ.ศ.2546-2550 หากหน่วยงานหรือองค์กรใดสนใจสามารถสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ กองประสานการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายเลขโทรศัพท์ 02-271-4232-8 ต่อ 226-7, 02-279-5202
WS-MSA-003	อุตสาหกรรมเกษตรยั่งยืนพื้นเศรษฐกิจไทย เมื่อวันที่ 9-13 สิงหาคม 2544 คณะอุตสาหกรรมเกษตร ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จัดงานอุตสาหกรรมเกษตร ครั้งที่ 1 ในหัวข้อ อุตสาหกรรมเกษตรยั่งยืนพื้นเศรษฐกิจไทย ภายในงานมีกิจกรรมต่างๆ ที่น่าสนใจมากมาย มีทั้งการสาธิตและอบรมวิธีการแปรรูปอาหาร การประชุมวิชาการ การบรรยายพิเศษ การแสดงเทคโนโลยี เครื่องจักรและบรรจุภัณฑ์ ประกวดผลิตภัณฑ์ ทางคณะอุตสาหกรรมเกษตร รับให้คำปรึกษาด้านการแปรรูปอาหาร การลงทุน บรรจุภัณฑ์ และแนะนำเทคนิคการผลิตตามโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ด้วย
WS-MSA-004	แนวทางและวิธีการในการศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพ ในวันที่ 23-24 สิงหาคมที่ผ่านมา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จัดการสัมมนาเรื่อง แนวทางและวิธีการในการศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อให้ นักวิจัยและผู้สนใจทางด้านความหลากหลายทางชีวภาพของสถาบันการศึกษาและหน่วยงานต่างๆ ได้เข้าใจถึงสภาพปัญหาของสิ่งมีชีวิตประเภทต่างๆ และทราบถึงแนวทางในการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ตลอดจนการจัดการฐานข้อมูลของความหลากหลายทางชีวภาพ โดยผู้บรรยายที่เกี่ยวข้องชาวยุโรปในการศึกษาสิ่งมีชีวิตในกลุ่มต่างๆ

WS-MSA-005	ภาคีความร่วมมือเพื่อการพัฒนาและการวิจัยเกษตรยั่งยืน เวทีภาคีความร่วมมือเพื่อพัฒนาเกษตรยั่งยืน เกิดขึ้นแล้วหลายครั้งโดยเมื่อวันที่ 27 สิงหาคม 2544 เป็นเวทีหารือเรื่อง แนวทางในการขับเคลื่อนงานวิจัยเกษตรยั่งยืน ภาคเหนือ ซึ่งจัดร่วมมือกับมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ทางภาคอีสานเมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2544 มีเวทีพัฒนารอบงานวิจัยเรื่องเกษตรยั่งยืนของ จ.ขอนแก่น ณ สำนักงานประสานงาน สกว.ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และวันที่ 24 สิงหาคม 2544 มีเวทีเสวนาเรื่อง การจัดการแมลง-โรคพืชโดยไม่ใช้สารเคมีในรูปแบบต่าง ๆ ณ อาคารขวัญมอ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ทางภาคใต้ เมื่อวันที่ 12 กันยายนที่ผ่านมา สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 7 ร่วมกับโครงการนำร่องเพื่อพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืนของเกษตรกรรายย่อย และคณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จัดเวทีเรียนรู้เกษตรยั่งยืนภาคใต้ ครั้งที่ 2/2544 เรื่อง เราจะไปทางไหนกันในเกษตรยั่งยืนภาคใต้ วัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดกลไกในการร่วมภาคีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ ตลอดจนแนวทางในการเชื่อมโยงการทำงาน และเพื่อให้เกิดโจทย์วิจัยอันจะนำไปสู่การพัฒนาเทคโนโลยีเกษตรที่ยั่งยืน สอดคล้องกับปัญหา ความต้องการ และศักยภาพของเกษตรกรในพื้นที่ (อ่านข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ห้องบทความ)
WS-MSA-006	ประเมินโครงการนำร่องเพื่อพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืนของเกษตรกรรายย่อย ตามที่มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2543 ได้เห็นชอบให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนินการโครงการนำร่องเพื่อพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืนของเกษตรกรรายย่อย โดยมีมูลนิธิเกษตรยั่งยืน (ประเทศไทย) เป็นผู้บริหารและจัดการโครงการนั้น ซึ่งโครงการจะสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายได้จำเป็นต้องมีระบบติดตามประเมินผลที่มีประสิทธิภาพทั้งในระดับภูมิวิเศน ระดับภาค และระดับประเทศ เมื่อวันที่ 15-16 กันยายนที่ผ่านมา มูลนิธิเกษตรยั่งยืน (ประเทศไทย) จัดสัมมนาเสนอผลการติดตามประเมินผลโครงการนำร่องเพื่อพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืนของเกษตรกรรายย่อยในระดับประเทศขึ้น ประเด็นที่หยิบยกขึ้นมา ได้แก่ เรื่องการนำเสนอของคณะติดตามประเมินผลในระดับภาคต่างๆ และการแบ่งกลุ่มย่อยเพื่ออภิปรายแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ที่สนับสนุนและที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินโครงการและพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ สำนักงานเลขานุการ (02) 952-7871 หรือ Email : annet@ksc.th.com
WS-MSA-007	การศึกษาองค์กรร่วมและวิทยาศาสตร์ องค์กรร่วมวิถีกับความคิดทางวิทยาศาสตร์กระแสหลัก เมื่อวันที่ 2-3 ธันวาคมที่ผ่านมา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับศูนย์ศึกษาการพัฒนาสังคม, สถาบันเอเชียศึกษา, ไฟกัส, กรีนพีซ, เครือข่ายสิทธิภูมิปัญญาไทย, กรีนเนท, เสริมศึกษาลัย, อาศรมวงศ์สนธิ และบริษัท สวนเงินมีมา จำกัด จัดการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ... การศึกษาองค์กรร่วมและวิทยาศาสตร์ องค์กรร่วมวิถีกับความคิดทางวิทยาศาสตร์กระแสหลัก ซึ่งมี การบรรยายเรื่อง...ปล้นผลิตผล : ผลกระทบของวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ต่อชีวิตในชนบทและโลก...โดยคุณวันทนา ศิวะ และนอกจากนี้ยังมีนักคิดจากนานาประเทศอีกหลายท่านที่มาร่วมแลกเปลี่ยนกันอีกด้วย

WS-MSA-008	เสวนาเกษตรยั่งยืนภาคใต้สัญจร เรื่อง...พืชสมุนไพร-พืชพื้นบ้าน-เศรษฐกิจชุมชน เมื่อวันที่ 10 มกราคมที่ผ่านมาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขต นครศรีธรรมราช ร่วมกับคณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จัดเสวนา เกษตรยั่งยืนภาคใต้สัญจรขึ้น ซึ่งในครั้งนีถือเป็นเวทีเกษตรยั่งยืนภาคใต้สัญจรครั้งที่ 3 แล้ว โดยในครั้งแรกเสวนาเรื่อง...เราจะไปทางไหนกัน ในเกษตรยั่งยืนภาคใต้...และครั้งที่ 2 เรื่อง...โครงการพัฒนาเกษตรยั่งยืนของภาคใต้ตอนล่าง : พืชร่วมยาง, การเลี้ยงโคนม แบบยั่งยืน สำหรับเนื้อหาในครั้งที่ 3 คือเรื่อง...พืชสมุนไพร-พืชพื้นบ้าน-เศรษฐกิจชุม ชน...ในเวทีเสวนามีการนำเสนอกรณีศึกษาหลายกรณีที่น่าสนใจ อาทิ โครงการอนุรักษ์ ทรัพยากรพันธุ์พืช และงานวิจัยทางด้านพืชสมุนไพร ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล, พืช พื้นบ้านและการใช้ประโยชน์ : กรณีตำบลร่อนพิบูลย์ จ.นครศรีธรรมราช, การทำแผนชุมชน โดยเกษตรกรในชุมชน : กรณีศึกษาหมู่บ้านหนองกลางดง จ.ประจวบคีรีขันธ์, ประสบการณ์ การพัฒนาการเกษตรและธุรกิจชุมชน โดยผู้นำเกษตรกรของ จ.นครราชสีมา สอบถามข้อมูล เพิ่มเติมได้ที่ (075) 41-1144, 42-0559 ต่อ 158 หรือ (02) 620-8082
WS-MSA-009	ศูนย์ความหลากหลายทางชีวภาพจัดประชุมประจำปีครั้งที่ 2 ศูนย์ความหลากหลายทางชีวภาพ ร่วมกับศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีว ภาพแห่งชาติ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ สวนหลวง ร.9 มูลนิธิสื ดา และสถาบันทรัพยากรธรรมชาติและมีความหลากหลายทางชีวภาพ กระทรวงเกษตรและส หกรณ์ จัดประชุมประจำปีครั้งที่ 2 ขึ้น เมื่อวันที่ 12 มกราคมที่ผ่านมา โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ที่ทำงานด้านความหลากหลายทางชีวภาพ, เผยแพร่ข่าวสาร ข้อมูล ความรู้ เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนและบุคคลทั่วไปได้ตระหนักถึงความสำคัญของการ อนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ งานศึกษาสาธารณะและให้ข้อมูลข่าวสาร โทร. (02) 642-5322-31 ต่อ 266, 267, 287 หรือ http://biodiversity.biotech.or.th
WS-MSA-010	สัมมนาเรื่อง...แนวคิดพุทธปรัชญา พุทธธรรม พุทธเกษตร ในสังคมไทย สำนักเสริมศึกษาและบริการสังคม ร่วมกับชมรมเสริมศึกษา เหลือง-แดง ธรรม ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จัดสัมมนาทางวิชาการเรื่อง...แนวคิดพุทธปรัชญา พุทธ ธรรม พุทธเกษตร ในสังคมไทย...เมื่อวันที่ 19 มกราคมที่ผ่านมา ณ ห้องประชุม ชั้น 4 อาคารอเนกประสงค์ 1 มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ สำนักเสริมศึกษาและบริการสังคม โทร. (02) 226-4395-6, (02) 613-3820-5 ในวันและเวลา ราชการ

WS-MSA-011	มข.จัดงานเกษตรแห่งชาติฉลอง 35 ปี คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ร่วมกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จัดงานวันเกษตรแห่งชาติ ประจำปี 2545ฉลอง 35 ปี คณะเกษตรศาสตร์ ระหว่างวันที่ 25-31 มกราคมที่ผ่านมา สถาบันวิจัยและศูนย์ฝึกอบรมการเกษตรแม่เหียะ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ งานเกษตรแห่งชาติในครั้งนี้มีกิจกรรมในหัวข้อ...เกษตรและชุมชน พลัฒ์แห่งชีวิต เพื่อเศรษฐกิจไทย...ซึ่งภายในงานมีการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและผลงานวิจัยของคณาจารย์คณะเกษตรศาสตร์ที่มีประโยชน์ต่อเกษตรกร และอุตสาหกรรมการเกษตรสาขาวิชาและการจัดงานวันเกษตรแห่งชาติครั้งนี้ ยังมีการเผยแพร่ผลงานโครงการตามแนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตรแบบยั่งยืน และเศรษฐกิจพอเพียง ติดตามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ www.chiangmai.ac.th
WS-MSA-012	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์จัดประชุมวิชาการครั้งที่ 40 ระหว่างวันที่ 4-7 กุมภาพันธ์ที่ผ่านมา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้จัดการประชุมทางวิชาการเป็นประจำต่อเนื่องกันทุกปี สำหรับครั้งนี้ซึ่งจัดเป็นครั้งที่ 40 มุ่งส่งเสริมให้นักวิชาการและอาจารย์จากสาขาต่างๆ นำเสนอผลงานวิจัย ซึ่งได้ข้อค้นพบใหม่ มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ และความชำนาญระหว่างนักวิชาการ อาจารย์ของภาครัฐและเอกชน ซึ่งจะนำไปสู่แนวทางการวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศ และเพื่อถ่ายทอดและนำออกเผยแพร่สู่สาธารณชนด้วย การจัดประชุมทางวิชาการครั้งนี้มีหัวข้อการอภิปรายที่น่าสนใจมากมาย อาทิ สาขาพืช เรื่องเกษตรไทยได้อะไรจากเกษตรอินทรีย์, สาขาเศรษฐศาสตร์ เรื่องหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ และวิสาหกิจชุมชน มุมมองสู่การพัฒนาเกษตรยั่งยืน, สาขาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร เรื่องชุมชนเกษตรจะอยู่รอดได้อย่างไร จากการพัฒนาแบบยั่งยืน เป็นต้น ติดตามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ห้องบทความ และ www.ku.ac.th
WS-MSA-013	สัมมนาเรื่อง...นโยบายการเกษตรและแผนการเศรษฐกิจแห่งชาติ คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา จัดสัมมนาเรื่อง...นโยบายการเกษตรและแผนการเศรษฐกิจแห่งชาติ...ขึ้น เมื่อวันที่ 1 เมษายนที่ผ่านมา โดยการสัมมนาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานศึกษานโยบายและแผนการเกษตรแห่งชาติให้สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีความสมบูรณ์มากขึ้น ในการสัมมนามีการอภิปรายเรื่อง...นโยบายและแผนการเกษตรแห่งชาติ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และมีการบรรยายในเรื่องเดียวกัน โดยนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องหลายท่าน อาทิ ดร.เกษมสันต์ จิณณวาโส รอง ผอ.สำนักวิเคราะห์และประสานแผนภาคการผลิตและบริการ, ผศ.พัชริน ดำรงกิตติกุล นักวิชาการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย เป็นต้น สำหรับในช่วงบ่ายมีวิทยากรอภิปรายและประเมินผลเรื่อง...การดำเนินงานของรัฐบาลตามนโยบายและแผนการเกษตรในปัจจุบัน หลายท่าน อาทิ ดร.อัมมาร์ สยามวาลา ประธานกรรมการสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, นายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง สมาชิกวุฒิสภา เป็นต้น อ่านวิพากษ์นโยบายเกษตร...20 ปี รัฐได้แต่สร้างหนี้ให้เกษตรกร ที่ห้องบทความประกอบ

WS-MSA-014	มหกรรมวิชาการชาวบ้าน...ที่กาฬสินธุ์ มูลนิธิเกษตรกรรมยั่งยืน (ประเทศไทย) ร่วมกับเครือข่ายองค์กรเกษตรกร และ องค์กรพัฒนาเอกชน จัดงาน...มหกรรมวิชาการชาวบ้าน...ขึ้น ณ โรงเรียนบ้านกุดตาไถล อ.นาแก จ.กาฬสินธุ์ เมื่อวันที่ 3-5 เมษายนที่ผ่านมา เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์ องค์ความรู้ และภูมิปัญญาชาวบ้านในการทำการเกษตร ภายในงานมีการบริหารจัดการ ด้านการเกษตร เช่น การทำน้ำปลาจากปลาร้า การแปรรูปอาหารประเภทต่างๆ นอกจากนี้ยังมีห้องเรียนถึง 7 ห้อง อาทิ ห้องเทคนิคการปรับปรุงดิน ห้องเทคนิคการตัดพันธุ์ข้าว การขยายพันธุ์พืช การทำสมุนไพรไล่แมลง การทำเหล้าพื้นบ้าน เป็นต้น และยังมีการจัดประกวดพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์อีกด้วย (ข้อมูลจาก จดหมายข่าวข่าวชุมชน ประจำเดือนเมษายน 2545 จัดทำโดยสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน)
WS-MSA-015	ระบบสวัสดิการชุมชน : มองผ่านการจัดการทรัพยากรป่า ข่ายประชาสังคมครั้งที่ 5 / 2545 ในวันที่ 1 ก.ค.45 เรื่อง...ระบบสวัสดิการชุมชน : มองผ่านการจัดการทรัพยากรป่า กรณีการจัดการเครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือกในเขตเทือกเขาบรรทัด ตั้งแต่เวลา 8.30 - 16.30 น. ณ ห้องประชุมสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา อาคาร 4 ชั้น 6 กระทรวงสาธารณสุข สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่โทร 02-939-2261 ต่อ 102, 108
WS-MSA-016	สัมมนาของเครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือกภาคใต้ และเครือข่ายป่าชุมชนภาคใต้ เครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือกภาคใต้ และเครือข่ายป่าชุมชนภาคใต้ ซึ่งดำเนินงานมาเป็นเวลานาน ได้พัฒนาองค์ความรู้ของชาวบ้านและมีรูปธรรมที่ปรากฏในพื้นที่ต่างๆ ดังนั้นกลุ่มแกนนำของทั้งสองเครือข่าย จึงจัดสัมมนาเพื่อประมวลองค์ความรู้และกำหนดทิศทางร่วมกันขึ้นที่จังหวัดสงขลา ระหว่างวันที่ 6-7 มิถุนายนที่ผ่านมา เนื้อหาการประชุมในวันแรก มีการนำเสนอองค์ความรู้ในเรื่องต่างๆ ได้แก่ องค์ความรู้เรื่องการจัดการป่าชุมชน, เกษตรกรรมยั่งยืน, พันธุ์กรรมพื้นบ้าน, ตลาดสีเขียว, ธุรกิจชุมชน, กองทุนเพื่อการจัดการทรัพยากรและเกษตรกรรมทางเลือก สำหรับในวันที่ 6 มิถุนายนทางเครือข่ายได้นำเสนอสถานการณ์ ทิศทาง คนทำงานของทั้งสองเครือข่าย และปิดท้ายด้วยการอภิปรายแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เชื่อมโยงงานระหว่างเครือข่าย เพื่อกำหนดทิศทางงานต่อไป
WS-MSA-017	ระบบสวัสดิการชุมชน : มองผ่านการจัดการทรัพยากรป่า ร่วมประชุมวิชาการเรื่อง...วิจัยก้าวไกล นำเกษตรกรไทยสู่สากล ระหว่างวันที่ 19-20 ก.ค.45 ณ ห้องประชุมอาคารสถาบัน 3 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อเผยแพร่งานวิจัยที่ได้รับทุนจาก สกว. ผ่านทางเครือข่ายวิจัยและพัฒนาอุตสาหกรรมพืชและสัตว์น้ำ จัดโดย เครือข่ายวิจัยและพัฒนาอุตสาหกรรมพืชและสัตว์น้ำ สกว. ร่วมกับสถาบันวิจัยทรัพยากรทางน้ำ สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ 02-218-8163, 02-652-5066 กด 0 หรือ http://thai.net/naffi

WS-MSA-018	ประชุมวิทยาศาสตร์ทางดินของโลก ครั้งที่ 17 ในวันที่ 14-21 ส.ค.45 ร่วมประชุมวิทยาศาสตร์ทางดินของโลก ครั้งที่ 17 ณ ศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ หัวข้อที่น่าสนใจ อาทิ สภาพทางชีวภาพของดิน, สภาพความสมบูรณ์และอาหารของพืชในดิน, ดินและสภาพแวดล้อม เป็นต้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรมวิชาการเกษตร ฯลฯ ติดตามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ www.doa.go.th
WS-MSA-019	งานสัปดาห์ผักพื้นบ้าน ร่วมงานสัปดาห์ผักพื้นบ้าน ระหว่างวันที่ 16-18 ส.ค.45 ณ บึงฉวาก อำเภอดงนาหว้า ซึ่งเป็นศูนย์รวมพันธุ์ผักพื้นบ้านจากทุกภาคของไทย จัดโดย กรมส่งเสริมการเกษตร ร่วมกับจังหวัดสุพรรณบุรี
WS-MSA-020	งานมหกรรมส่งเสริมเกษตรไทย ร่วมงานมหกรรมส่งเสริมเกษตรไทย ในวันที่ 24 ส.ค.- 1 ก.ย.45 ณ พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี จัดโดย กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ติดตามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ www.doae.go.th
WS-MSA-021	ความหลากหลายทางชีวภาพและฐานข้อมูลทรัพยากรพันธุกรรม ประชุมเรื่อง...ความหลากหลายทางชีวภาพและฐานข้อมูลทรัพยากรพันธุกรรม ในวันที่ 26-27 ก.ย.45 ณ ห้องประชุมสุธรรม อารีกุล อาคารสารนิเทศ 50 ปี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน กรุงเทพฯ จัดโดย ศูนย์ความหลากหลายทางชีวภาพ ร่วมกับโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี...สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่โทร.0-2644-8150-4 ต่อ 405, 407,555
WS-MSA-022	งานมหกรรมสินค้าส่งเสริมการเกษตรภาคเหนือ ระหว่างวันที่ 25-29 ก.ย.45 ร่วมงานมหกรรมสินค้าส่งเสริมการเกษตรภาคเหนือ ณ หอนิทรรศการศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่...ในงานมีการแสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร 17 จังหวัดในภาคเหนือ รวมทั้งนิทรรศการความรู้ทางวิชาการจากหน่วยงานต่าง ๆ สำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาคเหนือ ติดตามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ http://ndoe.doae.go.th/
WS-MSA-023	แนวทางการดำเนินงานที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าว ในวันที่ 2 ต.ค.45 ประชุมเพื่อกำหนด...แนวทางการดำเนินงานที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าว โดยพลังการเคลื่อนไหวของเครือข่าย ตั้งแต่เวลา 9.00-12.00 น. ณ ห้องประชุมตึกสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จ.นครปฐม สำนักงานสนับสนุนการพัฒนายุทธศาสตร์แห่งชาติด้านอาหาร (สยอ.) สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ 0-2590-2357, 0-2590-2490

WS-MSA-024	ความหลากหลายทางชีวภาพและฐานทรัพยากรพันธุกรรม ระหว่างวันที่ 26-27 กันยายนที่ผ่านมา ศูนย์ความหลากหลายทางชีวภาพ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, องค์การสวนพฤกษศาสตร์, ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ, โครงการ BRT และเครือข่ายวนเกษตรป่าตะวันออก ได้จัดประชุมเรื่อง...ความหลากหลายทางชีวภาพและฐานทรัพยากรพันธุกรรม เพื่อนำเสนอภาพรวมการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพของชาติ รวมถึงเพื่อสร้างเครือข่าย และประสานความร่วมมือระหว่างผู้เกี่ยวข้องและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพและฐานข้อมูลทรัพยากรพันธุกรรม ติดตามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ http://biodiversity.biotech.or.th
WS-MSA-025	เสวนาประกาศคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ ปกป้องเกษตรกรไทย หรือให้อำนาจผูกขาดบริษัทเมล็ดพันธุ์? เมื่อวันที่ 19 กันยายนที่ผ่านมา ไบโอไทยจัดเสวนา...ประกาศคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ ปกป้องเกษตรกรไทยหรือให้อำนาจผูกขาดบริษัทเมล็ดพันธุ์ ? ขึ้นที่ห้องประชุมสถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา (LDI) ผู้ร่วมเสวนาได้แก่ อ.เจริญ คัมภีรภาพ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, จินดา บุญจันทร์ ประธานโครงการนำร่องเกษตรกรรมยั่งยืน และคุณอุบล อยู่หว่า ผู้ประสานงานเครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือก อีสาน นอกจากนั้นในเวทียังร่วมแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเพื่อทำจดหมายเปิดผนึกจากเกษตรกรถึงนายประพัฒน์ ปัญญาชาติรักษ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และ นายปิณฑุรย์ พึ่งบุญ ณ อยุธยา ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ อีกด้วย สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ คุณนิรมล ยุวนบุญ (ไบโอไทย) โทร. 0-2952-7953, 0-2952-7371 หรือคุณทัศนีย์ วีระกันต์ (เครือข่ายเกษตรทางเลือก) โทร. 0-2952-7871, 0-2591-1195-6
WS-MSA-026	1-3 ธ.ค.ประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง...สถานการณ์การใช้สารกำจัดศัตรูพืชทางการเกษตร สถาบันชุมชนเกษตรกรรมยั่งยืน ภายใต้มูลนิธิเกษตรกรรมยั่งยืน ร่วมกับ Pesticide action network-Asia and The Pacific, มูลนิธิเกษตรยั่งยืน, สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “สถานการณ์การใช้สารกำจัดศัตรูพืชทางการเกษตรในประเทศไทยและในระดับนานาชาติ” ในวันที่ 1-3 ธันวาคม 2545 ณ ห้องประชุมศูนย์วิจัยพืชไร่ ต.หนองหาร อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอสถานการณ์และผลกระทบสารกำจัดศัตรูพืชในระดับประเทศ ระดับนานาชาติ และติดตามการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในระดับชุมชน
WS-MSA-027	26-29 ธ.ค. ร่วมงานวันข้าวอินทรีย์ไทย ที่ จ.ยโสธร ประชาสังคมจังหวัดยโสธร ร่วมกับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.), จังหวัดยโสธร, มูลนิธิสายใยแผ่นดิน และมูลนิธิเกษตรกรรมยั่งยืน (ประเทศไทย) จัดงานวันข้าวอินทรีย์ไทยขึ้น ระหว่างวันที่ 26-29 ธันวาคม 2545 ณ หน้าที่ว่าการอำเภอเมือง จ.ยโสธร เพื่อรณรงค์ส่งเสริมให้เกษตรกรชาวนาในจังหวัดยโสธรและชาวนาในภาคอีสานทั้ง 18

จังหวัดเกิดความรู้ความเข้าใจ และมั่นใจในการปลูกข้าวอินทรีย์มากยิ่งขึ้น <u>วันพฤหัสบดีที่ 26 ธันวาคม 2545</u>	
8.00-11.00 น.	ชมขบวนแห่ฟ้อนรำพื้นบ้านอีสานและกลองยาว
11.00-12.00 น.	พิธีเปิด
14.30-15.30 น.	ดนตรี "หมอลำเขี้ยว" จากจังหวัดอุบลราชธานี
15.30-16.30 น.	ประกวดสรภัญญะ 3 คณะ
16.30-17.30 น.	ปาฐกถาพิเศษ "เกษตรอินทรีย์ พลิกฟื้นแผ่นดินไทย" โดย อาจารย์ วิวัฒน์ ศัลยกำธร
17.30-18.30 น.	ดนตรี "ดอกหญ้าไหว" จากจังหวัดเพชรบุรี
19.45-20.00 น.	ฉายวิดีโอ "ข้าวอินทรีย์ไทย"
20.00-21.00 น.	ชุดประกอบเพลง เรื่อง "ทางสายใหม่ บนภูมิปัญญาเดิม" โดยเครือข่าย ข้าวจ้าววันออก-บ้านนาอีสาน จากจังหวัดฉะเชิงเทรา
<u>วันศุกร์ที่ 27 ธันวาคม 2545</u>	
10.30-11.30 น.	ปาฐกถาพิเศษเรื่อง "เกษตรอินทรีย์กับสังคมไทย" โดย ศ.นพ. ประเวศ วะสี
	ณ หอประชุมโรงเรียนเทศบาล 1 สุขวิทยากรตั้งตรงจิตร 15
14.30-16.00 น.	ดนตรี "หมอลำเขี้ยว" จากจังหวัดอุบลราชธานี
16.00-17.00 น.	ประกวดสรภัญญะ 3 คณะ
17.00-19.00 น.	บรรยายธรรมเรื่อง "พึ่งตนพ้นทุกข์" โดย สมณโพธิรักษ์
19.00-20.30 น.	วงดนตรี "พรวาส" จากปฐมมโศก
20.30-20.45 น.	ฉายวิดีโอ "ข้าวอินทรีย์ไทย"
20.45-24.00 น.	ดนตรีหมอลำคณะ อุไร ปุยวงศ์
<u>วันเสาร์ที่ 28 ธันวาคม 2545</u>	
14.30-15.30 น.	ดนตรี "มิตรกันทร" จากจังหวัดยโสธร
15.30-16.30 น.	ประกวดสรภัญญะ 3 คณะ
16.30-17.30 น.	หมอลำคำบวน
17.30-18.30 น.	หมอลำ "คำสอนย้อนยุค" จากจังหวัดยโสธร
18.30-20.00 น.	เสวนาเวทีชาวบ้าน เรื่อง "ข้าวอินทรีย์ไทยประวัติศาสตร์หน้าใหม่ ของชาวนา"
	โดย ตัวแทนชาวบ้านที่ปลูกข้าวอินทรีย์
20.00-20.15 น.	ฉายวิดีโอ "ข้าวอินทรีย์ไทย"
20.15-24.00 น.	ดนตรีเพื่อชีวิตโดย "นิค ลายสือ"
<u>วันอาทิตย์ที่ 29 ธันวาคม 2545</u>	
14.30-15.30 น.	ดนตรีวง "กลุ่มคนรากหญ้า" จากจังหวัดอุบลราชธานี
15.30-16.30 น.	แซววาทิ เรื่อง "เลิกปลูกข้าวเคมีมาปลูกข้าวอินทรีย์ดีกว่า"
16.30-17.00 น.	การแสดงพื้นบ้านของนักเรียน
17.00-17.30 น.	การแสดงสรภัญญะจากคณะที่ได้รับรางวัล
17.30-20.30 น.	ไปลงงานภูศิลป์ จากจังหวัดร้อยเอ็ด

	20.30-21.30 น. ปาฐกถาพิเศษ "เฮ็ดอยู่เฮ็ดกิน" 21.30-21.45 น. ฉายวิดีโอ "ข้าวอินทรีย์ไทย" 21.45-24.00 น. ดนตรีวง "ร็อคสะเด็ด" นอกจากนี้ยังมีนิทรรศการมีชีวิต เปิดประตูความคิดสู่โลกกว้าง, อบรม "การปลูกข้าวอินทรีย์ การทำเกษตรอินทรีย์" เป็นต้น ติดต่อ โครงการจัดงานวันข้าวอินทรีย์ไทย 045-72-0412-3
WS-MSA-028	30 ม.ค.-1 ก.พ.ร่วมงานมหกรรมเกษตรปลอดพิษ ชีวิตปลอดภัย ร่วมสร้างเชียงใหม่ให้เป็นแหล่งผลิตอาหารคุณภาพ ในงานมหกรรม "เกษตรปลอดพิษ ชีวิตปลอดภัย" ระหว่างวันที่ 30 มกราคม – 1 กุมภาพันธ์ 2546 ณ สถานีทดลองฯ ศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางเกษตร คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
WS-MSA-029	22-25 เม.ย.ร่วมประชุมวิชาการพืชสวนแห่งชาติ ครั้งที่ 3 ภาควิชาพืชสวน คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ขอเชิญชวนผู้สนใจเข้าร่วม "การประชุมวิชาการพืชสวนแห่งชาติ ครั้งที่ 3" ระหว่างวันที่ 22-25 เมษายน พ.ศ. 2546 ณ โรงแรมมิราเคิลแกรนด์ กรุงเทพฯ ในหัวข้อ "พืชสวน... ศาสตร์และศิลป์แห่งความหลากหลาย" เพื่อเป็นการเปิดโลกทัศน์ การพัฒนาความรู้ และกระตุ้นการผลิตสินค้าพืชสวนในแนวรุกเข้าสู่ตลาดโลก อ่านข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ www.ku.ac.th
WS-MSA-030	6-7 พ.ค.เวทีแลกเปลี่ยนเทคนิคเกษตรยั่งยืนและพันธกรรมพื้นบ้าน ภาคอีสาน เครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือก ขอเชิญพี่น้องร่วมงาน "เวทีแลกเปลี่ยนเทคนิคเกษตรยั่งยืนและพันธกรรมพื้นบ้าน ภาคอีสาน" วันที่ 6-7 พฤษภาคม 2546 ณ อาศรมไถบ้านดอนแดง บ้านดอนแดง ต.ศรีสุข อ.กันทรวิชัย จ.มหาสารคาม ในงานพบกับ - ห้องเรียนพันธกรรมพื้นบ้าน - ห้องเรียนรู้เทคนิคไล่แมลง-กำจัดแมลง - ห้องเรียนรู้เรื่องการปลูกพืช - ห้องเรียนรู้เรื่องสัตว์พื้นบ้าน - ห้องเรียนรู้เรื่องการปรับปรุงดิน - การจัดการน้ำด้วยภูมิปัญญาชาวบ้าน - ห้องเรียนเทคนิคการแปรรูป - การจัดทำสื่อเทคนิคการจัดการแปลง-ออกแบบผังแปลง รายละเอียดเพิ่มเติม เรียนเชิญท่านเข้าเยี่ยมชมที่ http://www.thaiaan.net/